

Ustanovili novo zadrugo za kmata

Po 90 letih imajo Šentruperčani spet svojo zadrugo — Podpora Ivana Omana, dr. Jožeta Osterca in Igorja Umeka — Kmečko gibanje pri SKD

ŠENTRUPERT — V Šentrupertu je bil v soboto kmečki praznik ob ustanovitvi nove Kmečke zadruge, z.o.o. Ob tej priložnosti je novoustanovljena Kmečka zadruga Šentrupert, ki so jo Šentruperški kmetje začeli ustanavljati že poleti, vso potrebno dokumentacijo pa so dobili konec septembra, organizirala pa je mizo o problematiki ustanavljanja novih zadrug.

Vodstvo KMZ Šentrupert je povabilo na razpravo tudi republike goste: Ivana Omana, podpredsednika slovenskih krščanskih demokratov in člena predsedstva republike Slovenije, dr. Jožeta Osterca, strokovnjaka za živinorejo, in Igorja Umeka, strokovnjaka za planiranje. Poleg njih so se okrogle mize udeležili še Alojz Metelko, vodja proizvodnje v Kmetijski zadrugi Trebnje, Joža Miklič, direktorica službe družbenega knjigovodstva iz Novega mesta, predstavnici občine Trebnje, vodstvo SKD Trebnje in krajevnega odbora Šentrupert, člani zadruge in drugi.

»V Šentrupertu je prva zadruga nastala leta 1902 in letos, ko praznjujemo Šentruperčani 90-letnico zadružništva, smo se ponovno organizirali v zadružno,« je pri predstavitev nove zadruge poudaril Maks Kurent, direktor KMZ Šentrupert. V povojnih letih je družbeno zadružništvo bolj skrbelo za svoje interese kot pa za kmete. Tudi z novim zakonom o zadrugah starih zadrug ne bo mogoče povsem preoblikovati, zato so se Šentruperčani odločili, da ustavijo lastno zadrugo, ki bo spodbujala predvsem doseg zamenjane kmetijske dejavnosti. »Smo kmečka in ne kmetijska zadruga, poudarje je na kmetu,« dodaja Maks Kurent. Sedaj imajo 230 članov, od tega je 215 Šentruperčanov, vsi pa so kmetje, kar je bil tudi pogoj za vstop v zadrugo.

Predstavnik občine je dejal, da bodo podpirali obe zadrugi. Ivan Oman pa je opozoril, da bo verjetno prihajalo do težav pri postopkih delitve premoženja prejšnjih zadrug. Nove zadruge se bodo morale zato dokazati z delom. Dr.

lovali Šentruperški pevci, recitatorji in kulturno-umetniška skupina iz Mokrogona. Šentruperčani so pripravili tudi

• Na okrogli mizi so bili tudi predstavniki in člani trebanjskih krščanskih demokratov, ki so ustanovili iniciativni odbor kmečkega gibanja v okviru stranke za občino Trebnje. V odboru so predlagali Maksa Kurenta, Janeza Liva in Branko Janežič. Kmečko gibanje so ustanovili v namenom, da bodo na strankino politiko imeli vpliv tudi kmetje. Šentruperčani so tako dolgo pobudo, da bi v okviru tega gibanja stranka lahko pripravila različna predavanja za kmete.

povorko kmečkih vozil s prikazom običajev v Šentrupertu in okolici. Celotno prireditev pa je žal motil dež.

J. DORNŽ

ŠENTRUPERČANI SO PRAZNOVALI — Ob ustanovitvi nove kmečke zadruge so Šentruperčani pripravili pravi kmečki praznik. Kljub dežju so obiskovalcem prireditev pokazali tudi kmečke običaje kraja in okolice. (Foto: J. Dornž)

Delo za tujce samo z dovoljenjem

V novomeški enoti Zavoda za zaposlovanje so že izdali 907 delovnih dovoljenj tujcem, 1.112 vlog še čaka na rešitev — 15. oktober zadnji dan

NOVO MESTO — Z 18. julijem je začel veljati zakon o zaposlovanju tujcev, po katerem morajo vsi tisti, ki so zaposleni v Sloveniji, niso pa slovenski državljan, do 15. oktobra zaprositi za osebno delovno dovoljenje. Kdor tega ne bo storil, bo ob službo. Na novomeški enoti zavoda za zaposlovanje so začetka oktobra prejeli 2.019 vlog, zaenkrat pa izdali 907 dovoljenj. Pričakujejo še vsaj tisoč vlog. Vse bodo rešili do decembra, seveda z veljavnostjo od 15. oktobra.

To je popolnoma nova naloga, zahetna, obsežna in stalna, ki pa jo moramo izvajati brez enega samega novega delavca. Na ta račun je nekoliko zastalo izvajanje naloga na področju zaposlovanja. Da izdajanje delovnih dovoljenj tujcem poteka uspešno, se gre zahvaliti tudi podjetjem, ki takšne delave imajo in so opravile prvi del, zbiranje vlog. Postopek je bil poteri pri nas precej skrajšan, izognili smo se tudi večji gneči,« pravi vodja novomeške enote Zavoda za zaposlovanje Frane Smerdu.

Tujcem, ki so bili na dan uveljavitev

Tovrstnih vlog bo v štirih dolenjskih in belokranjskih občinah, ki jih enota pokriva, tudi največ, saj se v posamezna podjetja — Beti, Belt, tovarne nekdanje IMV ipd. — vozijo cel avtobus delovne sile z druge strani državne meje. Enoletno delovno dovoljenje se dosledi izdali 334 zaposlenim v novomeški, 298 v črnomajški, 82 v metliški in 11 v trebanjski občini. Enoletno osebno dovoljenje pripada tudi prijavljenim na zavodu za zaposlovanje, ki prejema denarno nadomestilo za brezposelnost.

Že sedaj Frane Smerdu opozarja na razmere, ki podjetja in zavod za zaposlovanje čakajo čez eno leto. Za vse, ki bodo dobili enoletna delovna dovoljenja, bodo podjetja namreč morala prava

• Med ljudmi krožijo razne informacije o delu in zaslužkih beguncem v Sloveniji. Frane Smerdu pravi, da je razčleneno, da se begunci ne morejo zaposlit. Morebitno njihovo delo na črno pa je stvar inšpekcijskih služb.

vočasno zaprositi za nova. Zavod jih bo lahko izdal le, če na seznamu brezposelnih v pristojni enoti ne bo domače delovne sile s primerimi kvalifikacijami oz. če bo dokazano, da gre za posebej zahtevna dela, za katera je težko kar tako najti pravo nadomestilo.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

mizo kulturnikov na temo "Vino in literatura", kantavtor Iztok Mlakar je pel o vinu in podobno. Prireditev so obiskali tudi številni ugledni gostje. Predsednik predstavstva Republike Slovenije Milan Kučan je z mariborsko županjijo Magdaleno Tovornik sodeloval na bratovi bojda najstarejše več kot 400 let stare trte na Lentu ob Dravi, ki čaka, da jo vpisajo v Guinnessovo knjigo rekordov. Naprešali so več kot 41 litrov žametne črnine, najstarejši trti pa so Mariborčani že drugo leto zapored odrezali tudi cepič in ga poklonili županu Novega mesta Marjanu Dvorniku, saj je ravno v teh krajih ta sorta doma.

Velik dogodek za mesto je bila tudi proslava 120-letnice Srednje kmečke šole, na kateri je član slovenskega predstavstva Ivan Oman izročil šoli visoko državno odlikovanje. Jubilej je opozoril na dolgoletno tradicijo, ki jo imata kmetijstvo in še posebej vino-

gradnijo v Mariboru. Prvi pisni dokumenti o tem segajo več kot 800 let nazaj.

V senci vseh teh velegodgov je budo novinarsko oko v ponedeljek opazilo v kotu velike restavracije v hotelu Slavija nekaj gostov, med katerimi sta mimo kramljala tudi dva sedanja poslovenza in nekdanja politika: bivši premier bivši Jugoslavije Ante Markovič in bivši predsednik Srbije Ivan Stambolić. Le kazaj sta se srečala v Mariboru?

TOMAŽ KŠELA

Novolinova pot pravih odločitev

Dve leti uspešnosti

NOVO MESTO — »Dve leti smo bili na poti pravih odločitev,« je v stilu reklamnega gesla na petkovi slovesnosti ob drugi obletnici novomeškega podjetja Novoline dejal njegov direktor Dušan Plut, »toda jutri je nov dan, ko bo treba spet preveriti, če je pot res prava, in se dokazovati.« Podjetje Novoline, o katerem je bilo precej slišati predvsem v času javnega razčiščevanja domnevnih kraj držbenega premoženja, velja za uspešno. Uspešnost dokazuje z ohranjanjem vrednosti kapitala in dobičkom ter s poslovno stabilnostjo sistema.

Novoline so ustanovili Novoles, Kolpa Metlika in zaposleni v podjetju kot firmo za opravljanje finančnih, knjigovodskih in ekonomskeh storitev. Sprva je delal predvsem ta opravila za ustanovitelje, kmalu pa se je usmeril tudi na razvojno sanacijsko področje, prestrukturiranje podjetij, cenitev premoženja in proces lastnine. Danes je glavna dejavnost Novolina tržna in kadrovskana sanacija podjetij, pri čemer ne ostajajo le na svetovnem ravnini, ampak se lotujev tudi izvedbe, v čemer so v Sloveniji še dokaj osamljeni. Njihov največji in najuspešnejši tovorni projekt zadnjega leta je krški SOP. Prevzel so podjetje v stecaju, ki danes daje nadpovprečen zasluzek 180 zaposlenim, ki delajo tudi za svetovno znane proizvajalce avtomobilov Renault in Volkswagen. Računajo, da bo SOP Novoline že letos posloval z dobičkom. »Delamo tam, kjer drugi vidijo le kaos in nobene perspektive. V obdelavi imamo sanacijske projekte še nekaj podjetij, dva pa smo izločili, ker ne vidimo rešitve,« pravi Plut.

Zaradi širjenja dejavnosti so se tudi korenito reorganizirali. Novoline, v katerem je še vedno največji držabnik Novoles, delež družbenega kapitala pa je 35-odstoten, sedaj posluje kot matično podjetje s šestimi podjetji in skupaj 210 zaposlenimi. Podjetje bo imelo letos za okrog 10 milijonov mark prometa in okrog 20 odst. dobička na vloženi kapital, kar je v zdajšnjih gospodarskih razmerah kajpada zavidljiv rezultat. Poslovno pomembnejši od domačega, novomeškega je za Novoline postalokolj oz. tržišče Ljubljane in Krške ter Češke. V prihodnjem letu si posebno na slednjem obetajo veliko dela.

Z. L.-D.

497 OSEBNIH DELOVNIH DOVOLJENJ TUJCEM

SEVNICA — Po zakonu o zaposlovanju tujcev, ki je stopil v veljavo 18. julija letos, je zavod za zaposlovanje v Posavju izdal 497 osebnih delovnih dovoljenj. V večini primerov gre za avtomatičem za tiste državljane nekdanjih jugoslovenskih republik, ki so bili na dan sprejetja zakona pri nas v rednem delovnem razmerju. Ti so upravičeni do enoletnega osebnega dovoljenja. Če pa izpolnjujejo še druge pogoje, denimo nad 10 let delovne dobe v Sloveniji, lahko dobijo delovno dovoljenje za nedoločen čas. V Posavju je tako listino dobilo že 57 delavcev. Doslej so najpogosteje iskale tujce sezonske delavce za spravilo pridelkov kmetijske organizacije. Pričakujejo pa, da bo takih vlog še za 300 do 400 delavcev.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

vočasno zaprositi za nova. Zavod jih bo lahko izdal le, če na seznamu brezposelnih v pristojni enoti ne bo domače delovne sile s primerimi kvalifikacijami oz. če bo dokazano, da gre za posebej zahtevna dela, za katera je težko kar tako najti pravo nadomestilo.

MENEDŽER LETA — »Menedžer, kot si ga predstavljam in kakršne potrebuje Slovenia, mora imeti pet značilnosti. Biti mora rojen vodja, ki zna motivirati ljudi za delo. Biti mora odločen, pogumen človek, ki se hitro odloča, za kar seveda potrebuje dobro izobrazbo in dobre informacije. Nepogrešljiv je pogajalski talent in optimizem. Potrebna je kreativnost pa mobilnost in operativnost. Pri nas velja, da je dom avion; doma iz pisarne se biznisira ne da iti,« je zadnjega septembra na slavnostnem večeru na Otočcu, ki mu ga je ob razglasitvi za menedžerja leta pripravila Demokratska stranka, katere član je, naševal generalni direktor novomeške Krke Miloš Kovačič. Igor Bavcar in dr. Dimitrij Rupel pa sta poudarila, da je stranka ponosna na takšne člane. »Če bi naša država imela več takih ljudi, kot je gospod Kovačič, ki je Sloveniji v svetu odpril mnogo vrata, bi imela mnogo manj težav ali mnogo več uspehov,« je dejal dr. Rupel, ki mu je Krkin direktor ostal v spominu po suverinem obvladovanju tako poslovnih kot ministrov v Moskvi. Kljub temu s politični ali diplomatsko kariero mag. Miloša Kovačiča ne bo nič. Zatrdil je, da se je tehnicna nagnila v prid mednarodstvu v Dolenjske. (Foto: Z. L.-D.)

naša anketa

»Reklama naj bo plačana!«

Zdaj ni več nobenega dvoma: Slovenija bo decembra imela nove volitve. Predvolilni boj se je že začel, in to pred sprejetjem zakona o predvolilnem kampanji. V njem poteka tudi bitka za medije, za katere ni nobenega dvoma, da bodo odigrali pomembno vlogo v predvolilnem dogajanjem. Strankarski veljaki to počna na različne načine: eni (Vitorin Gros) govorijo o potrebi, da se pristrežejo novinarske peruti, drugi ob vsaki priložnosti poudarjajo, da v predvolilnem času pričakujejo manjšo medijsko pozornost, kot je bodo deležni drugi, kar je na primer brez vsakega sramu ob očitni prisotnosti novinarjev vsaj šestih slovenskih medijskih hiš v nedeljo na novomeški konvenciji Krščansko demokratične stranke storil Lojze Peterle. Pa saj ni edini. Po viharju, ki ga je v novinarskih vrstah sprožil »Kacinv« osnutek zakona o volilni kampanji, po katerem naj bi bili med drugim — medij dolžni brezplačno reklamirati stranke in njihove kandidate, se je večina strank sicer umaknila. Želje po discipliniranju medijev, poznane iz nekih drugih časov, ki jih ne prav stari v vsej grobosti niti niso doživeli, seveda niso pozabljene, ampak le odrinjene. Mediji in novinarji v njih pa si večinoma ne misljijo pustiti vzeti tistega, kar je v demokratičnih družbah sveto — novinarske avtonomije. Brez te si javnost, sicer naklonjena različnim strankam, ne more obetati objektivnega in uravnoteženega informiranja.

KRISTINA KOVAČIČ z Vojskega pri Kopravnici: »Če hočejo v časopisu reklamo, naj si jo plačajo! Zakaj naj bi bila brezplačna in bi objavljanje tega potem moral plačati kupci in naročniki časopisa? Predvolilni govorji in druga propaganda bo koristila samo politiku in mu pomagala do boljšega položaja. O predvolilnih zborovanjih in strankarskih tiskovnih konferencah pa je potrebljeno pisati. Kako, novinarji že sami vedo.«

PETER KURENT, mizar z Veselje Gore: »V predvolilnem času bi želel, da mediji o strankah in njihovih programih poročajo čim bolj nepristransko. S tem nobeni stranki ne bi povzročali krivic, ljudje pa bili bolj seznanjeni, kaj kakšna stranka ponuja in bi se na volitvah lažje odločili, koga bodo volili. Prav bi bilo, da bi se tega držali vse mediji. Kako bo v resnici, bomo kmalu videli.«

DRAGICA MUC, delavka s Suhorja: »Mislim, da je informacija o strankarskih programih v medijih potrebna, ne strinjam pa se s tem, da bi strankarsko dejavnost in propagando financirala država. Naj si jo same! Namesto strank naj država raje podpira odpiranje novih delovnih mest in zaposlovanje mladih. Od strank pričakujem konkretna stališča do vprašanj, ki danes ta rečno večino ljudi: zaposlitev, izobraževanje, standard, ne pa prazne fraze.«

JANEZ ŽELJKO, upokojenec iz Črnomajske: »Naj stranke objavljajo svoja besedila v medijih, vendar naj za to tudi plačajo. Prav je, da imamo več strank in večjo izbiro, moti pa me, da so si tako v laseh. Sem za korektne odnose. Če se že ne razumejo, naj gre vsak po svoji poti, se bori za uresničevanje svojega programa in naj se ne trudi v škodo drugemu! Upam, da bodo volitve glede tega naredile več reda.«

UROŠ DULAR, direktor radia Studio D, Novo mesto: »V naši hiši čakamo na sprejem zakona o predvolilni kampanji. Pred volitvami nameravamo strankam dati možnost, da brezplačno predstavijo svoje volilne programe, vendar v najkrajšem in za vse enako dolgem terminu. Ostale njihove želje nameravamo obravnavati v okviru cenika naših storitev.«

LUDVIK HRANDEK, poslovodja trgovine Opekarna-Rudnik, Brežice: »Kandidatom na volitvah ne bi smeli objavljati propagande zastonj. Ne glede na to, v katerem mediju želijo objaviti, naj plačajo sami, saj bodo od svojih funkcijskih vlog! Pravzaprav jih bomo plačevali mi. Vsak, ki da v časopis ali kak drug medij reklamo, mora draga plačati, pa naj tako pravilo velja tudi za politike in stranke!«

MARTA BRIŠKI, načelnica oddelka za gospodarstvo in urejanje prostora na kočevski občini: »Mediji ne morejo biti povsem neodvisni, saj jih delajo ljudje, ki so vedno subjektivni. Pred volitvami bi morale vse stranke imeti enake možnosti za predstavitev. Mislim na enkratno predstavitev, kar naj bi se jih brezplačno zagotovilo en

Na Dolenjskem priporočene sorte

Začenja se jesenska setev — Kaj so pokazali poskusi pri Francu Judežu na Cikavi in Zvonetu Vidmarju v Škrjančah pri Novem mestu — Najboljša pšenica in ječmen

NOVO MESTO — Da kmetovalcem lahko svetujemo sorte žit, jih moramo preizkusiti in ugotoviti, kako vpliva naše okolje na njihove dobre lastnosti, to je pridelek, odpornost proti pleganju in boleznim, zahteve po gnojenju in zaščiti, konkurenčnost s pleveli itd. Na območju Novega mesta smo v letu 1992 imeli poizkus s sortami ječmenja in pšenice pri naslednjih pridelovalcih:

- Franc Judež, Cikava — Osnovno gnojenje pred setjivo opravljeno z 300 kg NPK 0:25:25, dognanje s 70 kg KAN in 300 kg 15:15:15 na 1 ha uporabljen herbicid Aniten MPD 31/ha in fungicid sportak 1 l. Doseženi so bili naslednji bektarski pridelki: pšenica ana 6620 kg, marija 6470 kg, džerdanka 5410 kg; ječmen: 6620 kg, sava 6310 kg in robur 6350 kg.

Mešanica graha in pšenice je dala v tem poizkusu 5500 kg pridelka, od tega 2830 kg graha in 2670 kg pšenice.

Na podlagi doseženih rezultatov priporočamo setev naslednje sorte:

- ANA je zelo rodovitna krušna sorta nizke rasti; v optimalnem roku (10. — 20. oktobra) sejemo 700 kalivih zrn na 1 m². Je ranejša od marje in nekoliko poznejša od novosadske rane 2. Absolutna teža je 37—40 gr.

MARJA je zelo rodovitna sorta nizke rasti in dobre kakovosti za moko, je dokaj prilagodljiva za gnojenje in rastlise. V optimalnem roku (10. — 25. oktobra) sejemo 600 — 700 kalivih zrn na 1 m². Je ranejša od mačvanke in nekoliko poznejša od ane. Je manj odporna do pepelaste pleni. Absolutna teža je od 36 — 42 gr.

- ŽERDANKA je zelo prilagodljiva rodovitna krušna sorta. V optimalnem roku (10. — 25. oktobra) sejemo 700 kalivih zrn na 1 m². Je ranejša od mačvanke in nekoliko poznejša od ane. Je manj odporna do pepelaste pleni. Absolutna teža je od 36 — 42 gr.

Dokaj prilagodljiva rodovitna krušna sorta. V optimalnem roku (10. — 25. oktobra) sejemo 700 kalivih zrn na 1 m². Je ranejša od mačvanke in nekoliko poznejša od ane. Je manj odporna do pepelaste pleni. Absolutna teža je od 36 — 42 gr.

Koruza — grozeča nevarnost?

Suša še stopnjuje uničajoče učinke monokulture — Nujna zmernost v pridelovanju in zgodnejše sorte

Koruza, kraljica polj, je postala zadnja desetletja daleč najpomembnejša krmna rastlina, brez katere si slovenske živilne reje, pa ne le slovenske, ni mogoče več niti zamisliti. Z vedno novimi in rastlim razmeram prilagojenimi hibridi se je razširila daleč proti severu in tudi v višje nadmorske višine. Zaradi velikega pridelka skrbnih enot na hektar in gospodarskih koristi, ki jih s tem prinaša, se je ponekod začela spremnjava v monokulturo, torej obliko pridelovanja, ki je v Ameriki uničila na stotisoč hektarjev obdelovalne zemlje. Ali tudi nam grozi ta nevarnost?

Plat zvona je doslej najmočnejše udaril ornitolog Iztok Geister, ki je zapisal: Ce bomo nadaljevali politiko realsocialističnega gesla, da je hrana strateška surovina, se bomo znašli v dobro pognjenem koruznem vrtu Evrope, ekološka cena za to pa bo katastrofalno velika. To bo še ena manifestacija Kolumbovega uničevalnega pohoda, saj je znano, da koruza katastrofalno siromaši biocenozo naših polj kot uravnovezenih ekosistemov, izboljšavanih v tisočletjih nastajanja kulture krajine.

Stališče zaskrbljenega naravovarnika je morda malce pretirano, saj »slika temo bolj črna, da bi zahrepeli po svetlobi«, opozarja pa na resnično nevarnost. Letošnja suša jo je postavila še v ostrejšo luč. S širjenjem koružnih polj enostavno ne bomo smeli več pretrivati, če si dolgoročno želimo dobro. Podobno je opozoril tudi dan koruze v Rakiciju, kjer so poljedelski strokovnjaki ugotavljali, da morajo slovenski kmetovalci sezati perspektivnejše zgodnejše sorte, ki lažje uidejo poletni suši ter olajšajo pravočasno jesensko setev in

s tem pravilen kolobar. Zelo razširjena poznata eva v najbolj sušnih predelih sploh ni oblikovala normalnih storžev, tako da je šla vse letino po zlui, podobne rezultate pa so pokazali tudi makroposkusi v Moravskih Toplicah in na Hrvatskem.

M. LEGAN

Jeza zaradi brezplačne koruze

Nepričinkosti pri razdeljevanju koruznega zrnatja?

NOVO MESTO — Kot pomembni tistim, ki jih je poletna suša najbolj prizadela, je slovenska vlada novomeški občini namenila 430 ton brezplačne koruze od 10.000 ton, kolikor je bilo razdeljene po vsej Sloveniji. Razdeljevanje brezplačne koruze pa že močno buri duhove, od nepravilnosti naj bi se kar kadilo. Mali kmetje se pritožujejo, da vse dobivajo veliki, ti pa, da so vse dobili mali kmetje.

V novomeškem občinskem sekretariatu za kmetijstvo vedo že hudo kri, saj mnogo pritožb prihaja neposredno do njih. Zatrjujejo pa, da je posebna komisija v sodelovanju s svetovalno službo delo opravila korektno. Upoštevana je bila ogroženost območja in navodilo ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da je brezplačna koruza namenjena ohranjanju črede. To pomeni, da so se v novomeških občini odločili dati koruzo, po kateri je bilo treba v Kočevje, rečem z večjo čredo. Najmanjša količina je bila 300, največja pa 5.000 kilogramov. Koruzo so dobili 403 rejci s 15 in več glavami živine. »Ce naj bi bila to nekakšna socialna pomoč, naj bi nam to povedali, in bi delili po pet ali deset kilogramov. Sicer pa se teh 430 ton ni dalo razdeliti tako, da bi bilo vsem prav. Kdo misli, da se da, bi moral po poskusiti narediti,« pravi novomeški kmetijski minister Ljubo Nenadič.

Knjiga za odgovor

KNJIŽNE NAGRADOV — Knjige Polone Škrinjar Divij Volčin, so si z najbolj točnimi odgovori na vprašanje, koliko narodnikovje v krški občini, zasluzili: Gordana Bukovec, Kajuhova 4, Črnomelj, Frančiška Krošelj, Dobja vas 181, Ravne na Koroškem, in Zlatko Krnc, Zagrebška 19, Novo mesto. Vprašanje tega tedna je: Koliko narodnikov je v sevnški občini? Za najbolj pravilne odgovore, ki jih sporočajo od četrtega naprej po tel. 23-610, bomo podelili knjige Marjana Tomšiča — Kazuni.

Inž. M. L.

13:10:12 na 1 ha, pesticidov v posevku ni uporabil. Doseženi so bili naslednji hektarski pridelek: ječmen rabur 5960 kg, sava 5330 kg in maksimirski 5100 kg, sava 4200 kg pšenice.

Mešanica graha in pšenice je dala v tem poizkusu 5500 kg pridelka, od tega 2830 kg graha in 2670 kg pšenice.

ZAGI 87 je novejša sorta nizke rasti in odporna do poleganja. V optimalnem roku setve (od 10. do 25. oktobra) sejemo 700 do 750 kalivih zrn na 1 m².

ROBUR je zelo rodovitni Šestprednji ječmen, primeren za vsa pridelovalna območja. Optimalni rok setve je 25. septembra do 10. oktobra. Sejemo 450 — 480 kalivih zrn na 1 m². Po velikosti slame spada med nizke sorte.

MAKSIMIRSKI je nova sorta ječmena, ki se odlikuje po velikih hektarskih pridelek v večji vsebnosti beljakovin kot osale sorte. Je šestprednji.

PLAISANT je novejša sorta ozimskega ječmena, srednje visoka, izredno rodovitna. Po klasu spada med večprednje, v optimalnem roku (25. 9. do 5. oktobra) sejemo 450 kalivih zrn na 1 m².

Inž. CVETO GOLOB

Vinske mere nekoč

Še kdo ve, koliko je meril bokal (firtl), polič ali maseljc?

Dokler niso prišle v veljavno sodne prostorninske in druge mere, je bil z gostilničarji križ. To dokazuje poročilo vicedomskega urbanskega davkarja Gašperja Slatinskega iz leta 1579, objavljeno ob letosnjem vinskih sejmu v reviji Moj malii svet. Pri pregledu takratnih goštinstev je imel namreč davkar več hudič zapletljajev, ko je skušal uveljaviti roko pravice. Več kositrnih vrčev je zaplenil, mnogo lončenih bokalov pa razbil, da je goljufivim gostilničarjem preprečil neupravičen zasluzek. Lončarjem pa je zabil, da ne smejo nositi v mesto neustrezone lončene vinske mere. Njegova doslednost in odločnost je tisti čas sicer zaledla, vendar se je nered kasneje spet razpzel in pogoljnimi ljudmi olajšal goljufanje.

Res pa je tudi, da so bile vinske mere v tedanjem času nenavadne in nenatančne. V 16. stoletju so gostilničarji plačevali davek od tako imenovanega vinskega daca, ki je meril sprva 1.4994 litra, kasneje pa 1.381 l. Takrat so bile na Kranjskem v veljavni naslednje vinske mere, ki jih starejši ljudje še dandanes pomnijo: bokal ali firkel (Viertel), ki je meril 1,65 litra, polič (Halbe), ki je meril pol bokala ali 0,827 litra in maseljc (Mässel), ki je meril četrtino bokala ali 0,413 l. -n

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanič

Varljive Oechslejeve stopinje

Na trgu dobimo "tehtnice" za sladkor v moštu različnih merskih enot. Strokovni izraz za take pripomočke s katerimi ugotavljamo sladkor v moštu tako, da jih potopimo in da plavajo, je areometer. Čimbal je tekočina gosta, tem manj se tehtnica potop. Gostota ali specifična teža mošta pa ni odvisna samo od sladkorja, v njem je raztopljena še vrsta drugih snovi, veliko je tudi kislin. V našem vinorodnem okolju se je zelo uveljavila Oechslejeva potopna tehtnica, zaradi praktičnosti piščemo kar eksle, naj mi tega ne zameri pokojni Oechsle, ki je avtor te enote.

Zaradi natančnega izračuna se uporabljajo pri preračunavanju sladkorja v alkoholu tudi merske enote - gram. Primer: mošť, ki kaže 80° eksle, vsebuje 170 g sladkorja. To izračunamo tako: $80 \times 2,5 = 200 - 30 = 170$. Formula sloni na dejstvu, da kaže 2,5 g sladkorja v 1 l vode 1° eksle. V dobrih letinah odštejemo 25, v slabših 30, ker predstavlja ostale snovi, ki tvorijo gostoto v moštu. Iz enot eksle lahko dobimo tudi gram alkohola v bodočem vinu po naslednji formuli: ° eksle x 1,25 - 15. Npr.: mošť ima 73,5° eksle x 1,25 = 91,9 minus 15 dobimo 76,9 g alkohola na liter vina.

Čeprav se bo mnogim zdelo to preračunavanje prekomplikirano ali nepotrebno, ni tako. Samo s tako osvojenim znanjem bomo dobili iz našega grozja najboljše vino, ki ga bomo draga prodali in mu in spekacijo ne bo mogla nič očitati. Nekateri manjši vinogradniki, polnilci vina, tudi kaj izvozijo. Na analizem izvidu je stopnja alkohola navedena v vol. % in gramih. Ta podatek ščiti vinogradnika pred sumom kontrole in porabnika, da se mu ne ponudi na trgu porajeno vino.

Svetujem, da si zapišete sladkorne stopnje mošta in kasneje preverjate z alkoholom v vinu in tako strokovno spremljate razvoj vašega vina, oz. razumete odnose med tem dveh važnima sestavinama

mag. JULIJ NEMANIČ

Nujna oktobrska opravila na vrtu

Kaj lahko s spravilom počaka in kaj ne — Pravilno kisanje zelja — Kako fižol obvarovati fižolarja — Lahko še sejemo zimsko špinaco in motovilec

Sedaj je čas za spravilo večine vrtnin. Korenček in rdečo pso, ki smo ju sejali v maju, poberemo takoj, ko začnejo rumeneti spodnji listi, kajti če s pobiranjem odlisamo, začneti zgubljati kakovost, ker se začnejo hranilne snovi razgrajevati, korenček pa nam lahko tudi popoka.

Tudi zelje pobiram vse do konca meseca, glede na dozorelost. Večino zelja damo ponavadi kisat. Zelje kisamo v leseniči, če pa čebrih, nimamo, prideo prav tudi razne plastične posode. Da se bo zelje dobro kisalo, mora biti temperatura v prostoru dovolj visoka (od 15 do 80°C), pri prenizkih temperaturah pa se bo slabšo v dolgo kisalo.

Tudi vladivo vse do konca meseca, glede na dozorelost. Večino zelja damo ponavadi kisat. Zelje kisamo v leseniči, če pa čebrih, nimamo, prideo prav tudi razne plastične posode. Da se bo zelje dobro kisalo, mora biti temperatura v prostoru dovolj visoka (od 15 do 80°C), pri prenizkih temperaturah pa se bo slabšo v dolgo kisalo.

Zeljne glave, ki jih bomo uporabljali sproti za solato, populimo s koreninami in jih posadimo v kleti ali kakem drugem primerenem prostoru v vlažno zemljo, šoto ali pesek tako, da se le rahlo dotikajo ena druge. Zeljne glave lahko v kleti tudi sami vložimo ali obesimo.

Sedaj je potrebno pobrati tudi fižol. Porežemo ga in posušimo v kozolcu ali kje druge na zračnem mestu. Pred fižoljem in ostalimi škodljivci pa ga bomo najbolje obvarovali, če bomo dali manjše količine za dober teden v hladilnik, za večje količine pa je primerno, da ga imamo pozimi shranjenega pri čim nižjih temperaturah (okoli 0°C).

V tem mesecu lahko sejemo še zimsko špinaco in motovilec ter presajamo zimsko solato. Do konca meseca moramo posaditi tudi zimski česen in nekaj debeljšega čebulčka, da bomo imeli spomladni čimprej mlado čebulo.

Radič in endivijo, ki smo ju sejali v juniju, bosta sedaj že dozorela in primerna za sprotno pobiranje. Torej bomo zeleno eskarolično in druge sorte endivije, potrebne beljenja, kak teden pred uporabo pokrili s debeljšim parnjem ali čem drugim; lahko pa posa-

mezne rastline povežemo z vrvico in tako se nam bodo lepo obdeli.

Za tisti radič in endivijo, ki smo ju presajali konec avgusta, bo najprimernejše, da ju na istem mestu pokrijemo s folijo, kajti že ukorenjen radič in endivijo bosta dosti bolje prenesli mráz, kot je sedaj nadahnado presajamo. Za slabovrat radič in endivijo postavimo tunel že sredi oktobra, da bosta ob toplem vremenu še dobro rastla, če pa so rastline že razvite, jih bomo pokrili ob prvih večjih zmrzalih.

Seveda mora biti tunel postavljen v

HELENA MRZLIKAR gospodinjski kotiček

Testenine so priljubljene... (1.)

Jed iz testenin so znane in priljubljene po vsem svetu. Največ vrst testenin poznajo Italijani. Testenine so narejene iz škrobatega testa z dodatki jajc ali brez njih. Najboljša osnova za testenine je ostra moka iz pšenice durum, ki se napravi iz pšeničnega zdroba. Ta se pomese z vodo in nastane zelo prožno in mehko testo, ki se da poljubno oblikovati.

Testenine kuhamo v slanem krompu z dodatkom žlice olja. Različno oblikovane in kuhanje ponudimo z omakami ali pa jih vmesamo mesne, zelenjavne, jajčne, mlečne in druge dodatke. Razvaljano testo lah

Otroci so za bolj sproščeno šolo

Novomeški otroški parlament z županom ob tednu otroka na temo »Otroku prijazna šola« — Dobro sprejeta trimesečja, integriran pouk

NOVO MESTO — Teden otroka se je v novomeški občini v organizaciji občinske Zveze prijateljev mladine že tretje leto zapored pričel z otroškim parlamentom. Ponedeljkov pogovor učencev iz vseh osnovnih šol v občini s predsednikom občinske skupščine Marjanom Dvornikom, ki so mu prinesli mnogo svojih zanimivih izdelkov, in občinskimi »Solskimi ministrom«. Danijelom Brezovarjem pa je tokrat potekal na temo »Otroku prijazna šola«.

Učenci so govorili o življenu in delu na šolah. Prst tem so posebej omenjali številne interesne dejavnosti, pri katerih se ukvarjajo z vsem mogočim od računalništva, jezikov pa do sadjarstva in obdelovanja vrtca. Tudi lutkarstvo, po katerem je župan posebej spraševal, ni pozabljeno. Predstavljene so bile tudi nove oblike dela, ki jih uvajajo na po-

GRAFIKA ZA ŽUPANA — Na ponedeljkovem otroškem parlamentu ob tednu otroka so se učenci iz osnovnih šol v občini predstavili tudi z raznimi izdelki, ki so jih podarili županu Marjanu Dvorniku. Eden najvrednejših je gotova grafika Ribanje repe, ki jo je naredil Boštjan Škoda, učenec bršlinske šole, in bil zanj nagrajen na lanskem svetovnem razstavi likovnih del otrok v Indiji. (Foto: Z. L.-D.)

PREPREČENA PODRAŽITEV VRTCA

NOVO MESTO - Vzgojno-varstvena organizacija Novo mesto je v prvem polletju letosnjega leta poslovala z izgubo. Ta je bila za 2,7 milijona tolarjev. Da bi jo pokrili ozirni preprečili njeno nadaljnje povečevanje, so vrtci predlagali zvišanje prispevka staršev za 11 odst. Občinska vlada jim tega ni odobrila in cene v vrtci zaenkrat ostajajo enake. Kako dolgo, je težko reči. Namesto predvidene polovice ekonomskih cene za bivanje otrok v vrtcu proračun zaradi revščine vse večjega števila družin namreč povprečno prispeva že 70 odst. denarja.

DRUŠTVO IZGNANCEV TUDI V NOVEM MESTU

NOVO MESTO - V četrtek, 15. oktobra, bo ob 16. uri v Novem mestu, Novi trg 6, soba 68/2, ustanovni sestanek krajevne organizacije društva izgnancev Slovenije, ki živijo v občini Novo mesto. Na tem sestanku bodo izvolili društveni odbor, sprejeli program dela za leto 1993 in sprejeli pobude za dopolnjevanje lastninske zakonodaje. Vabljeni vsi izgnanci med drugo svetovno vojno in njihovi potomci.

Za iniciativni odbor:
ZDENKA KAPLAN

ga že imajo na nekaterih šolah, učenci sprejemajo kot pozitivno spremembbo. Všeč jim je že kar dobro uveljavljeno projektno delo, pa ne nazadnje poskusna šola brez zvonca, kar je delček celotnega sklopa prizadevanj za prijaznejšo šolo.

Da bi taka bila, si učenci želijo še bolj sproščenih in prijateljskih odnosov z učitelji, pa manj testov in manj spraševanja. Problem preverjanja znanja bi otroci rešili s sprotnim preverjanjem vsake uro, ki pa se ne bi končalo z očeno. Ta bi bila le končna in po možnosti opisna. Na županovo vprašanje, če so učitelji v redu, so učenci prikimali. Brez pripomb so ostale njegove ugotovitve, da se šolski kolektivi očitno truditi,

jo tudi v komunikaciji s starši narediti prijaznejšo šolo in vpeljati metode, ki bodo otrokom bolj po meri, čeprav so nekatere še iz časov staršev. Omeni je obstoj pionirjev miličnikov in tovarišic.

• Del otroku prijazne šole je tudi prometna varnost, ki se je tudi v novomeški občini precej izboljšala. Številno nesreč, v katerih so udeleženi in poškodovani, se je v zadnjih treh letih za pol zmanjšalo, še vedno pa so številke prevelike in otroci posebno nekaterih šol — na primer Šmihelske in Centra v Novem mestu, pa brusniške — so še precej ogroženi. Grbine na cestah so eden od ukrepov za zmanjšanje hitrosti in nevarnosti. »Kdor joče, ko se pelje čeznje, ker mu je hudo za avto, naj kar joče. Glavno, da smo mi celo in zdravi,« je dejal predstavnik republikega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Za večjo prometno varnost bodo nadaljevali s postavljanjem znakov »Previdno, šolska pot!«, svoj del preventivne vzgoje pa naj bi še naprej opravljali prometni krožki.

s čimer je družba nasploh že pospravila. Zanimivo pa je bilo opozorilo ene od učenk, da se vsi zelo trudijo za prijazno osnovno šolo, potem pa otroci ob vstopu v srednjo doživijo pravi šok, ker so tam stvari drugačne.

Z. L.-D.

Zabojniki za star papir

Komunala je v Novem mestu poskusno postavila 50 zabojnikov za star papir — Denar nazaj ljudem

NOVO MESTO — Pred kratkim je novomeška Komunala v nekaterih blokovskih naseljih v Novem mestu postavila 50 zabojnikov za star papir. Zabojniki imajo rumen pokrov in napis. Po 10 dneh so zabojnike izpraznili in našli 1.210 kg papirja, kar na Komunalu ocenjujejo kot zelo dobro. Žal so med papirjem v nekaterih zabojnikih našli tudi gospodinjske odpadke, kot so krompirjevi olupki in podobno, vendar nim nobenih želja. Še posebne upravljalske pravice ima občina v primeru doma JLA, saj je njegova solastnica. Polovico objekta naj bi oddala za medijsko dejavnost (Studio D), ostala polovica pa ostaja za kulturno, športno, rekreacijsko, restavracijsko in podobno dejavnost, a pretirane interesa za to ni.

»Ko bomo po določenem času analizirali rezultate, se bomo odločili, ali po-

Vojški objekti postajajo civilni

TO je obdržala osrednji del nekdanje vojašnice JA v Bršljinu

NOVO MESTO — Po slabem letu dni, kar je nekdanja JA zapustila Slovenijo, je vendarle dogovorjeno, kateri njeni nekdanji objekti se bodo še uporabljali v vojaške namene, seveda slovenske TO, kateri pa bodo služili civilnim namenom. TO je v Novem mestu obdržala le osrednji del vojašnice v Bršljinu, kjer je v prenobljenih prostorih nastanjena bojna enota TO. Niti ta lokacija pa dolgoročno ni primerna in naj bi v okviru možnosti sčasoma poiskali novo.

Številna skladischa v Češči vasi, kompleks skladischa Trudbenik oz. Livada v Bršljinu in sanitetski objekt na Pogancu je prevzela v upravljanje novomeška občina, ki jih že oddaja v najem. Tudi po letališču v Prečni, strelšču v Suhadolu in domu JLA ministerstvo za obrambo nima nobenih želja. Še posebne upravljalske pravice ima občina v primeru doma JLA, saj je njegova solastnica. Polovico objekta naj bi oddala za medijsko dejavnost (Studio D), ostala polovica pa ostaja za kulturno, športno, rekreacijsko, restavracijsko in podobno dejavnost, a pretirane interesa za to ni.

Z. L.-D.

Shod na Golušniku

Na srečanju bo govoril predsednik izvršnega sveta Boštjan Kovačič

V soboto, 17. oktobra, bo Zveza borcov novomeške občine na Golušniku na Trški gori s srečanjem nekdanjih predstnikov Novomeške čete, Prvega dolenskega partizanskega bataljona, 5 odredov, 12 brigad, štaba 15. divizije in očnega odbora OF Novo mesto počastila polstoletni jubilej ustanovitve prvih brigad in njihovega preraščanja v redno vojsko. Na šiščem območju Trške gore so delovalo med NOB številne organizacije OF, slovenske in hrvaške partizanske enote pa so se bojevale proti skupnemu sovražniku. Srečanje bo hkrati počastitev letošnjega praznika občine Novo mesto ter krajevne praznika Otočca.

Ze lani je predstavstvo občinske skupščine sklenilo podpreti vse prireditve, ki so v zvezi z občinskim praznikom in k jih pribrejajo posamezne organizacije. Na Golušniku bo govoril magister Boštjan Kovačič, predsednik izvršnega sveta občinske skupščine. Sodelovala bosta dva plevska zborna, godba in osvobodilna šola Bršljin. Dostop z avtobusi in osebnimi vozili je mogoč do gostilne Pugelj v Ždinji vasi, odkoder je poldruži kilometr nezahtevnega sprehoda do spominskega obeležja, ki so ga na Golušniku odkrili pred petimi leti.

Za hrano, pijačo in prijetno družab-

• VOZNI RED AVTOBUSOV:

— Ob 8. uri bo odpeljal avtobus z novomeške avtobusne postaje skozi Žabjo vas, Ločno, mimo občine, skozi Bučno vas do Ždinje vasi (gostilna Pugelj). Ustavljal bo na vseh avtobusnih postajališčih;

— ob 9. uri bo odpeljal drugi avtobus po isti relaciji.

Povratek:

— Ob 15. uri bo odpeljal prvi avtobus od gostilne Pugelj v Ždinji vasi, drugi pa ob 16. uri.

no srečanje bo poskrbljeno. ZB vabi nekdanje borce, aktiviste OF in vse ljudi dobre volje na prijeten sobotni izlet in tovarisko srečanje.

Tg.

DENAR ZA NOV KOZOLOK

NOVO MESTO — Za občinskim odborom SKD, ki je prispeval tisoč mark v tolarski protivrednosti, se je Zupančičevim iz Stavče vasi pri Žužemberku, ki jih je strela nedavno upelnila kozolec, odločila pomagati tudi novomeška vlada. Za postavitev novega kozolca je iz proračuna prispevala 70.000 tolarjev.

21 PONUDB ZA GRADNJO ŠOLE

NOVO MESTO — Na javni natečaj za postavitev nove novomeške osnovne šole Mrzli dolini je prispealo kar 21 ponudb. Najugodnejša bo izbrana do konca oktobra. Šolo naj bi sicer prideli graditi prihodnjo jesen, pouk v njej pa naj bi se po načrtih začel jeseni 1994.

SKB KREDITIRATA PODJETNIKE

NOVO MESTO — SKB banka je sprejela pogoje za vključevanje banke v kreditiranje podjetij in obrtnikov v sodelovanju s skladom Republike Slovenije za razvoj malega gospodarstva. Sredstva za razvoj v skladu z razpisom, ki bo trajal do konca leta, namenjajo za jamstva za bančna posojila. To znaša do 75 odst. vrednosti posojila za naložbo, katere vrednost ne sme presegati milijon ekujev v tolarski protivrednosti. SKB tudi subvencionira posojila bank in drugih finančnih organizacij, in sicer največ do polovice realne obrestne mere za naložbo, katere vrednost ne presega 200.000 ekujev. Podjetnik ali obrtnik, ki se želi prijaviti na razpis skladu, mora najprej prositi za posojilo v poslovni banki in ji dostaviti v oceno investicijski program. Strokovno mnenje banke oz. posojilne pogodbod je del prijave na razpis skladu. V primeru pozitivnega sklepa skladu SKB odobri posojilo. V primeru poročila je obrestna mera 15 odst., pri subvenciji pa 2 odstotka več.

A. B.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 10. oktobra, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živil:

• Novo mesto: Blagovnica, Žabja vas

trgovina Cekar v BTC, Javna skladischa v Bučni vasi

od 8. do 20. ure:

Perko, market v Šentpetru

• Šentjernej: Dolenjska, Market

• Dolenjske Toplice: Mercator-Standard, Prodajalna Rog

• Žužemberk: Mercator-KZ

Krka, Samopostežba

• Straža: Dolenjska, Market

• Novo mesto: v nedeljo od 8. do 11. ure:

Mercator-Standard, Pogača, Glavni trg 22

od 8. do 12. ure:

trgovina Cekar v BTC, Javna skladischa v Bučni vasi

Perko, market v Šentpetru

Novomeška kronika

LAMBORGINI — Pred tednom se je na novomeški Glavni trg pripeljal opazen lamborgini švicarske registracije. Ljudi so se ustavljali in začeli pasti radovednost ne le zato, ker je avto res izstopal, ampak tudi zato, ker se je pripeljal v spremstvu dveh policjskih avtomobilov. Čakali so, katera pomembna osebnost bo iz njega izstopila. Debelo se pozijali, ko je človek v jekzu z druge strani Kolpe začel razlagati o škodi 20.000 mark, ki jo je utrel njegov avtomobilček ob pretesnem srečanju z gumo tovornjaka. Ko je bila zadeva popisana, je radovedne čakalo novo presenečenje. Policiji so uslužno urejali promet, da se je gospod z lamborginjem nemoteno odpeljal po Glavnem trgu navzdol. Navadne smrtnike čaka za tak podvig kazen.

MINISTRICA — Slovenska ministrica za delo Jožica Puhar je v Novem mestu zelo priljubljena. Kako tudi ne! Je ena redkih v Ljubljani, od katere kapne nazaj v Novo mesto kakšen promile tistega denarja, s katerim novomeška občina polni republiško blagajno. Tega je trikrat več, kot pride nazaj. No, Puharjeva je dovezeta za načrte o prestrukturiranju gospodarstva ter ohranjanju delovnih mest in odpirjanju novih, tega pa je v Novem mestu precej. V kaj je »naložila«, pride tudi rada pogledat, tako da ne manjka skoraj na nobeni slovenski otvoritvi. Če je treba, se na njej ali po njej tudi z veseljem zavrti. Sliši se, da je bila v petek po otvoritvi pri Tasevu tako plesno vneta, da so vsi soplesali omagali.

JUBILJANA — Z drugimi pomembniki iz Ljubljane je več težav. Po Novem mestu se še vedno sprašujejo, kakšen je bil razlog, da je vladna ekipa obiskala Novo mesto na vrat na nos ravno takrat, ko je bil dr. Drnovšek, ki ima v novomeškem premieru strankarskega sodruga, v Ameriki, in ali ima to kakšno zvezo z reševanjem Adrie. Nobena skrivnost ni več, da so Novomeščani komaj prišli do vladnega podpredsednika za gospodarstvo, Hermanna Rigelnika, na pogovore o Adri, medtem ko ima mariborska Metalna, v kateri je pristal Novemu mestu in Adri dobro znani Marjan Anžur, nenadoma tako perspektivne programe, da jih je treba na vsak način republiško podpreti.

BOTER — Pred tednom, natanko na prvi rojstni dan Biharevih četverčkov, prvih, rojenih v samostojni državi Sloveniji, je mlada družina dobila ključe sto kvadratov velikega stanovanja v Kristanovi ulici. Bilo je slovesno in veselo, da je kaj. Vsi udeleženci slavijo ob štirih tortah s po eno svečko so seveda hoteli male korenjake tudi malo pocrkljati. Pa ni šlo, saj so fantiči protestirali z jokom. Le Filip je se včas čas predno crkljal pri županu Marjanu Dvorniku. Kot da bi že vedel, da se takšnega botra splača držati.

Ena gospa je rekla, da je tudi Novo mesto vsaj na pol že v Evropi. V Mesarstvu Bobič tehtajo in seštevajo v nemščini. Zahvala za nakup na blagajniskem listu pa je v slovenščini.

DENARNA POMOČ

NOVO MESTO — V zadnjem letu in pol je obmo

OJ TA JESEN! - Prodornim slike skrskim očem udeležencev slikarske kolonije v Semiču nikakor ni mogla uiti čudna neroza, ki se je lotevala sicer tako prizadetih in pozornih organizatorjev te kolonije. "Kaj neki tako drobenjajo in kam izginejo vsake toliko časa?" so se spraševali. Uganko so kmalu razrešili. Sledi so vodile v semiške zidanice, kjer so organizatorji, tudi pridni vinogradniki, bdeli nad svojim moštrom in čakali, da zavre. Eden si je nakopal kar dvojno skrb: poleg mošta je moral paziti še na ženo, da bi pravčasno prišla v porodišnico. Nauk: čas slikarske kolonije bo treba bolje uskladiti s trgovijo in drugimi opravili.

KORAJŽA PA TAKA! - Kaže, da v Črnomlju nekateri radi kritizirajo, ko pa je treba za kritiko stati, se hitro umaknejo v anonimnost. Še huje kot to pa je, da si nekateri, ki hočejo spravljati sporne stvari v javnost, izposajajo tuja imena in se skrivajo za njimi, češ če ne bo uspelo, naj bodo umazani drugi. Več takih zadev je bilo v zvezi s Kmetijsko zadrugo. Človek bi misil, da se bodo prtiški zmanjšali, ko bo nastopil nov direktor, a glej, komaj je začel z delom, že mu je bil javno vržen preizkusni kamen: lokacija nove mesnice. No, imena v igri so tukaj znana, bolj skriti so interesi za njimi.

SVOBODNI TRG - Pri optiku v Črnomlju čudno pojmujejo svobodno oblikovanje cen. Po izjavi našega bralca takole: "Kakor je stranka? Hčerka mu je povedala, da okvir za njena čela stane 2.800 tolarjev. Šel ga je kupit, a cena je bila že 3.500 tolarjev. Misleč, da gre za pomoto, je k optiku poslal hčerko. Cena je bila 2.800 tolarjev. Potem je šel v trgovino spet sam. Cena je bila spet 3.500 tolarjev. "Kako pa postavljate cene?" se je začudil in dobil gornji odgovor. Zdaj ve, kaj je svobodni trg.

Sprehod po Metliki

KAR NEKAJ JE ŠOFERJEV, ki misijo, da lahko puščajo svoja vozila, kjer se jim pač ustavijo. Največji nered vladal pred Galo in na Mestnem trgu. Človek vidi parkirane automobile povsod. Pa se pojavijo policisti, ki zatikajo lističe za brisalec, kar pomeni, da bo treba plačati kazen v višini 750 tolarjev. Površneži in predzneži preklajo fante v modrem, redkokdaj pa pomisijo, da bi se bilo treba zamisliti nad lastnimi napakami. Svobode ne gre pojmovati kot neredit, ampak kot disciplino v dogovorenem. Do tega spoznanja pa bo pri marsikom preteklo še veliko Kolpe.

V PODZEMELJSKI osnovni šoli so se oddeliči datvi več poudarja glasbeni vzgoji, zato bosta vadila kar dva pevska zbor. Učenci 1., 2. in 3. razreda bodo sestavili svoj zbor, mladež 4., 5. in 6. razreda pa svojega. Pri tem jih bo veliko pomagala Glasbena šola iz Črnomlja, ki jim je zagotovila zborovodjo, šola pa bo kupila piano Kawai. Novost v imenovanosti šoli bodo tudi krožki, kot so: čebelarski, sadarski, novinarski in šahovski. Vodstvo šole pa je ponudilo otrokom in staršem tudi tečaje: nemškega in angleškega jezika, borilnih veščin, tenisa in plesa. Ker denarja iz občinskega proračuna za te dejavnosti ni, bodo plačniki starši, med katerimi ne manjka zanimanja.

Trebanjske iveri

BIKA - Na okrogli mizi o zadružništvu v Šentrupertu je bilo rečeno, da bi živinoreci morali poporodni čas pri kravah čim bolj skrajšati, da bi prišli do več telet. Očitno pa so to trebanjski kmetje že spoznali, saj so se lani pritoževali, da so veterinarji osemenjevalci neuspešni pri osemenjevanju, ker jih e eni kravi kličejo tudi po sedemkrat. Zato so zahtevali, naj bi kupili vsaj dva bika v občini, ki bi te probleme reševala na naravnem način. In res, kmetje so dosegli svoje, dobili so dva bika. Toda kmeta, ki ju imata v hlevu, negodujeta, ker se pri njiju le poredku oglasi kakšen kmet s kravo, bika pa se zato redita in postavljata vse bolj nerodna.

TOVORNJAK IN VILIČAR - Osrednjo kulturno prireditve Kmečki praznik ob ustanovitvi Kmečke zadruge Šentrupert v soboto ni motil le dež, ampak tudi tovornjak, ki je mimo obiskovalcev pripeljal prav takrat, ko je tekel kulturni program z govorom. Nekaj minutni program je izvezelen v prazno, vendar to še ni bilo vse, čež čas je za njim prihrunil še voznik viličarja. Na vtič o prireditvi, ki je bila sicer dobro pripravljena, pa žal vplivalo tudi takšne drobne pomankljivosti.

ANKETA - Pred kratkim nas je v uredništvo poklical nekdo iz trebanjske občine in nam očital, da v njihovi občini za anketo sprašujemo le "rdeče". Vendar takšne selekcije ne delamo, zainteresirani smo za različna mnenja. Za zdaj strankarske pripadnosti še ne znamo razbrati s celo. Mogoče pa ima to sposobnost bralca, ki nas kritizira.

J. D.

IZ NAŠIH OBČIN

Kdor se greje, naj tudi plača!

Izvršni svet je dal zeleno luč za plačevanje dejanskih stroškov — Plačilu se vse več porabnikov izogiba — Plačilna kurilna sezona en mesec krajsa

ČRНОМЕЛЈ — Vse kaže, da bodo morali uporabniki črnomaljskega komunalnega ogrevanja v letošnji kurilni sezoni krepkeje seči v žep. Črnomaljski izvršni svet je dal namreč Komunalni načelno soglasje, naj oblikuje cene ogrevanja v skladu z dejanskimi stroški, pri tem pa je posebej poudaril, naj strogo upošteva potrebo po kurjenju, na kar so v pretekli sezoni že leteli očitki. S tem soglasjem je bila Komunalni dana tudi možnost, da prestopi z republiškim odlokom določeno omejitev rasti cen komunalnih storitev.

Direktor Komunale Bojan Košir je v obrazložtvu opozoril na rast stroškov energije — premog se je od prvega marca podražil kar za 53 odstotkov — pri čemer je povedal, da je v predvideni podražavi vključirana tudi že pričakovana oktobrska 10 odstotna podražitev tega goriva, ki ga zadnje čase na trgu vse bolj primanjkuje. Če podražitve ne bi bilo moč izpeljati, predvideva zlom komunalne dejavnosti še pred koncem letosnjega leta. Povedal je tudi, da je v kritičnih obdobjih zelo težko držati enakomerno temperaturo v različnih blokih, ki so, kar se izolacije tiče, zelo različno grajeni. Stvar bi rešili šele kalorimetri, vgrajeni v vsa stanovanja, to pa je draga stvar.

Črnomaljsko Komunalo močno pe-

stijo neizterjani dolgo, ki so ob koncu septembra značili že 5,8 milijonov tolarjev. Za izterjavo večine teh dolgov so že stekle tožbe, a je zaradi slabe likvidnosti nekaterih največjih dolžnikov, to pa so družbeni podjetja, težko verjeti, da se bo stanje kaj kmalu izboljšalo. Precejšen del terjatev značajo tudi neplačani stroški za ogrevanje v prejšnji kurilni sezoni; to pa lahko ogrozi novo, ki se je s 1. oktobra zmanjšalo. Lanska sezona je bila porazdeljena v osem platičnih mesecev, a je bil pri izterjavi zadnjega meseca, ker je bil maj mesec razmerni topel, velik izpad. Od takrat poslanih položnic 535 plačnikom, jih je ostalo neizterjanih kar 78 odstotkov. Neplačnikov je sicer kar 30 odstotkov, kar polovica pa je takih ki ne plačujejo v roku.

T. JAKŠE

SHOD BELOKRANJSKIH SDP V SEMIČU

SEMIČ — Občinski organizaciji SDP Črnomelj in Metlika vabita v soboto, 9. oktobra, ob 15. uri na predvolilni shod v hotelu Smuk v Semiču. Shoda, na katerem bodo predstavili svoj volilni razglas, se bo bo udeležil tudi predsednik stranke dr. Ciril Ribičič s sodelavci. Pridelitev vabijo k udeležbi člane in ostale občane, za pozivitev srečanja pa obljubljajo tudi prijeten kulturni program.

TREBANJSKO GOSPODARSTVO ŠE NAZADUJE

TREBNJE - V trebanjski občini je bilo konec junija 17 družbenih firm, 7 mesnih in 128 privatnih ter ena zadružna. Fizični obseg industrijske proizvodnje se je še v letu 1991 povečeval, v letosnjem polletju pa se je zmanjšal za 16,2 odst. To je nekoliko manj, kot je znašalo zmanjšanje v regiji. Gospodarstvo občine je v polletju izvirovalo za 36 odst. manj blaga kot v enakem lanskem obdobju. Polletje kazalci gospodarjenja še vedno kažejo navzdol, vendarle so boljši od regijskih.

V Dani imajo nov sok in liker

Kupci imajo najrajsj sokove Pika

MIRNA — Pred kratkim so v Dani na Mirni dokaj pestri ponudbi sokov in žganjih pijač dodali še dva nova izdelka, malce bolj razredčeni sok Biba z okusom pomarančne in borovnice in liker z okusom pomarančne in marelice.

V Dani je zaposlenih 249 delavcev. Še pred kratkim je bil to 290 članski kolektiv. Ker je tudi nje izguba trgov v nekdanjih jugoslovenskih republikah močno prizadela, so bili prisiljeni, da poščetejo nove.

Npr.: novi liker bodo izvajali v Rusijo, Belorusijo in Ukrajino. Izdelke celotnega proizvodnega programa izvajajo tudi v Italijo, odpira pa se še Madžarska. Zapri pa se ni le južni trg, tudi doma vse manj prodajo,

ker je kupna moč prebivalstva zelo padla.

Predvsem draži njihove izdelke embalaž, saj npr. steklenice za sokove Pika trgovine ne sprejemajo nazaj. Sokoviu so precej cenejši le v njihovi industrijski prodajalni na Mirni, ker jemljejo nazaj tudi embalaž.

Letosne letosne so prodali največ sokovov Pika. V Dani povedo, da ljudje radi kupujejo njihove sokove, ker so gostejši. Manj so prodali sokovov Dan, saj so za marsikaterega kupca predragi. V zimskih mesecih pa bodo prodali več žganjih pijač.

Nakupili so že tudi večino sadja za predelavo; kupili so 200 ton hrusk in 400 ton jabolk. Sadje, ki so ga do sedaj kupovali v predelih nekdanje Jugoslavije, uvažajo iz Čehoslovaške in Turčije.

Nakupili so že tudi večino sadja za predelavo; kupili so 200 ton hrusk in 400 ton jabolk. Sadje, ki so ga do sedaj kupovali v predelih nekdanje Jugoslavije, uvažajo iz Čehoslovaške in Turčije.

J. D.

SLOVESNOST POD LIPO — Prejšnji teden se je na trgu pred prenovljeno Dolenjino trgovino Pod lipa v Črnomlju zbral kar lepo število Črnomaljev. Direktor Dolenjine Milan Jakopin jih je ob za posebej pripravljenih stojicah povabil na jedajo in pijačo, vzrok povabil pa je bila otvoritev prenovljene in razširjene poslovalnice, ki jo je s pozdravnim govorom odprl predsednik občinskega izvršnega sveta Anton Horvat. Zahodno delo je bilo opravljeno v pičilih sedmih tednih, s tem pa je trgovina pridobil dodatnih 40 m2 prodajnih površin. Teh je zdaj 140 m2, s skladisci in poslovnimi prostori pa jih ima poslovalnica 280. (Foto: T. Jakše)

IZ NAŠIH OBČIN

Belo kranjci še pred zimo »pokriti«

Pretvornik na Plešivici bo izboljšal signal

METLIKA, ČRНОМЕЛЈ — V Beli krajini vse glasnejeg negotujejo nad slabou pokritostjo z radijskimi in televizijskimi signali. Razmere so se z dograditvijo televizijskega stolpa na Trdinovem vrhu le deloma izboljšale, že letos pa bo še boljše. Metličani so namreč že pričeli postavljati mikrooddajnik na Veselicu, kar bo stalno kakih pol milijona tolarjev. Kot kaže, pa Črnomaljci takega mikrooddajnika sploh ne bodo potrebovali, kajti njihovim potrebam bo zadostil pretvornik na Veliki Plešivici pri Aleščici, ki naj bi bil po nekaterih napovedih usposobljen že do sredine prihodnjega meseca.

Pretvornik naj bi po prvotnih namerah pravzaprav postavili na Kučarju pri Podzemljiju, a je bilo zaradi naravnovarstvenih in drugih pomisliških na temera kmalu opuščena, nadaljnje meritve pa so pokazale, da je lokacija na 363 m visoki Veliki Plešivici za celotno Belo krajino še najbolj ugodna. Za postavitev sta zato ogreli obe belokranjski občini, ki naj bi po pogodbni sprejeti in medsebojno razdelili obveznosti v vrednosti nekaj preko 3 milijone tolarjev.

Sam je vratilna zagotovitev zemljišča, vsa za gradnjo potrebnih dokumentacij, izgradnja dovozne poti, napeljava električne ter postavitev za to potrebljene stavbe. Stolp bo prispeval republiško ministrstvo za obrambo, RTV Slovenija pa bo vodila investicijo, zagotovila projekt ter nakupil vso potrebljno opremo, katere vrednost naj bi znašala približno 300 tisoč nemških mark.

Pretvornik bo omogočal kvalitetno sprejemanje prvega in drugega programa RTV in UKV. S tem bodo zagotovo odpravljene motnje na južnem pobočju Gorjancev, na izboljšave pa računajo tudi v spodnjem Poljanski dolini.

T. J.

Premog spet iskan

V Kanižariči bodo letos prodali več premoga, kot so načrtovali

KANIŽARICA — S prodajo slovenskih premogov letos ne bo težav. Čeprav se je kurilna sezona uradno šele pričela in ni še pretiranega mraza, pa so deponije v večini slovenskih rudnikov že prazne. Letos se namreč na slovenskem tržišču močno pozna izpad bosanskih premogov, ki bo zaradi vojne in poškodovanih proizvodnih ter transportnih naprav v tej državi trajal še najmanj nekaj zim.

Prazne deponije pa nikakor ne pomenujo, da so letos rudarji nakopali manj premoga, kot so planirali. Direktor Rudnika rjavega premoga Kanižarica, Tomislav Sekovanić, se lahko celo pohvali, da bodo letos prekoračili planirani izkup 80 tisoč ton, saj kaže, da ga bodo, če se bodo dela brez posebnih težav nadaljevala s takim tempom, prekoračili za najmanj 2.500 ton, zato pripravljajo rebalans plana. V rednem delavniku naj bi ga 148 delavcev, kolikor jih dela v jami, nakopal po planu 320 ton, uspeva pa jih izkupi tudi po 330 do 340 ton na dan ali v poprečju 7000 ton mesečno. Vseh zaposlenih v rudniku je zdaj 252.

Polovica od nakopanih količin gre naravnost v toplarne, druga polovica pa je tako imenovani komercialni premog, ki ga za rudniki distribuira in prodaja Kurivotrans. Seveda je za rudnik stanje brez deponiranja ugodno, klub vsemu jih že zdaj skrbi, kako bodo zmogli dovoljiti navalu individualnih strank, ko se bo nekoličko ohladilo. Po besedah direktorja rudnika imajo prednost večje in stalne stranke. Seveda pa tudi drugih ne misijo pustiti povsem ne cedil.

Tega se bo tudi direktor Kurivotransa Miha Vlahovič: »Na našem interesu in v interesu strank je, da prodajamo skozi celo leto enakomerno. Žal se v vročih poletnih dneh le malokdo spomni, da bi si pripravil zalogu kurirja za zimo. Poletno mrtvilo smo prisiljeni nekako premestiti, zato smo se odločili, da bomo tukaj v pritličju samskega doma v kratkem odprli še trgovino z gradbenim in instalacijskim materialom. Razmere zaenkrat še obvladujemo, a bojimo se, kaj bo prinesel prvi mrz.«

Da poleti ni posebrega navalna na premog, je normalno, a bi bilo dobro, če bi malo mislišči tudi vnaprej. Res, da je zdaj kanižarski premog s ceno 7.853 tolarjev tono najcenejši v Sloveniji, a stare izkušnje kažejo, da cene gorivom rastejo, ko temperature padajo. Vzrok za odlašanje z nakupi pa tiči morda tudi druge. Statistika namreč kaže, da mnogi namesto nekdanjih pet ton naročajo po dve ali tri tone premoga, ker za več nimajo.

T. JAKŠE

ANARHIJA NA TRGU

METLIKA — Tukajšnja kmetijska zadružna je imela ob polletju za 18 milijonov tolarjev izgube, glavni vzrok zanj pa so neplačani računi kupcev izdelkov zadružje. Kot je na zadnji seji občinskega izvršnega sveta dejal direktor zadruge Stane Bajuk, zlasti v Ljubljani vlada pravo brezvladje. Dobavitelji blaga namreč niso zaščiteni pred kupci, predvsem družbami z omejeno odgovornostjo. Te so zrasle kot gobe po dežju, sedaj pa izginjajo, prav tako pa ni nobenih sledi za njihovimi lastniki, ki so vzel blago, plačali pa ga niso. V zadruž

Proti kršitvi zakonskih predpisov

Sklepni le dve uri

KOČEVJE — 21. septembra skupne seje vseh treh zborov kočevske občinske skupščine zaradi neslepčnosti ni bilo. Na ponovno sklicani seji v torek, 29. septembra, se je zbral zadostno število poslancev, vendar je ostal zbor krajevnih skupnosti sklepčen le dve ur. Zaradi sprememjenega zaporedja točk, le nekoliko razširjenega dnevnega reda julijskoga zaradi neslepčnosti prekinjenega zasedanja skupščine, se poslanci tudi tokrat niso izrekli o ustanovitvi radijskega programa Kočevski val.

Poslanci so sprejeli vrsto bolj ali manj zgodlj formalnih zadev, med katere sodita tudi izvoliti komisije za proračun in za pripravo pravilnika o oddajnju službenih stanovanj v občini Kočevje. Vsebinskih pripombe je bil deležen le predlog kočevskega izvršnega sveta, da se polovico denarja iz občinskega sklada rezervi nameni za ublažitev posledic suše. Poslanci niso podprli variantnega predloga, da bi se razdelila vsa sredstva sklada, zvrnila pa so tudi predlog poslancev družbenopolitičnega zbornika Vinko Pintar, ki je izrazil prepričanje, da ni v krizi le parlament, marče tudi vlada. Odgovornost za krizo parlamenta je pripisal predsedniku in podpredsedniku, ki ga skupščina v tem trenutku ni več oziroma še ni imela, predsednika izvršnega sveta Alojza Petka pa je ponovno pozval, naj odstopi. Poslanka družbenopolitičnega zbornika Anica Kostem se je s svojima kolegama strinjala, del krivde za pogost neslepčnost in s tem krizo parlamenta pa pripisala tudi slabi pripravi gradiv, pri čemer je kot tipičen primer izredno slabe priprave navedla gradivo za ustanovitev radijskega programa.

Pozivi za odstop

Pripombe poslancev

KOČEVJE — Po ugotovljeni neslepčnosti zbornika krajevnih skupnosti na skupni seji vseh treh zborov kočevske občinske skupščine minuli torek je poslanec družbenopolitičnega zbornika Marko Rovan predlagal, naj se na naslednjo sejo skupščine uvrsti razprava o krizi parlamenta. Zavezli se je tudi za to, da bi javno objavili imena tistih poslancev, ki skupščinski sej ne obiskujejo oziroma so ki krivi za ponavljajočo neslepčnost. Njegov zborniški kolega Vinko Pintar je izrazil prepričanje, da ni v krizi le parlament, marče tudi vlada. Odgovornost za krizo parlamenta je pripisal predsedniku in podpredsedniku, ki ga skupščina v tem trenutku ni več oziroma še ni imela, predsednika izvršnega sveta Alojza Petka pa je ponovno pozval, naj odstopi. Poslanka družbenopolitičnega zbornika Anica Kostem se je s svojimi kolegama strinjala, del krivde za pogost neslepčnost in s tem krizo parlamenta pa pripisala tudi slabi pripravi gradiv, pri čemer je kot tipičen primer izredno slabe priprave navedla gradivo za ustanovitev radijskega programa.

Ob obravnavi sklepa o uskladitvi skupnega obsegja in bilance prihodkov in odhodkov občinskega proračuna za letosnjé leto so nekateri poslanci oporekali že samemu dejstvu, da bi bil pred-

Vlada predvideva zadolževanje

O renominaciji občinskega proračuna bodo ribniški poslanci razpravljali tudi na naslednji seji parlamenta — Zahtevajo več denarja za šolstvo

RIBNICA — Minulo sredo je v dvorani TVD Partizan v Ribnici zasedala občinska skupščina. Na skupni seji vseh treh skupščinskih zborov so obravnavali 10 od skupno 13 točk dnevnega reda. Zaradi neslepčnosti, do katere je prišlo po štiriinpoltunem zasedanju, se poslanci niso izrekli le o predlogu za preimenovanje naselij in ulic v Ribnici.

Ob obravnavi sklepa o uskladitvi skupnega obsegja in bilance prihodkov in odhodkov občinskega proračuna za letosnjé leto so nekateri poslanci oporekali že samemu dejstvu, da bi bil pred-

loženi proračun zgodj renominacija. Poslanec družbenopolitičnega zbornika Franc Lapajne je dejal, da gre v bistvu za reballans, saj se proračun ni spremenal takoj, kot se je sprejemal. Predsednik izvršne-

Kriza kočevskega parlamenta

Predsedstvo skupščine o aktualnih problemih

KOČEVJE — V ponedeljek so člani predsedstva kočevske občinske skupščine spregovorili o težavah, ki zadevajo delo občinske skupščine. K temu so jih navedle izjave nekaterih poslancev, da je kočevski parlament v krizi, poleg tega pa tudi vrsta odprtih vprašanj in očitkov kočevski vladi.

Župan dr. Mihail Petrovič je dejal, da si krizo parlamenta vsak lahko razlagajo po svoje. Povedal je, da je prihajalo v drugi polovici mandatne dobe do neslepčnosti tudi v prejšnji sestavi par-

lamenta in da neslepčnost skupščine v času dopustov ni znak krize. Kar zadeva njegovo osebno odgovornost za krizo parlamenta, ki je po njegovem mnenju sicer ni, pa je dejal, da bi glede na očitke, ki jih dobiva, vzroki zanje lahko bili v načinu razprav, pripravi gradiv ali pa v dejstvu, da ni član nobene stranke in da ga zato nobena stranka direktno ne podpira. Glede razprav je dejal, da v večini primerov ne presegajo časovnih omrežij, da v poslovniku številno nastopov poslancev ni omogočen ter da je težko opredeliti, kaj so žaljivi nastopi. Gradiva pa njegovem mnenju morda res niso najboljša, vendar tudi ne prav vsa zanici; za kontrolo nad gradivom pa je predlagal, naj bi skrbelo predsedstvo.

Člani predsedstva so opozorili tudi na vrsto zadev, ki poslance motijo, predvsem dejstvo, da izvršni svet dela brez program, saj ga družbenopolitični zbor ni sprejal, in pa umik predloga razrešitve Mira Ferlinja kot člena izvršnega sveta. Odločili so se, da bodo statutarne komisije vprašali za mnenje, ali lahko izvršni svet dela brez sprejetega programa, glede razrešitve Ferlinja, pa bodo počakali na predlog reorganizacije upravnih organov, ki ga bo izvršni svet predložil čez mesec dni.

M. L.-S.

• V slovenski kazenski zakonodaji ni in ne more biti kaznivega dejanja, ki bi ga bilo mogoče uporabiti za koga, ki mu je mogoče očitati samo to, da je bil v času lanske vojne oficir JLA v Sloveniji. In to tudi, če je sodeloval v spopadih. (Bavcon)

ga sveta Janez Henigman je njegove trditeve zavrnli, češ da v proračunu ni nobene nove postavke in da gre zato vendarle za renominacijo, kljub temu da so ponekod indeksi spremenjeni.

Občinski proračun, ki je prvotno znašal nekaj manj kot 190 milijonov, je bil po predloženi uskladitvi z rastjo cen

• Vsebinske pripombe so imeli deležati tudi na osnutke odloka o obveznem čiščenju potokov in jarkov ter na spremembo odloka o obveznem odstranjanju odpadkov, brez razprave ali skoraj brez nje pa so sprejeli odlok o podelitev priznanj in nagrad občine Ribnica in spremembo odloka o pokopališkem redu za pokopališča na območju občine.

na drobno višji za 35,9-odst., kar predstavlja zgornjo možno mejo uskladitve.

Tega po oceni občinske vlade ni možno sfinancirati z razpoložljivimi viri, kar pravzaprav pomeni, da vlada predvideva zadolževanje. Poslanka družbenopolitičnega zbornika Stanka Hitit-Hočvar je menila, da se delegati ne morejo strinjati s tem, da »vlada zahteva bianco menico glede razporejanja denarja«. Tako kot že nekateri drugi delegati pred njo je zahtevala, naj se prouči možnost, da bi več denarja dobilo šolstvo. Ob prikazu izredno težkega gmotnega položaja otroškega varstva je ravnateljica ribniškega vrtca Andreja Hočvar v ponazoritev slednjega navedla, da imajo otroci v begunskem centru več igrač kot otroci v njihovem vrtcu. Poslanci so tudi menili, da je daleč premalo denarja namenjeno za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v občini. Ob tem so opozorili, da vlada gluhja za marsikatero njihovo pripombo. Kot skrajno nerazumljivo so navedli, da je za pospeševanje razvoja malega gospodarstva namenjeno le 1,5 milijona tolarjev, za izgradnjo mrljških vežic v Dolenji vasi pa denimo kar 26 milijonov. Od vlade so zato zahtevali, da mora priti na naslednje zasedanje s popravki proračunskih postavk.

M. LESKOVŠEK-SVETE

Konec »zakulisnih iger«

Skupščina zahteva vrnritev prešolanih otrok

RIBNICA — Z zadnjim septembrskim dnem je ribniška osnovna šola s prilagojenim programom Jožeta Petka tudi formalno prenehala obstajati kot samostojna šola. Poslanci ribniške občinske skupščine so se odločili, da se priključi redni osnovni šoli dr. Franceta Prešernu v delavnici pod posebnimi pogoji Centru za socialno delo.

Odločke, ki so povezani z ukinitvijo šole in prenosom njenih dejavnosti na novo, so večkrat omenjale »zakulisne igre«. Vzrok zanje naj bi bila kadrovske težave. Z ukinitvijo enega oddelka in prešolanjem otrok v Kočevje je namreč prišlo do preseža delavcev. Prerazporeditvi delavk iz šole v delavnico in odprtstvu dveh, že tri leta le za določen čas zapošlenih delavk iz delavnice je tudi na sami seji nasprotoval eden izmed članov Društva za pomoč duševno prizadetim. Dileme, ali je nujno, da je v delavnici zaposlen defektolog ali ne, poslanci niso niti skušali razrešiti, strinjali pa so se s tistimi, ki so menili, da so bile odločbe, ki jih je izdala ravnateljica šole Jožeta Petka, Olga Černe, preuranjene. Podprli so predlog poslanskega klubnika ribniških krščanskih demokratov, naj se na novo državljani ne sme odmeteti. Podprli so pripravljajočih tistih, ki nasprotujejo od-

DANES OKROGLA MIZA

KOČEVJE — Danes ob 18. uri bo v šolski dvorani srednje šole v Kočevju okrogla miza o socialni problematiki. V pogovoru bodo sodelovali predstavniki organov, organizacij, služb in javnih zavodov, ki se poklicno ukvarjajo z reševanjem tovrstnih problemov.

SDP O BLIŽNJIH VOLITVAH

MALKOVEC — Sevnška stranka socialdemokratske prenove je

pretekli petek v Malusovi zdaniči na Malkovcu na zboru svojih članov in simpatizerjev največ pozornosti posvetila volilni zakonodaji in luči bližnjih volitev.

Na vprašanja sta odgovarjala Miran Potrč, vodja poslanskega kluba SDP v slovenskem parlamentu,

in Anka Osterman, ministrica za

borce. Sevnška SDP je za eno

poslansko mesto z mandatom, ki

ga ima. Posavje v državnem

zboru, evidentno 12 možnih

kandidatov. Pa še to: pisarna

SDP v Naselju heroja Maroka v

Sevnici bo poslej vsak četrtek ob

19. uri na voljo članstvu za razna

vprašanja in pobude.

M. LESKOVŠEK-SVETE

NEUSPELA JAVNA TRIBUNA

RIBNICA — Prva javna tribuna Demokratske stranke v Ribnici ni uspela. Vsega pet plakatov in 80 vabil, poslanih naključno izbranim občanom, je privabilo pravzaprav le enega občana, saj sta se župan Franc Mihelič in podpredsednik skupščine Franc Mihič povabilu odzvala bolj zaradi »službeno dolžnosti«. Kljub temu je bil nekajurni razgovor s podpredsednikom stranke Tone Tomom Peršakom ter članom Barbaro Šega-Čeh in Matijo Volkom zelo zanimiv. Spregovorili so o številnih problemih, s katerimi se srečuje ribniška občina.

KATRCA POJDE NA POKLEK

SEVNICA — Veliko nagradno žrebanje več kot 300.000 kartic z imeni kupcev, ki so povprečno

zapravili v prodajalnah sevnškega

Merkatorja v zadnjih treh

meseциh vsaj tisočaka, čeprav so

kartico dobili že ob nakupu nad

500 tolarjev, je preteklo soboto na

prizorišču kulturno-zabavnega

spreobival kar okrog 2.000

obiskovalcev. Pod velikim šotorom

s 1200 sedeži so se vrstile

modna revija, plesne točke,

zapela sta mešani pevski zbor

z Loke in dekliški oktet Corona iz

Boštanja, do jutranjih ur pa je

mlado in staro zabaval ansambel

12. nasprotnje. Otroci so žrebeli

128 dobitkov. Tretjo nagrado

- pralni stroj - je dobila gostilnicarka Zinka Lekša z Velikega

Trna, drugo nagrado - motorno

kolo - pa komandir sevnške policije Andrej Bobek. Albin Ješeljnik, direktor sevnškega Merkatorja, ki letos praznuje 15. obletnico, pa je prinesel srečo invalidu.

Čestitamo!

SPREJEM ZA SVETOVNEGA PRVAKA

SEVNICA — Predsednica sevnške občinske skupščine Breda Mijovič je pretekli petek pripravila sprejem za svetovnega prvaka v raketen modelarstvu Dragu Percu, ki se je po nadvse uspešnem prvem nastopu slovenske reprezentance na SP na Floridi še nekaj dni zadržal v ZDA.

Župan, predsednik vlade Marjan Kurnik in minister za šolstvo

Jože Maurer so čestitali Percu

za izjemni uspehi in mu obljubili

pomoč pri iskanju generalnega

sponzorja ter ustreznih prostorov

za Astronavtično-raketni klub

Vega Sevnica, ki ga uspešno vo

di novopečeni svetovni prvak

Perc. Percu je brzjavno čestitko

za osvojeni lovorički postal tudi

slovenski minister za šolstvo in

šport dr. Slavko Gaber. Komisija

za raketen modelarstvo pri Letalski zvezi Slovenije načrtuje

</div

SKLAD - V krški občinski skupščini bodo naslednji teden razpravljali o delovnem programu občinskega sklada stavbnih zemljišč. Vse lepo in prav, toda program je za 1992. leto, ki gre pravzaprav že bolj h koncu. Skupščini doslej še ni uspela dati "žegen" programu, a menda vseeno vse teče kot po maslu. Vse skupaj kaže, da je sklad uspešno podjetje, če tri četrtine leta lahko deluje brez programa.

SIMPATIJE - Po nekaterih govorih se Vidmov glavni direktor Rolf Norman in sindikat Pergam nimata ravno preveč rada, ker hoče biti prvi uspešen in menda dobro rejen podjetnik, drugi pa se poteguje za Vidmove delavce, ki jih firma namerava vreči na cesto. Vendar kdo bi vedel, če govorice držijo. Zadnji je direktor Norman med pogovorom z novinari imel pred seboj na mizi Pergamovo zastavico. Mogoče je ni upal zabrisati stran, potem ko so jo tam pozabili ali nalača pustili njegovi predhodniki. Pred direktorjem Normanom so se v istem prostoru za isto mizo z novinari namreč pogovarjali Pergamovi šefi.

POHVALE - Nova stavba Sopa, ki je v Ljubljani, je pred časom obiskal slovenski zunanji minister, po njem pa so prišli prejšnji teden na obisk v ljubljansko Sopovo hišo tudi drugi slovenski vladni možje. Že vedo, zakaj je to treba. Ne ve pa se, ali so bili ob zadnjem obisku v omnenjeni stavbi navzoči tudi Krčani. Mogoče bi tja lahko šli, da bi se spominjali starih časov, ko je bil SOP še krški. Če ne bi šli velmožja iz občine, bi lahko šli v njihovem imenu bolj navadni smrtniki, vsaj kdo od tistih, ki so iz ukinjenega krškega Sopa uspešno preseljali v ljubljanski Sop.

V ROMSKEM NASELJU GRADIJO

RIMŠ — Prebivalci tukajnjega romskega naselja so zgradili nekaj barak, pri čemer velja poudariti, da so začeli delati na lastno pobudo. Naselje tu je nekaj urejajo.

Novo v Brežicah

REZERVIRANO ZA PSE - Ob zahodnem obzidju mesta Brežice naj bi se nekoč raztezalo rekreacijsko jezero; če ga Brežičanom ne bo uspelo zgraditi, pa vsaj cesta, in če tudi za to ne bo denarja in volje, vsaj kolesarska steza ali pešpot. Ugotovili so, da bi vsi, ki zdaj vodijo pse na mestni stadion, kaj takega zelo potrebovali. Psi namreč ob sprehodih po športnih površinah mimo gred opravijo tudi svoje potrebe. Kot je prepričan brežički župan Teodor Oršanič, sprejemljala pot ob Vrbini med dolgočasnimi topoli, črnnimi odlagališči smeti in roji komarjev trenutno ne bi bila kaj prida. Menda res samo za pas sprehood.

POSLUH - Nekateri pa res imajo posluh, zlasti če gre za športne zadeve. V Brežicah je menda kar nekaj takih in poleg tega še na pravih mestih, zato lahko prizadevni brežički športniki kaj kmalu pričakujejo prenovitev stadioha. Pri prenivanju pa vedno ni vse tako enostavno. Zavod za prostorsko načrtovanje je pripravil zanimiv projekt prenove mestnega jedra. Kot kaže, pa papir prenese precej več kot jezni lastniki mestnih parcel, na katerih so načrtovalci poljubno, brez sramu in brez moralnega mačka na zasebnih zemljiščih porisali novogradnje, načrtovali ruševje sedanjih stavb, gradnjo cest, parkirišč in še ces. "Načrt je le osnova za nadaljnji razvoj, le smernica in ne obveza," so dejali snavnici prenove. Ima predsednik sveta KS Brežice Primož Rueh je prisotne pozval, naj ne delajo panike, če je njihova hiša morebiti predvidena za rušenje. "Razen seveda, če ni tvoja!" so pribili prizadeti.

ZA GUMB - Ja pač taka navada med slovenskimi ljudmi, da se primerno za gumb, če vidijo dimnikarja. V letosnjem letu se je okrog dimnikarske službe v brežički občini veliko pentjalo. Kaj in kako bodo menda v kratkem obelodani. Ker je dimnikarja v teh časih težje srečati kot ogovarjati, bi se veljalo pozanimiti, ali se spleča prijeti za gumb tudi takrat, ko se o dimnikarjih samo pogovarjam. Brežičani bi potlej lahko izvzeli vsačo, če že drugega ne morejo.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 26. septembra do 2. oktobra so v brežički porodnišnici rodile: Kata Topić z Blance – Ivana, Katica Beuc iz Brežic – Natalijo, Andreja Koman-Ban iz Dečnih sel – Barbaro, Dragica Stipič iz Planine – Dragico, Jasmina Begić iz Kakanja – Ernana, Romana Marinčič iz Bučerje – Jernej, Metka Žabjek iz Krškega – Jureta, Valentina Gerjevič iz Šentlenart – Anjo, Barbara Kostanjevič iz Kostanjske – Denisa. Čestitamo!

IZ NAŠIH OBČIN

CESTA RAKA – ROVIŠČE — Kdor se mora, se bo zganil in steknil tisti denar šele takrat, ko se bo na udri cesti pripetila prometna nezgoda. Prebivalci Rake in drugi, ki se vozijo po regionalki, se boje, da bi se stvari odvijale natanko tako. Upajo, da se bodo razpoke v asfaltu cestari lotili pred verjetnim jesenskim deževjem in še pred zimou, sicer je možno, da bo voda del ceste odtrgala in odnesla pod breg. Na sliki: razpoka na strmi in ovinkasti cesti. (Foto: P. Perc)

Nevarnost preži v razpoki

Kako dolgo še ovira na regionalki proti Sevnici?

RAKA — Na regionalni cesti od Sevnice skozi Rako do magistralne ceste Ljubljana–Obrežje se je na odsek Raka–Rovišče že letos spomladi udrl asfalt in cesta ta trenutek še čaka nekoga, da bo po pravil. Prvo, ki se zdi za to poklicano, je Cestno podjetje Novo mesto, v katerega pristojnost spada omenjeni odsek. In prvo, kar se pri celotni stvari zazdi, je, da Cestno podjetje ni ukrenilo nicesar, da bi bila cesta spet dobra.

»Cesto smo na mestu, kjer je poškodovana, takoj po nastanku poškodbe opremili s potreben signalizacijo in to mesto zavarovali, da ne bi prišlo do nezgod. Ker gre za re-

gionalno cesto, ki je v republiški pristojnosti, smo o vsem obvestili tudi republiško upravo za ceste. Tja smo poslali tudi predračun za popravilo ceste, in sicer je šlo za okrog 700 tisoč tolarjev.«

Tako so stvari pred dnevi pojasnili v krški enoti Cestnega podjetja Novo mesto in potem takem, so očitki na njen rovšči odveč. Na poti je torej republiška uprava za ceste. Zakaj ne ukrepa, vedo njeni ljudje, kako naj ukrepa, pa verjetno tudi, saj je po obvestilu Cestnega podjetja ogledal poškodovan cesto Samo Koščič, nadzorni organ RUC.

L. M.

da je od vsega obljužljenega izvedena nova organizacija dela, ki je »prinesla poleg novega vodstva tudi prek sto ne-

VSTO DNEH SE ŠE NE POZNA — Tako ocenjujejo v Vidmovernem sindikatu Pergam (na sliki z leve Dušan Rebolj in Aleksandra Libenšek iz Pergamovega vodstva) prve mesece dela Rolfa Normana in njegove vodstvene ekipe. (Foto: L. M.)

IZ NAŠIH OBČIN

IZ NAŠIH OBČIN

Krško na podjetniškem »jedilniku«

Krškemu napovedujejo položaj regijskega središča, to bo morda celo postalov, vendar bo bolj siromašno, saj se kapital odliva drugam — Primer Novoles

KRŠKO — Vse kaže, da bo Krško središče pokrajine, katere zametki se že kažejo. To je rekel ob nedavnem obisku v Krškem Tone Peršak, vendar jih tako misli tudi precej v Krškem. Kako stvarna so pričakovanja, da se bodo Posavci zmogli združiti v regijo in da bo krško njeni središči, je ob zdajšnjem medsebojni nevolejstvju in gospodarski krizi najbrž pretežko vprašanje.

Zlasti kar zadeva krško občino, je težko napovedati kar koli, saj Krčani sami računajo, kako malo kapitala jim je ostalo v podjetjih od nekdaj splošljivo velikega premoženja. Skozi katere

kanal odteka kapital, kdo pri tem komu pomaga in kdo komu stopa na prste, v Krškem nihče ne pove naravnost, vsaj ne javno. Po enih sodbah je odliv kapitala neogibna posledica menjave slovenskega gospodarskega sistema. Po drugih ocenah je v krškemu gospodarskemu zlomu prispevala občinska vlad, češ da kot zakonita oblast ni stopila na prste tistim, ki so varno skriti za pravni nered jemali kos za kosom krško družbeno premoženje. Kdo ima prav, je verjetno manj pomembno od tega, da so

se Krčani najbrž obrisali pod nosom za kako podjetje, ki bi ga lahko imeli, pa so jim ga spretnejši menedžerji odpeljali drugam, čemur se je pred časom začudil celo sam direktor slovenske SDK mag. Igor Omerza.

Značilni primeri so verjetno podjetja, ki so poslovala v sklopu novomeškega Novolesa. Bor, Kanu, Lipa in Sigmat so (vsaj začasno) že postali Novolesova lastnina, kar že potrjuje tudi vpis v zemljiške knjige. Nekaterе razlage pri tem so, da je svoj čas Sigmat nastal iz krškega denarja kot delavnica za invalide in da so Kanu in Podlogu postavili na noge z denarem, ki je bil v krškem občinskem proračunu namenjen za razvoj Krškega polja.

M. LUZAR

Slabo parkirana vozila naj bi odpeljal »pajek«

Tako bi občasno pomagal komunalnemu nadzorniku

BREŽICE — Spomladi so Brežičani dobili komunalnega nadzornika, ki skrbi za pravilno parkiranje v centru mesta, opozorja na zapušcene avtomobile in druge večje predmete na javnih površinah, na previsoke žive meje, ki ogrožajo promet, na nepokorenje in neurejene javne površine ter na kršitev reda na tržnici.

Komunalni nadzornik je dobil svojo uniformo in primerne obrazce in po nekaj opozorilih začel izrekati tudi denarne kazni. V petih mesecih je zaradi nepravilnega parkiranja izrekel 79 mandatnih kazni. Osem storcev je kazen plačalo na mestu samem, 13 jih je denar nakazalo po pošti, proti vsem ostalim pa teče postopek pri sodniku za prekrške. Izdanih je bilo 7 odločb za odstranitev zapaščenih avtomobilov ali večjih predmetov z javnih površin ter 8 pisnih in okrog 15 ustnih opominov zaradi previsokih živil mej. Velika večina je opominje v odločbe upoštevala.

Komunalni nadzornik pa ni opozarjal samo občanov, temveč tudi cestno in komunalno podjetje. V bodoči naj bi v občini spremeni odlok o tržnem redu tako, da bi komunalni nadzornik smel nadzorovati in izrekati kazni tudi zaradi nereda na mestni tržnici, še posebno ob sobotah, ko primanjkuje tudi parkirnih prostorov in ko tehnična opremiljenost tržnice ne zmore velike obremenitve.

Po nekajmesečnem delu komunalnega nadzornika ugotavljajo, da je v mestu občutno premalo parkirnih površin ter da jih mnogo preveč in predolgo zasedajo delavci upravnih organov, podjetij in trgovin. Posamezni deli parkirišč so tudi nedopustno dolgo zaprti zaradi gradenj in prenove v mestu. Mnogi se zaradi takih razmer zavzemajo za čimprejšnjo izgradnjo novih parkiriščnih prostorov. Nepravilnega parkiranja je zdaj sicer manj, vendar bi nadzornik za večjo učinkovitost nujno potreboval osebni avto, zvezlo s policijo in fotoaparatom. Vsaj enkrat na mesec naj bi Brežičani najeli tudi »pajka«, ki bi nekaj začrnil.

B.D.-G.

Rezervna armada delavcev nima ustreznih znanj

Prekvalifikacija

BREŽICE — V letosnjem poletju je število iskalcev zaposlitve v brežički občini narastlo na skoraj 1500, kar je za 45 odst. več kot v enakem obdobju lani. Med iskalci je sicer precej mladih, vendar gre porast predvsem na račun presežnih delavcev. Po podatkih Zavoda za zaposlovanje se raven znanja med brezposelnimi dvigne. Če so še nedavno tega dela iskali skoraj izključno neizobraženi ljudje, se danes s takimi težavami srečuje vse več oseb s 4. ali tudi 5. stopnjo izobrazbe.

Klub temu je v Brežicah prijavil kar 900 iskalcev zaposlitve, ki imajo nižjo izobrazbo od 5. stopnje. Ponavadi imajo poklice, po katerih ni povpraševanja. In tudi če se med njimi že najdejo osebe s primerno izobrazbo, podjetniki in obrtniki se vedno ostanejo brez ustreznih delavcev. Največ so k temu prispevale šole, ki učencem niso dale dovolj praktičnih znanj.

Mnogi »iskalci zaposlitve« se ne menijo za novo službo, ker jim trenutno zadostuje socialna podpora, še več pa je takih, ki se jim bolj splača ostati »brez posla«, prejemati pomoč in hkrati delati na črno. Nekateri imajo izobrazbo, podjetniki in obrtniki se vedno ostanejo brez ustreznih delavcev. Največ so k temu prispevale šole, ki učencem niso dale dovolj praktičnih znanj.

To je torej tisto, kar se za zdaj pojavlja na večkrat opevanih trgu delovne sile. Treba pa je poudariti, da občini ne bo ravno v oporo, če bo privabljala na svoje območje dejavnosti, ki bodo zaposlove predvsem ročne, slabo plačane delavce. Res da je to bolje kot vzdrževati brezposelne, a samo to in nič več.

Kako velik je problem z neustreznim delovno silo, ko na eni strani čakajo brezposelni, na drugi pa je veliko pomankanje ustreznih usposobljenih delavcev, kažejo tudi nedavna dogajanja v Brežicah. Kar nekaj zasebnikov se je nameč odločilo ponuditi podjetniške programe, s katerimi bi poskrbeli za prekvalifikacijo presežnih delavcev. Natančnih informacij o tem, kako bodo projekti izvedli, še nimamo, kljub vsemu pa velja pozdraviti idejo.

B.D.-G.

Zdaj pravi trenutek za Brežice

Občina se je lotila odpravljanja težav s telefonijo in vodo tam, kjer pričakuje največji dobiček — Neizogibna tudi začasna deponija

Kapele in Globoko na razpolago v naslednjem letu. Poslanci skupščine so v septembru obravnavali tudi gradivo o stanju krajevnih cest. Ker denarja pri-

• Občani so nejevoljni, saj nekateri že skoraj desetletje čakajo na že plančani telefonski prikljuki, mnogi še vedno nimajo pitne vode ali pa jo imajo samo po dve uri na dan. Ceste, ki so jih s svojim delom in lastnim denarjem zgradili, jih pred nosom razpadajo. Že od nekdaj revna občina denarja za vzdrževanje bogate infrastrukture dediščine t.i. socializma nima. Morda so tudi zato v brežičkem izvršnem svetu sklenili potegniti odločilno potezo. Prepričani so, da je ravno zdaj pravi trenutek. Če ga bodo znali dobro izkoristiti, bi se občina lahko izvlekla iz krize.

manjkuje, se bodo o vzdrževanju dogovorili šele potem, ko bo izvršni svet pravil predlog najnajnovejših del.

B. DUŠIČ-GORNICK

ŠKODO PRIJAVILO

4.700 OBČANOV

BREŽICE — V tej občini so sredi septembra opravili že drugo ocenjevanje škode, ki jo je povzročila letosnja suša. Nova ocena je za 500 milijonov višja kot avgustovska. Škoda v občini je torej po tej oceni dosegla 1,5 milijarde tolarjev, povedati pa je treba, da pri drugi oceni ni upoštevana škoda, ki bo vidna še v naslednjem letu. Te ne bo malo, saj so poleg travinja in gozdov močno prizadeti predvsem trajni nasiadi, ki jih bodo ponekod morali obnoviti. V občinski upravi so že zbrali tudi posamične prijave škode, ki jih je oddalo kar 4.700 občanov.

SPET NOV PRODAJNI SALON

BREŽICE — Pretekli teden so v samem centru Brežic odprli prodajni salon v lasti Avto centra Radanovič. Tako imajo ljubitelje pločevine na štirih kolesih na tem koncu že kar

Novinarji Dolenjskega lista komentirajo

Ni kontrole nad uporabo kreditov

posejaj še, ker nekateri omenjajo 21. oktober kot datum, ko bodo v "Vidmu" določenim ljudem pokazali vrata.

V "Vidmu" je delavec, tako

"navadnih" delavcev kot inženirjev,

preveč med predvidenimi odvečnimi

delavci so tudi magistri.

Dejstvo, da so na spisku predvidenih za odpuščanje tudi šolani strokovnjaki, bi v normalnih razmerah moralno pomeniti, da je tovarna dobro zasedena z domaćimi strokovnjaki.

To toliko bolj, ker je o ugodni kadrovske zasedbi

govoril julija letos tudi sam direktor.

Kar začudil se je, kako izobraženi da so v "Vidmu", in je dejal, da bo dobra usposobljenost ljudi poleg dobre opreme eden od temeljnih kamnov, na katerih bo podjetje gradilo prihodnost.

Ali potentantom "Vidmova" vodilna ekipa pod Normanovim vodstvom maje temeljni kamen?

Malo verjetno. Mogoče zadeva s

strokovno zasedbo sploh niti tako

huda in v tovarni vse kadrovske

izgube nadomeščajo z drugimi ljudmi?

Najbolj črnogledi opazovalci

se boijo, da bo takih nadomeščanj

scasoma preveč in da bodo

"Videm" pripeljala v razmere, ko

ne bo imel več svoje parne,

ampak bodo zanj mislili, kje v

Evropi, Posavcem v "Vidnu" pa

bo preostalo, da kot pridne roke

uresničujejo proizvodne načrte tujih

glav.

M. LUZAR

Kako priti do odločilnih informacij?

V Posavju je bilo konec avgusta brezposelnih že 3.700 oseb. Od tega jih le 1900 prejema denarno nadomestilo. Upravičena pa je bajaran, da bo do marca prihodnje leto brezposelnih že okrog 4.100 Posavcev. Ti že zdaj s 13-odstotno relativno brezposelnostjo (gre za razmerje med brezposelnimi in celotnim aktivnim prebivalstvom) presegajo republiško povprečje.

Na sevniškem zavodu za zaposlovanje so nam sicer postregli tudi nekaterimi konkretimi številkami o teh pričakovanih tehnoloških presežkih posameznih podjetij, vendar so zapisali novinarje, zbrane na pogovoru z vodstvom sevniške enote republiškega zavoda za zaposlovanje, ki pokriva Posavje, najo tem ne bi pisali. Tudi zato ne, ker so menda nekatere napovedi o odprtih delavcih dobili kar po telefonu in so morebiti te številke precej "v zraku". Pa še upanje so izrazili ti državni uradniki, če: "Novinarji o nekaterih rečeh tako več veste, kot mi." Novinarjem seveda ob spoštovanju embarga tako pojasnilo, boro malo pomaga pri celovitem obveščanju javnosti.

Vprašanje je, kako naj "sedma sila" sploh pride do zanesljivih informacij, ce se zapirajo viri v podjetjih, kjer imajo zdaj direktorji veliko večja pouplastišča in običajno neradi izstisnejo iz sebe kakšno besedo, če jim ne gre prav dobro. Svojevrsten fenomen pa so tisti managerji, ki opravičujejo svojo

nenaklonjenost do javnosti svojega dela celo tedaj, ko dosega firma nadpovprečne rezultate, s preprostim izgovorom, da se pač ne kaže preveč hvaliti, ker bo takoj preveč škodljive nevoščljivosti navsezadnje pa se lahko položaj naglo zasuka na slabšče...

Zadnjic je neki delavec sevniške Lisce na javnem zboru očital pisca tehle vrstic, da se zanima za begunce, za delavce pa ne. Kakorkoli je že tak očutek krivicen, nosi v sebi morda vsaj zrno resnice, da je o razmerah v Lisci premalo napisanega ravno zavoljo zgoraj navedenega odnosa do medijev. Še več: direktor Lisce, Vili Glas, je obljubil do konca septembra, da bo sklical novinarje, da bi pokomentiral poslovjanje Lisce in tisto, kar črkajo že vrabci po strehah. Da bo nameč Lica v kratkem dala na cesto, pardon, na t.i. čakanje, vsaj še 150 delavcev.

To število je direktor Lisce končno le omenil tudi na nedavnem sestanku direktorjev, ki ga je sklical sevniška vlada. Sevniške ulice in lokale so že davno prej preplavile govorice o 200 delavcih Lisce, ki naj bi bili ob kruhu. V čigavem interesu je, da se javnost napaja s poučiličnimi in gostilniškimi informacijami?

P. PERC

Zagate novopečenih mejašev

Dolenjci - da ne bi ustvarjal še novih meja, stejem sem seveda tudi Belokranjce - nismo vajeni mednarodnih meja. Bile so tam nekje v Alpah, za Sočo, Dravo, Muro, bile so meje drugih, nam pa so bili Gorjanci in Kolpa vedno le gora in reka, onkrat katerih so živeli ljudje, ki so sicer govorili drugače, a se je dalo priti do njih, ne da bi clovek pomisli, kaj s sabo vozi ali nosi, in ne da bi moral za to pokazati posebne listine. Zdaj je drugače in tistim, ki so si osamosvajanje predstavljal drugače, ki so klici po Evropi razumeli

ko poziv k zmanjšanju ali celo odpravi vseh obmejnih formalnosti, zastaja sapa. Ne morejo verjeti, da pred njihovimi očmi nastaja nova meja, ki se ji, če bo slo takoj naprej, obeta celo najstrožji režim, kar smo jih danes na naših mejah ostal kak prijatelj?

Kdo je kriv za to? Hrvatje očitno krijejo nas, ker v našem osamone, ker so menda nekatere napovedi o odprtih delavcih dobili kar po telefonu in so morebiti te številke precej "v zraku". Pa še upanje so izrazili ti državni uradniki, če:

Novinarji o nekaterih rečeh tako več veste, kot mi." Novinarjem seveda ob spoštovanju embarga tako pojasnilo, boro malo pomaga pri celovitem obveščanju javnosti.

Ljudem ob Kolpi, in prepričan sem, da na obeli stranah, je za nadaljevanje dobratosedskih odnosov. Res je, da se bodo morali spriznjati s tem, da je to državna meja, ki zahteva pač določene postopke in ravnanja, skupaj pa se bodo morali postaviti po robu temu, da bi nekdo, ker mu pač tako trenutno ustreza, na to mojo prenesel vojno vzdusje, ki vladata na hrvatskih južnih mejah. Če pa so res za to, ne bodo smeli samo pasivno opazovati, s kakšno municijo se polnijo besedni topovi v Zagrebu in Ljubljani.

T. JAKŠE

ODSLEJ TUDI V NOVEM MESTU

SALOMONOV

OGLASNIK

MANA

turistična agencija

PARTIZANSKA 7, NOVO MESTO, telefon: 068-28-136

celotna turistična ponudba na enem mestu

plesni tečaji

UGODNO

RAČKA, d.o.o.

68000 Novo mesto

tel/fax: (068) 21-058

računalniški sistem

PC RAČUNALNIK

386SX/25MHz

- MAINBOARD 386SX/25 MHz
- SVGA CARD (1024x768)
- AT I/O CARD (2s/1p/1g)
- AT (IDE) BUS CONTROLLER
- FLOPY DISK 5 1/4", 1,2 MB
- HDD CONNER 80 MB
- AT BABY CASE +200 W
- SAMSUNG TIPKOVNICA
- VGA PW MONITOR PHILIPS
- 2 MB RAM MEMORY

samo 96.591 sit (s prometnim davkom)

V VELEMA

trgovina in storitve, d.o.o.

68000 Novo mesto

Potrebljujemo honorarnega sodelavca tekstilne stroke s področja študija dela in časa.

Pogoji: 5. stopnja tekstilne smeri in 2 leti delovnih izkušenj na tem področju.

Pisne prijave pošljite na naslov: VELEMA, CKS 10, Novo mesto

ROVER GROUP

adriatik

LAND- ROVER ROVER

PODGETJE ZA TRGOVINO, TURIZEM IN PROMET d.o.o.

68257 DOBOVA, SELSKA 21, tel/fax: 0608/64-625

ALEKO 1,6 cat.	9.000 DEM
OPEL CORSA 1,0	16.700 DEM
OPEL CORSA 1,2 cat.	18.300 DEM
OPEL ASTRA 1,4 — 5 vrat	24.900 DEM
OPEL KADETT DAEWO od	20.500 DEM

Nudimo možnost ugodnega bančnega posojila na 4 leta ali leasing.

Posebno ugodno: za podjetja in privatnike nakup dostavnih in kombi vozil po ugodnih cenah!

nezaupljiv. Epizodo jemljetka kot eno od spoznanj o pokrajini, ki že zdaj ni več samo dežela zaslanjanih streljnikov z belimi brezami, zaspanih vasic z lesenihi hišami in kaščami, vinskih goric z odprtimi hrami in prijaznimi ljudmi, vedno pripravljenimi človeku ponuditi lep pozdrav in kupico dobre belokranjskega vina. Bela krajinje tudi PCB, je Krupa, so številni pomori rib, je tudi nov sloj ljudi, hlepčih po hitrem v lahkem zaslužku, ne meni se za to, kakšne posledice bo to imelo za pokrajino in ljudi. Res je, da umetniki ponavadi iščajo tisto prvo, a so se zaradi svojega izostrenega čuta za skladje prisiljeni soočati tudi z drugo platenostnost.

»Ta kolonija je zares lepo doživljaj,« pravi Jože Kotar, ki mu je žal, da se je zaradi drugih obveznosti pojavit takoj še letos, čeprav je doma tako rekoč samo onkrat hriba. »Tukaj ostajam vse dni in se ne vozim domov, kajti dihati je treba s krajem, z domaćinji, s kolegi iz kolonije, to je tisti pravim smisel, ki daje rezultat. Ne zdi se mi prav, če kdo pride sem samo razstavljati.« Tudi Ervin Kralj misli tako. Udeležil se je že veliko slikarskih kolonij in ta se mu zdi ena od najboljših.

Možaka, o katerih smo govorili v uvodu, sta Ervin Kralj iz Maribora in Jože Kotar iz Novega mesta. Ervin je na semički koloniji tokrat drugič, Jože prvič. Prav nič nista zamerila delavcu kamnoloma, da je bil do njiju

da tisto, kar je visoka umetnost v Parizu, takoj nič ne pomeni. Tega bi se morali zavedati tudi organizatorji že pri povabilih na kolonijo in izbirati ljudi, ki bodo pisali v ljudskem jeziku. Umetniki smo zdaj prepuščeni sami sebi in smo sami raziskovalci, a bi se dalo v zadovoljstvo vseh delati tudi tako, da bi sponzorji izrazili svoje želje vnaprej, se večkrat pojavili med nami, se pogovarjali in dogovarjali ter morda tudi korigirali.«

PRED RAZSTAVO — Udeleženci 6. mednarodne slikarske kolonije v Semiču so na dvorišču Doma invalidov sami pripravili svoje slike za razstavo. Antonu Wolfu (levo) pri uokvirjanju pomaga italijanski slikar Piero Conestabo (desno) iz Trsta. (Foto: T. Jakše)

Še vseh dosedanjih prieditev. »Seveda je to projekt, ki zahteva širše angažiranje, z veliko manj truda pa bi lahko izpeljali idejo o potovanju razstave v Črnomelj in o izboru del, ki bi jih prikazali na razstavi v Ljubljani. To smo namernavali narediti že lani, a nam nekako ni uspelo.«

Slikar Aco Lebarič, eden od podudnikov v stalnih gostov kolonije, ima konkrete predlog, kako bi prišli do slikarskega doma v Semiču. Sam je pripravil organizirati avkcijo slik, s katero bi zbral namanj 30 tisoč mark. Seveda takrat, ko bo konkretna pripravljenost, da svoje prispevajo tudi drugod. Do tedaj pa bo slikarska kolonija gostovala v Domu invalidov v Semiču, kot do sedaj, in slonoma predvsem na ramenih sponzorjev, kot so obe belokranjski občini in krajevna skupnost Semič, zavodnica Tilia, KZ Črnomelj, Iskra Semič, GG Črmošnjice, Zveza paraščekov Slovenije, Gostinstvo Bela krajinje in razne politične stranke, ter organizacijskega odbora, ki ga sestavljajo Marko Banovec, Zvone Butala, Dušan Kočevar, Janko Bukovec in Jože Cesar. Tudi tako je cenjenja in uspešna, kar dokazuje velika udeležba slikarjev in njihovo dobro mnenje o koloniji, in navsezadnje — o tem govorijo tudi njihova dela, ki so jih v petek zvečer slovensko razstavili v semiškem hotelu Smuk.

T. JAKŠE

Slikarski dom med belimi brezami

Prideta dva možakarja s platni podpazdu do kamnoloma v Nerajcu. Gledata to rano, ki jo je človek zadal mehki belokranjski naravi, gledata skalne stene, ostre robove, gladke površine in sence, ki se lomijo na njih. Nad to rano in okoli nje pa spokojni streljnik z belimi brezami. Iziv je premočan. Hočeta v kamnolom, v to rano, hočeta na platno, prenesti to hladno, razgaljeno življenje kamna in razkriti neskladje, ki krči v pokrajino. A ju kmalu zaustavi vratar. Kam da bi hotela, ju vpraša. Odgovorita mu, da bi malo slikala. Po pregovaljanju ju le spusti noter, a s pripombo, če nista zelenia, kajti takih ne marajo, da bi se smukali tod okoli.

To je ena od zgodb, ki so jih doživljali slikarji, udeleženci šeste slikarske kolonije v Semiču, ko so se te dni razklopili po celi Beli krajini in iskali motive in navdih za ustvarjanje. Se-

kultura in izobra- ževanje

SCHILLERJEVI RAZBOJNIKI 9. OKTOBRA

KRŠKO — Kulturni dom Krško obvešča, da bo prva jubilejna predstava Schillerjevih Razbojnikov v izvedbi SLG Celje v Veliki dvorani Kulturnega doma v petek, 9. oktobra, ob 20. uri, in ne v soboto, 10. oktobra, kot so sprva obvestili javnost. Predstava je posvečena počasnosti 15-letnice delovanja Kulturnega doma v Krškem in je zato brezplačna.

DANES O PRAVLJICI

NOVO MESTO — V tednu otroka, ki traja do 10. oktobra, je Pionirski knjižnica pripravila v avli knjižnice razstavo Pravljice. Danes bo ob 17. uri prav tako v knjižnici predavanje za stareša pa tudi za otroke o vrstah in razvoju pravljic. Vabljeni!

GLASBENI GOSTJE IZ POBRATENEGA MESTA LANGENHAGEN

NOVO MESTO — Danes, 8. oktobra, prideta v Novo mesto na jesenski obisk dva zanimive ansamble iz pobratenega mesta Langenhagen. Seveda bomo oba ansamble imeli priložnost videti in predvsem poslušati. Big Band glasbene šole mesta Langenhagen bo pod vodstvom dirigenta Manfreda Ungerja igral glasbo od swinga do popa v petek, 9. oktobra v Domu kulture; pričetek ob 19.30. Za uvod bo gostom za dobrodošlico nekaj skladb zaigral pihalni orkester Novoles iz Straže.

V soboto, 10. oktobra, ob 19.30 bo v Kapiteljski cerkvi nastopil renesančni ansambel pod vodstvom ravnatelja glasbene šole Langenhagen, Horsta-Hansa Bäckerja. Pevska in glasbena skupina se bosta predstavili v vrsto skladb iz obdobja renesanse, tudi s skladbo Jakoba Gallusa.

Vstopnice za oba koncerta lahko kupite v predprodaji v Domu kulture ali kot ponavadi uro pred koncertom. Lepo vabljeni!

MARINČ RAZSTAVLJA V LJUBLJANI

LJUBLJANA — V galeriji Zvezne društva slovenskih likovnih umetnikov na Komenskem 8 so 6. oktobra odprli razstavo slik akademskoga slikarja Jožeta Marinča iz Kostanjevice na Krki.

Orehovica daleč naokoli najlepša

V soboto so v Orehovici pri Šentjerneju odprli prenovljeno osnovno šolo — Na velikem prazniku pod Gorjanci prisoten tudi minister dr. Slavko Gaber

OREHOVICA — Letošnji 3. oktober bo ostal v kroniki Orehovice nepozabben dogodek. V 1896. letu zgrajena, takrat dvorazredna osnovna šola je slavila tretjo prenovo: prvič so jo obnavljali ob prelomu stoletja, drugič po 2. svetovni vojni in tretjič zdaj, ko je docela dotrajano poslopije že leta klicalno na pomoč.

V Orehovici so že določno v gasilskem domu zborovali ravnatelji vseh šol iz novomeške občine. Z ministrom za šolstvo in šport dr. Slavkom Gabrom so razpravljali o aktualnih vprašanjih šolstva in o njegovem razvoju v mladih državi. Kljub rahemu dežju se je okoli dveh popoldne zbrala pred obnovljeno šolo množica ljudi od blizu indaleč. Še pred začetkom slavlja so pod veliko platneno streho podjetja Oprema iz Kočevja predstavili najnoviješo knjigo Dolenjske založbe: v zbirki Gorjanski škrat je izšla otroška povestica Sara, prvenec Tatjane Splichal, mlade učiteljice na Šentjernejški šoli. O knjigi so govorili avtorica, njena sestra Darja Malarčič, ki je delo ilustrirala, akademski slikar Janez Božič, Franci Šali, direktor Opreme Božidar Zajc in Lado Smrekar.

Pavle Turk, ravnatelj matične OŠ v Šentjerneju, je zgoščeno opisal preteklost orehovške šole in njeno uspešno obnovo. Šolarji imajo zdaj na voljo 5

nir opravilo strokovno odlično delo, večno pa so pripomogli tudi svet šole in domačini sami. Minister za šolstvo dr. Slavko Gaber je že ob predstavitvi knjige o Šari in pred otvoritvijo šole združil svoje misli v ugotovitev, da je v pripravljenosti industrije, podjetništva in v zglednih skrbih občine za rast šolstva tisto sovočje, ki pomeni pravo pot do kulturne. Odpiranje šole je zato resničen praznik povsod, kjer kraj živi s šolo.

Slavje so dvigali člani Šentjernejške skupine na pihala, domači pevski zbor Ajda in Šolarji s prikupnim sporedom. Potem ko je minister simbolično pretekal trak pred vhodom v šolo, se je vanjo usula množica ljudi. Niso se mogli naučiti praktični urejenosti prostorov in sodobnih opremi v njih, saj skoraj niso prepoznali stavbe, v kateri so nekoč v utemeljenih učilnicah preživeli šolska leta v skromnih klopih.

Starši so z veseljem jemali domov tuji malo zloženko in casopis o zgodovini orehovške šole, ki ga so zanje spisali učenci s svojimi vzgojitelji. Oboji in vsi, ki so pripravili sobotno slavje v Orehovici, zaslužijo javno pohvalo!

T. GOŠNIK

Beločrnska Guernica

SEMIČ — Razmišljanje s čopičem v roki — bi lahko poimenovali početje Antonia Gerkšiča iz Semiča, sicer konstruktorja v semiški Iskri, priznanega inovatorja, sindikalnega delavca in, kar je malo manj znano, tudi pesnika in slikarja. Anton slika le občasno, za hobi, a se je že pred dverema letoma lotil velikega zalogaja, več kvadratnih metrov velikega platna, na katero je do danes upodobil proces, ki ga je imenoval Beločrnska drama. Ne skriva, da je osnovni navdih za sliko našel pri Picasso Guernici, a ji je poleg prečrtejne simbolike pobojeval dodal še druge dimenzije in vizije, ki mu jih je navdahnila Bela krajina.

»Slika je pravzaprav premišljajno o dejaju, ki se je zgodilo pred leti, ob koncu druge svetovne vojne, a je vedenje o njem ves čas kot črna senca lebdelo nad Belo krajino. Tako, kot je prodiral skozi generacije

T. J.

BELOČRNSKA DRAMA — Anton Gerkšič ob svoji sliki. (Foto: T. Jakše)

RAZSTAVA VRHUNSKEGA OBLIKOVANJA

NOVO MESTO — V Mali dvorani Dolenskega muzeja bodo danes, 8. oktobra, ob 19. uri odprli prodajno razstavo Tea & Coffee. Gre za predstavitev kolekcij za pripravo čaja in kave, ki so jih oblikovali in izdelali v svetovno znani družbi Alessi, kjer gojijo vrhunsko industrijsko oblikovanje že dobrih devetdeset let in so s svojimi izdelki postali pojem odličnosti in kakovosti. Razstavljeni bodo tudi primerki, ki so prejeli nagrade na bienalnih industrijskih oblikovanjih.

Tudi letos po Levstikovi poti

Pohod bo v soboto, 14. novembra

LITIJA — Tudi letos bo potekal množični pohod po Levstikovi poti od Litije do Čateža. Start bo v soboto, 14. novembra, med 7. in 9. uro, pri železniški postaji v Litiji.

Pohod bo v vsakem vremenu. Tokrat je trasa pohoda nekoliko spremenjena: Litija — Šmartno — Bavernik — Jelša — Liberka — Grmada — Gobnik — Moravče — Tlaka — Okrog — Čatež pri Trebnjem. Proga je dolga približno 25 kilometrov oz. 4 do 5 ur zmerne hoje. Letos se bodo popotniki lahko izognili dolgočasni hoji po cesti skozi Moravško dolino, pot bo tekla nekoliko desno ob vzhodnem bližnjem gričev po gozdni poti. Lanj je to pot zmoglo okrog 6000 popotnikov. Kontrolne točke bodo v Litiji na štartu, na Libergi pri gasilskemu domu, v Moravčah ob Resnikovi kači in na cilju na Čatežu. Osrednja prireditve bo ob 13. uri na Čatežu, popoldan pa zabavni program. Slavnostna gost bo predsednik Športne zveze Slovenije.

Vsek udeleženc bo na štartu prejel poseben Dnevnik poti in Informacije pohoda. Na koncu pohoda pa vsak prejme spominski priponko; tisti, ki so bili na pohodu že vsaj trikrat, bodo prejeli tudi spominsko priznanje. Prijave za skupine nad 30 ljudi zbirata organizator prireditve List d.o.o. Podjetje za turizem in trgovino, p.p. 34, Litija, in Cimdu Litija, Ponoviška 6, Litija, v pisni obliki ali po telefonu (061) 881-269 in 882-916.

Poleg rednih vlakov bo v Litiji pripravljen iz Ljubljane še okrepljeni vlak z odhodom ob 6.30, okrepljeni vlak iz Maribora bo odpeljal ob 5.10. Iz Ljubljane proti Litiji pa bo letos odpeljal še posebni vlak ob 7.30. S cilja bodo nazaj v Litijo in naprej na Veliko Loko vozili posebni avtobusi. S Čateža bodo odpeljali ob 14., 16. in 18. uri, če bo potrebno pa vse dotedaj, dokler ne bodo peljali zadnjega potnika.

Dogodki v sliki in besedi

ODHAJA PRVA GENERACIJA — Iz vojašnice v Bršljinu je v četrtek odšla prva generacija slovenskih vojakov, ki je vojaški rok po sklepku Predsedstva Republike Slovenije služila mesec dni manj. Prva generacija je bila preizkušnjena za učitelje kot za mlade vojake. Miroslav Gutman, pomočnik poveljnika za motivacijo in informiranje v vojašnici Novo mesto, je povedal, da je bilo s prvim rodom vojakov kar nekaj težav, da je bilo čutiti premajhno pripadnost slovenski vojski in da bo naslednjim generacijam potrebovali privzgojiti kar največ domovinske vzgoje. Poostriili bodo disciplino, vojakom pa omogočili, da bodo bolj živeli s krajem, sodelovali s šolami ter se več udejstvovali na športnih in drugih srečanjih. (Foto: J. Pavlin)

ZAPRTO ZA VES PROMET — Stari most čez Krko in Savo je že lep čas zaprt. Po njem se lahko prebjego le peši in kolesarji, čeprav je želja mnogih, ki živijo na oni strani Krke, da bi po njem stekel običajen promet. Letos so na mostu dokončali obnovu druge železne konstrukcije. Oba loka čez Krko in Savo sta zdaj žive modrozelene barve in tako bosta tudi ostala. Tisti, ki so si tako barvo zamislili pravijo, da je to v tujini običaj, če želijo pouzdrati drobne in zanimive železne elemente. Kakorkoli že, most sedaj žaka naslednjo fazo obnove. Potreben je še poskrbeti za betonska tla ter popraviti ograje in opornik v Savi. Potem naj bi po mostu stekel dvosmerni promet za osebne automobile in kmetijske stroje. »Kranjecem« tako ne bo treba več v mesto ali na sejmišče cele tri kilometre naokoli. (Foto: B.D.-G.)

SREČANJE S SKRIVNOSTJO — Tudi Maja Jakša in Nuša Vardigan iz 4. letnika Srednje šole v Črnomlju sta bili med 52 udeleženci 11. slikearskega eksperta za učence beločrnskih osnovnih in srednjih šol v Metliki, ki ga je s pomočjo Ljudske knjižnice pripravila Društvo prijateljev mladine. Mladi ustvarjalci so v petek zjutraj zbrali v tovarni Kolpa v Rosalnicah, ki je glavni sponzor prireditve, in si ogledali proizvodne ter razstavne prostore. Kolpa je prispevala prospekt, malico in kosilo, drugi sponzor Leso iz Črnomlja pa 60 plošč za slikanje. Celodnevna slikearska praznina pod nazivom »Bela je krajina skrivnostna zibel« so se udeležili tudi predstavniki iz zamejskih pobranih občin, dva iz Ronk in trije iz Wagne, ki jih je posebej sprejel metliški župan Branko Matovič. Dela mladih slikarjev bodo razstavljeni v Ganglovev razstavnišču v Metliki. Slavnostna otvoritev razstave bo v petek, 9. oktobra, ob 18. uri. (Foto: T. Jakše)

KOLESARJA ŽE NAZAJ — Prejšnjo sredo sta se s poti po Sloveniji vrnili Novomeščani Tomaž Erpic in Mitja Gorišek. Približno 1100 km po Sloveniji sta prevozila v devetih dneh. Vozila sta od Novega mesta do Prekmurja, na Štajersko in preko Pohorja na Gorenjsko, čez Vršič in po dolini Trente na Primorsko, potem pa čez Notranjsko nazaj v Novo mesto. Pot sta opravila brez večjih težav, le nekajkrat jima je zagodilo vreme. Ves čas sta fotografirala in delala zapiske. Ko bosta gradivo obdelala, se bosta s podlistkom oglašila na straneh našega časopisa, nameravata pa izdati tudi vodič za kolesarjenje po Sloveniji. Pot so jima omogočili sponzorji Tilia, Foto Asja, Alp sport, Studio D in drugi. Vsem se za pomoč najlepše zahvaljujut.

PRED OGLEDOM RAZSTAVE — Slikarka Stanislava S. Pudobska (desno) in pesnica Neža Maurer (levo) sta na prijetjem večeru tik pred otvoritvijo resedil naraženi, sicer pa sta zelo tesni prijateljici. (Foto: B.D.-G.)

T. KNEZ PREDAVA V AVSTRIJI

ST. PÖLTEN — Na povabilo avstrijskega arheološkega društva bo v okviru mednarodnega simpozija pod naslovom »Kelti v Alpah in ob Donavi« v mestu St. Pölten 16. oktobra 1992 predaval arheolog Tone Knez iz Dolenskega muzeja o keltskih grobovih v Novem mestu. Na simpoziju, ki bo trajal od 14. do 18. oktobra bo trideset predavateljev iz Avstrije, Madžarske, Nemčije, Češke, Francije, Slovaške in Slovenije predstavilo rezultate noveih raziskav in novih doganj o keltski materialni kulturi v alpsko-podnoveškem prostoru. St. Pölten je glavno mesto dežele Spodnje Avstrije in leži sredi arheološko bogate pokrajine.

ST. PÖLTEN

Na povabilo avstrijskega arheološkega društva bo v okviru mednarodnega simpozija pod naslovom »Kelti v Alpah in ob Donavi« v mestu St. Pölten 16. oktobra 1992 predaval arheolog Tone Knez iz Dolenskega muzeja o keltskih grobovih v Novem mestu. Na simpoziju, ki bo trajal od 14. do 18. oktobra bo trideset predavateljev iz Avstrije, Madžarske, Nemčije, Češke, Francije, Slovaške in Slovenije predstavilo rezultate noveih raziskav in novih doganj o keltski materialni kulturi v alpsko-podnoveškem prostoru. St. Pölten je glavno mesto dežele Spodnje Avstrije in leži sredi arheološko bogate pokrajine.

VESELJE PO ZADETKU — Takole so se v nedeljo okoli 16.15 veselili nogometniki Studia D Princ, Kobe, Milanovič, Bracovič, Martinovič in Mesojedec (od leve proti desni), ko jim je uspelo zatrestiti mrežko SCT Olimpije. Zadetek je tudi odločil tekmo in prinesel prvi letoski poraz Ljubljancam ter nadvse pomembni točki Novomeščanom, ki so številnim gledalcem na tribunah dokazali, koliko v resnici veljajo in zmorejo. (Foto: B. B.)

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

nogomet

I. DRŽAVNA LIGA, 8. KOLO: STUDIO D—SCT OLIMPIJA 1:0 (0:0)

Strelec: Bracovič v 57. minutri.

STUDIO D: Mohor 9, Pavlin 7 (Rozman 7), Kobe 7, Kosič (Martnovič 7), Prelogar 8, Milanovič 7, Mesojedec 8, Princ 7, Juršič 8, Oblak 8, Bracovič 9.

LESTVICA: I. SCT Olimpija 12, 2. Maribor Branik 11, 3. Mura 11, 4. Ljubljana 11, 5. Živila Naklo 10, 6. Rudar (V) 10, 7. Nafta 9, 8. Studio D 9, 9. Svoboda 8, 10. Koper 8, 11. Zagorje 7 itd.

9. kolo je bilo odigrano včeraj, ko so Novomeščani igrali v Ljubljani s Svobodo, v nedeljskem 10. kolu pa bo v Portovaldu gostovala ekipa Belvedur Izole.

II. DRŽAVNA LIGA, 7. KOLO: AVTOBUM—ISTRAGAS JADRAN 2:1 (1:1)

Strelece za Avtobum: Komočar v 3. in Perica v 89. minutri.

Avtobum: Magič, Buzuk (Majerle), Potočnik, Majič, Perica, Rajšel, Jolič (Murn), Stojanovič, Struna, Merdanovič, Komočar.

LESTVICA: I. Jelen Triglav 12... 8. Avtobum 8 itd.

V nedeljskem osmem kolu igrajo Kočevci v Domžalah.

odbojka

POKAL EVROPSKE ZVEZE, moški, 1. KOLO: PIONIR—MILANO TRADE 3:0 (10, 13, 2)

Pionir: Urnaut, Goleš, Travžan, Petkovič, Mestnik, Černič, Smrke, Brulec, Kalibarda, Dolya;

ženske: Tilia Kočevje—LOKOMOTIVA DNJEPROPETROVSK 0:3 (-7, -2, -6)

Tilia: Akrap, Vidmar, Turk, B. Klun, Brški, Hočevar, N. Klun, Starc, Kotnik, Konečnik.

rokomet

SRL, moški, 1. KOLO: KVM RIBNICA—HUBELJ AJDOVŠČINA 19:18 (10:8)

KVM RIBNICA: Sinanovič, Deržek, Kahriman, Pajnič, Ilc 7, S. Mihelič 1, P. Lesar 3, A. Mihelič 1, F. Lesar, Fajdiga 4, Gelze, Jurič 3.

DRAVA—ITALCO DOBOVA 21:20 (12:9)
Dobova: Marcula, Voglar 3, Rak 2, S. Deržič 4, Starc, I. Deržič, Glaser 9, Kranjc, Paukovič, Kopinč, Žibert 2, Kuhar.

SRL, ženske, BELA SKUPINA, 1. KOLO: BURJA—NOVO MESTO 21:7 (10:3)

Novo mesto: Novak, Popadič 2, Knafejč, Klobočar 1, Deržar, Veselič 2, Dračič, Turk, Pavlenič, Tomas 2, Patre, Drmaš.

BRANIK MARIBOR—OPREMA KOČEVJE 18:19 (10:8)

Oprema: Jesenko, Dragičevič 3, Linđić, Gaščić 3, Vuk 4, Jerič 4, Klančar, Bejtovič 4, kondič 1, Kersnič, Jovičić, Vinčič.

II. SRL, vzhod, 1. KOLO: KRŠKO—POLET 25:15 (14:8); zahod: GORICA—AKRIPOL TREBNJE 28:25.

košarka

I. SKL, rdeča skupina, 4. KOLO: PODBOČJE—IDRIJA 97:99 (83:83, 36:39)

Podbočje: Gramč 2, Lučev 6, Popovič 17, Krajcar 9, Leskovar 7, Bordelius 20, Krivokapič 11, Kroščej 20, Vavpotič 15.

Lestvica: 1. Maricom Miklavž 8... 7. Podbočje 4.

V 5. kolu igrajo Podbočjanji v Ljubljani z mladincami Smečki Olimpije.

II. SKL, zahod, 1. KOLO: ČRNUCE—ZADOM ČRНОМЕЛЈ 93:81 (50:38)

namizni tenis

I. DRŽAVNA LIGA, 1. KOLO: MERKUR—NOVOTEHNA 2:5

A. Smrekar—Kralj 2:0, Kuntner—Hribar 0:2, Jeraša—Horvat 0:2, A. Smrekar, Kuntner—Hribar, Horvat 0:2, A. Smrekar—Hribar 2:0, Kuntner—Horvat 0:2, Jeraša—Kralj 0:2.

MELAMIN—ARCONT G. RADGONA 1:6

Murn—Kuzma 0:2, Špelič—Rihartič 0:2, Lesar—Lasan 0:2, Murn, Špelič—Rihartič, Uhan 2:0, Murn—Rihartič 1:2, Špelič—lasan 0:2, Lesar—Kuzma 0:2.

V drugem kolu igrajo Kočevci doma z Ilirijo, Novomeščani pa v Gornji Radgoni.

Radijci ugnali državne prvake

Neponovljiva nogometna predstava v Portovaldu — Že včeraj v Ljubljani s Svobodo, v nedeljo doma z Belvedur Izolo — Zmaga Avtobuma

Res škoda, da je deževje mnoga odvrnilo od nedeljskega obiska stadiona v Portovaldu, kjer sta se v 8. kolu prvenstva prve državne nogometne lige pomerili enažerici domačega Studia D in državnega prvaka, ljubljanske SCT Olimpije. Tisti najvztrajnejši — teh pa se je navlčil slabemu vremenu zbral blizu 2.000 — so bili nagrajeni z letosnjem najboljšo nogometno predstavo in s fantačno borbenostjo novomeški radijci ter seveda z domačo zmago, ki jo je, roko na srce, le malokdo pričakoval. Igralci Studia D so ne le prizadejali Ljubljancanom prvi letoski prvenstveni poraz, pač pa predvsem dokazali, da so ekipo bolje, in še bi lahko naštivali. Žal pa je nedeljska tekma s SCT Olimpijo sta tudi dokaj visoko ceno: Gordan Mohor je dobil drugi rumeni karton, doslej najboljši novomeški igralec Dušan Kosič pa je moral zaradi hujše poškodbe že v 14. minutu iz igre.

Zagotovo je k takšnemu preobratu v igri novomeške vrste veliko prispevalo Nedelko Gugolj, ki je znova sedel na klopi Studia D in ki je ekipo vrnil samozapočanje ter spomladansko agresivnost in borbenost. Prav s slednjo so radijci premagali velikega tekmeča. Največja nagrada za požrtvovalnost so jim bile ovacije s tribun, takšnega vzdaha na kakšni prvenstveni tekmi Novomeščanov doslej še ni

bilo. V ekipi Studia D v nedeljo ni bilo slabega mesta. Če bi iskali igralca tekme, je to vratar Mohor, ki je branil v velikem slogu, med drugim v 81. minutu ubranil enajstmetrovko Hadžialagiću. Nemara še bolj kot to pa veseli spoznanje, da je po dolži krizi znova zablestel Bracovič, da je Jože Juršič z igro več kot upravičil za mnoge presenetljivo mesto v prvi enažerici, da Bogdan Mesojedec igra iz tekme v

Policisti ščitili sodnika

Razjarjeni gledalci v Podbočju, kjer je domača vrsta še četrtič ostala praznih rok

PODBOČJE — Res neverjetna smola se drži košarkarjev Podbočja. Ekipa, ki je še pred pričetkom prvenstva v rdeči skupini I. SKL merila na vrh in uvrstitev v zeline skupino najboljših slovenskih moštev je po štirih odigranih kolih še brez zmage. Že med tednom so Podbočjanji odigrali tekmo 3. kola proti ekipi Savinjske Polzelle in tesno izgubili s 77:80 (43:38), pri čemer velja poudariti, da so zadnji napad in priložnost za zmago igralci Podbočja pri rezultatu 76:75 zapravili, kar so gostitelji seveda izkoristili in vknjizili prvi točki.

Še bolj dramatično je bilo v soboto v Podbočju, kjer je v tekmi 4. kola gostovala ekipa Idrije. Gostitelji so dobro začeli, vodili so z 12:2, gostje pa so jih ujeli šele v 18. minutu. Nadaljevanje je prineslo izenačenje in četrtično priložnost, da tekmo dobijo že v rednem delu, pa so zapravili Podbočjanji. Tudi v podaljšku je kazalo na prvo

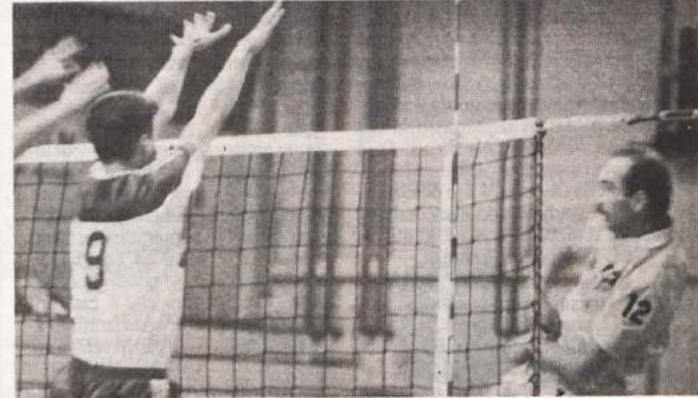
• Po mnemu mnogih plačujejo Podbočjanji davek lanskemu incidentu, ko je njihov igralec knokavtiral sodnika. Poleg tega igrajo v prvih kolih krepko oslabljeni, saj zaradi poskobe ne nastopajo standardni igrači prve postave Vega. Podbočjanji prav zaradi tega upajo, da bodo v drugem krogu popravili zamujeno in se zategadelj še niso povsem odrekli zastavljenemu cilju — uvrstiti v zeleno skupino slovenskih ligašev.

zmagu domači vrste, do prave drame pa je prišlo sekundo pred koncem tekme pri rezultatu 97:97. Sodnika Lovšin in Hafner sta prisodila osebno napako Krivokapiču; prekršek sta videla le onadva. Gostje so

NAKnadni KASAŠKI DERBI BO TO NEDELJO
ŠENTJERNEJ — Močno deževje je šentjerške organizatorje prisililo, da so za minuto nedeljo napovedano konjeniško prireditev prestavljati na prihodnjo nedeljo, 11. oktobra. Njen spored ostaja nespremenjen; osrednja točka programa bo vsekakor naknadni kasaški derbi za najboljše slovenske štiriletnike, ob tej pa na sporedno še pet kasaških preizkušenj. Skupaj bo na startu prek 70 konj. Organizatorji obljubljajo mladim prost vstop, po dirkah pa bo tradicionalna veselica na hipodromu.

podarjeno priložnost seveda zagrabili z obema rokoma in zadeli dva prosta meta, kar je bilo dovolj za njihovo tretjo zmago v četrtiču. Podbočjanji so dosegli zmagočitvi zadetek v zadnjih sekundah tekme, ki je zaodovljila predvsem z borbenostjo. Kaj več na blatenem in razmočenem igrišču tuji ni bilo moč pokazati. Ali pomeni ta zmaga za Avtobum pot k vrhu lestvice, kamor kočevski nogometni igralci so podobno dosegli zmagočitvi zadetek v zadnjih sekundah tekme?

B. B.

NA PRAGU PRVEGA MEDNARODNEGA USPEHA — Proti vsem pričakovanjem so odbojkarji novomeškega Pionirja v predku tekmovanja za evropski pokal CEV v soboto zvečer doma ugnali močno ekipo iz Žiljne na Češkem kar s 3:0. To jim daje lepo možnosti za končni uspeh v uvrstitev v 1. kolo, seveda pa čaka Kalibardo (na posnetku v uspešni akciji), letosno okrepitev pionirjevcev, in soligrace v soboto še težka naloga. (Foto: B. B.)

SPORT

Jutri in v soboto praznuje NK Elan Studio D

Jutri tekme slovenske vlade, v soboto slovenske veteranske reprezentance

NOVO MESTO — Leta 1922 je bil v Novem mestu ustanovljen NK Elan, klub, ki je z letosnjim uvrstitevjo v I. državno ligo dosegel enega svojih vrhuncev na sedem desetletij dolgi poti. Visoki jubilej novomeškega nogometna bosta obeležila petek in sobota; jutri bo ob 17. uri v športni dvorani pod Marofom krajša slovesnost, po kateri se bosta v malognometni tekmi pomerila ekipa slovenske vlade z Bavčarjem, Kacinom in Janšo na čelu ter močno novomeških gospodarstvenikov. Dvodnevno praznovanje pa bo v soboto popoldne začnila nogometna tekma v Portovaldu med

• Med odmorom jutrišnje malognometne tekme med članji slovenske vlade in novomeškimi gospodarstveniki bosta obiskovalce zabavala Tomo in Benč, zmagovalca letosnjega portoroškega festivala, kasneje pa se jim bodo pridružili še člani znamenite Modre kronike. Zabave, iger in smeha bo torej dovolj.

slovensko veteransko reprezentanco z Oblakom, Popividom, Amerškom in ostalimi zveznicimi imeni slovenskega nogometna ter veteransko ekipo Novega mesta, katere barve bodo bralni Retelj, Macelle, Bradač, Petretič, da ne naštrevamo naprej. Vsekakor dogodka, ki si ju bo splačalo ogledati. Ob jubileju bo izdana tudi dokumentirana brošura s kratkim orisom prehajene poti NK Elan.

parketu. Ukrajinke so bile boljše prav v vseh elementih odbojkarske igre, tekma z njimi je bila Kočevkam zagotovo dobra šola. Primanjkuje znanja so igralke Tilde nadomeščale z veliko borbenostjo, kar pa je bilo premalo, da bi iztrzile kaj več od nekaj točk v posameznih setih. Še najbolje so v dresu Tilde igrale Hočevarjevi, Briski in Klunova.

B. B.

BREZ MOŽNOSTI ZA PODVIG — Igralke kočevske Lik Tilde (v belih dresih) so bile brez pravih možnosti za uspeh v predku tekmovanja evropske odbojkarske zveze v srečanju z Lokomotivo iz Dniproprosavske. Gostje so jih ugnale s skupnim rezultatom 6:0 v nizih, obre srečanju pa sta bili minuli vikend v novomeških sporinih dvoranah. (Foto: B. B.)

TRETIČ ZMAGOVALCI — Ekipa Policijske postaje Novo mesto je v Metliku na tretem letosnjem turnirju v malem nogometu že tretjči osvojila prvo mesto. Turnir v Metliku je pripravila Postaja obmejne policije in je dobit zvezni naziv meddržavni, kajti v njem so sodelovale tudi tri ekipe hrvaške obmejne milice. Na turnirju, ki so ga podprtli sponzorji iz LB-TDB, zavarovalnici Tilia in Triglav, Komet, Mercator KZ Novo mesto in metliška osnovna šola, se je deset sodelujočih razvrstilo takole: 1. Novo mesto, 2. Obmejna policija Metlika, 3. Črnomelj, 4. Trebnje, 5. Vrbovska, 6. Ozalj, 7. Carinska izpostava Metlika, 8. Duga Resa, 9. Prometna milica Novo mesto, 10. Metlika. (Foto: T. Jakše)

Uspešen start Ribnice in Opreme

Pričelo se je prvenstvo v državnih rokometnih ligah — Zmagi Ribničanov in Kočevk, poraza Dobove in Novega mesta

S spremenljivim uspehom se je za dolenske ekipe pričelo drugo državno prvenstvo v rokometu. Najbolj zadovoljni so bili z uvodnim nastopom zagotovo v Ribnici in v Kočevju, manj v Novem mestu in Dobovi.

V moški konkurenčni je ekipa KVM Ribnice vknjizila dragoceno zmago nad ekipo Hubelj Ajdovščine, ki je bila vsaj na papirju favorit. Toda Ribničani so se tokat odlivali z borbeno igro v obrambi, v napadu pa gostje niso našli prvega orožja proti razpoloženi navezi Fajdiga—Janez Ilc. Še posebej slednji je bil izredno razpoložen za igro, sa

Prešerni, plečniki in jakopiči v naših denarnicah

Končno smo dobili zaresen denar, nove tolarske bankovce, ki so na pogled in otip tisto pravo. Novi tolarji so veseli bankovci, pravijo poznavalci oblikovanja. Upajmo, da se z njimi Slovencem odpirajo svetlejši in bolj veseli časi ter da bo veselih in trdnih tolarjev v denarnicah dovolj za dostojož življenje.

"Zdaj smo pa res prava država," sem slišal reči možakarja na banki, ko je vzel v roke šop novih tolarskih bankovcev. Radovedno jih je otiral in si jih ogledoval, in videti je bilo, da mu je novi denar všeč. Njemu podobnih je bilo te dni veliko. V slovenskih denarnicah se je namreč zadnjega septembarskega dne nov slovenski denar pridružil že nekoliko utrujenim in cunjustim bonom s sliko očaka Triglava, s katerimi smo živeli skoraj leto dni po denarni osamosvojitvi Slovenije ter se z njimi rešili žalostne usoode jugoslovenskega dinarja, ki je dol na jugu kljub rezanju ničel postal ničvreden papir v viharju hiperinflacije. Banka Slovenije je za zdaj poslala v obtok samo tri bankovce: za sto, petsto in tisoč tolarjev. Do konca leta se bodo v obtoku pojavili še preostali bankovci za deset, dvajset, petdeset in dveto tolarjev, prihodnje leto pa še pettisočak in tudi kovanci, če bo potreba po njih. Ta čas te potrebe ni, saj tolarja ob slovesnem trenutku prihoda na svet niso denominirali, se pravi, da mu niso povečali vrednosti, kot se je govorilo in so bili mnogi trdno prepričani, da bi se moralo zgodi. Odločitev o tem je stvar skupščine, zato sedanje menjalno razmerje 1:1 ni trdno zakoličeno. Lahko se zgodi, da bo prihodnje leto prišlo do denominacije in potem bodo prišli do veljavne tudi kovanci za en, dva in pet tolarjev oziroma kovanci za stotine. Pri sedanjih vrednostih tolarja pa bi bila kovina kovanca nekajkrat več vredna kot njegova nominalna vrednost.

Tiskan na tujem, sicer pa domač izdelek

Nove bankovce so natisnili v zasebni britanski tiskarni denarja v Londonu. Za tiskarno Thomas De La Rue so se odgovorni odločili predvsem zato, ker doma primerne tiskarne pač nimamo in smo bili prisiljeni poiskati tuje. Britanska tiskarna, iz katere prihaja denar za več kot 50 držav, je dala tudi najugodnejšo ponudbo, ko je Banka Slovenije lani iskala tiskarja in so tiskarne centralnih bank zavrnile tiskanje denarja mednarodno nepriznane države, kar je Slovenija tistikrat še bila. Slovenski denar je sicer res natisnjen na tujem, kar za slovenske pravence niti ni tako čudno, saj je bila tudi prva slovenska knjiga natisnana zunaj, je pa zato tiskan na domačem papirju. Visoko kakovosten papir, ki je bolj trpežen, kot zahtevajo svetovni standardi, je izdelala radeška papirnica. Papir prenese do 8000 pregibov, medtem ko je svetovni standard za denarniški papir 6000 pregibov.

Videz bankovcev je prav tako delo naših ljudi. V tem pogledu je Slovenija med prvimi in še redkimi državami sveta, ki je celostno podobo svojega denarja zaupala umetniškim oblikovalcem. Oblikovalci so bili izbrani na internem natečaju, najboljši zasnek pa je ponudil Miljenko Licut, ki je k projektu pritegnil še strokovnjaka za računalniško grafiko Zvoneta Kosovela in akademskoga slikarja Rudija Španzla. Tri meseca je trajalo snovanje novega slovenskega denarja, v dveh tednih pa so zamisli spravili skupaj na računalniškem zaslonu. Brez računalnika ne bi šlo, saj gre za zelo zahtevne grafike, ki imajo na eni strani tudi več kot 2000 elementov. Za računalnikarje povejmo, da so delo opravili na osebnem

računalnikom s procesorjem 386 in s programom CorelDraw 2, pomagali pa so si še s skenerjem in ustreznim programom za skeniranje.

Znameniti Slovenci in zaščita pred ponarejanjem

Osnovna oblikovalska zamisel je, da se na vsakem bankovcu predstavi enega od znamenitih Slovencev iz naše preteklosti, ki so po svojih delih pomembni za slovenski narod in znani tudi v svetu. Slovenska akademija znanosti in umetnosti je predlagala, kdo naj bi to bili in tako so se na

osnutkih za bankovce znašli: skladatelj Jakob Gallus - Petelin, oče prve slovenske knjige Primož Trubar, polihistor Janez Vajkard Valvasor, pesnik France Prešeren, matematik Jurij Vega, arhitekt Jože Plečnik ter slikarji Rihard Jakopič in Ivana Kobilca. Portret znamenitega Slovenca s senčnim profilom je na desni strani bankovca, levo od njega pa je orodje, ki ga je uporabljal; na drugi strani je predstavljen element njegovega dela. Tako imamo na primer na tisočtolarskem bankovcu Prešernov lik in pisalno mizico, na drugi strani pa gosje pero kot simbol pesnika in del rokopisa Zdravljice s poudarjeno besedo Prijatlji. Nekateri zato tisočaku že pravijo kar prijatel. Naš dolenski rojak Primož Trubar bo predstavljen s stranjo Abecedarija, s peresom in Uršulinsko cerkvijo na drugi strani, arhitekt Plečnik pa s šestilom, tlorisom slovenskega parlamenta in pročeljem Nuka. Kakšna imena jim bodo ljudje dali, bomo pa še videli.

Ob teh osnovnih elementih celostne podobe je na bankovcu še veliko drugih

Pota denarnega osamosvajanja: zasebni eksperiment z lipo

kaplja naša vsakdanja

Suša je uničevala vodovodne cevi

FOTO: M. MARKELJ

Letošnje poletje je bilo nekaj posebnega. Avgust je bil najtoplješi doslej, povprečna temperatura zraka 23,5 stopinj Celzija je za poltretjo stopinjo presegla doslej najtoplješa avgusta leta 1861 in 1932. Rekorden je bil avgust tudi po številu zelo vročih dni, kar 22 jih je bilo s temperaturo nad 30 stopinj, kar je dva dni več od doslej rekordnega leta 1932. Zabeležena je bila najvišja maksimalna temperatura zraka ter rekordno število ur sončnega obsevanja.

Tako dolgega vročega in suhega obdobja doslej tudi še niso zabeležili. Izjemne razmere so se začele že 18. julija. Letošnje vroče in suho poletje je bilo še najbolj podobno povojnemu letu 1946, ko je vročina z malo padavinami trajala od 23. julija do 30. avgusta. Vendar so bile takrat temperature le malo nižje, medtem ko je bilo padavin še manj. To dolgo vroče in suho poletje si bo marsikdo dobro zapomnil: kmetje, ker jim je suša močno načela, marsiksi celo uničila pridelek; mi vsi, ker nam bo kot potrošnikom vsaj eno leto še bolj praznila žepa, ter komunalci, ki so dneve in noči krpali okvare na vodovodnem omrežju, zaradi česar so bili posamezni predeli Novega mesta in okolice večkrat po več ur brez vode.

V novomeški občini dobiva vodo iz javnega vodovoda 88 odstotkov vsega prebivalstva v 276 naseljih od skupno 354. Novomeška Komunala upravlja s petnajstimi vodovodnimi sistemimi, iz katerih je bilo v zadnjih petih letih prodane 4,8 do 5,25 milijona kubičnih metrov vode. Poraba vode v zadnjem času upada, saj je bilo lani prodane le še 4,5 milijona kubičnih vode, v letosnjem prvem polletju pa dobra 2 milijona. Voda priteka do pip in ljudi po 600 kilometrih saltonitnega, plastičnega in litotezlegnega omrežja, ki je v povprečju staro 20 let, 150 kilometrov od tega pa je že amortiziranega.

Na vodovodnem omrežju so lani moralni

elementov, od potrebnih številčnih oznak in podpisov odgovornih do datuma (15. januar kot dan, ko je Slovenija dočakala prvo uradno priznanje) in oznak, s katerimi bodo slepi lahko prepoznavi vrednost bankovca po otipu. Med podrobnostmi je precej takih, ki služijo zaščiti denarja pred ponarejanjem. Nobena skrivnost ni, da je Banka Slovenije pohitela z izdajo novih bankovcev tudi zato, ker je prišlo do velikega ponarejanja tolarjev. Tisočtolarski boni iz doslej še ne odkrite tiskarne bi lahko preplavili naš trg in nam prizadel občutno škodo, če policija ne bi pravocasno odkrila 250 tisoč ponarejenih bonov in jih seveda spravila na varno. Od te ogromne količine jih je bilo vnovčenih okoli 4500, nekaj pa se jih bo najbrž primešalo pravim bonom še v teh dneh, ko poteka zamenjava, saj je to za nepridiprave zadnja priložnost, da ponaredke spravijo v promet.

Poslej bo ponarejevalec, ki jih bo zamikal slovenski denar, neprimerno težje narediti ponaredke, saj je naš nov denar zelo dobro zaščiten pred ponarejanjem. Prva zaščita je že prvočrven papir, so pa še druge zaščite, kot je globinski tisk, vodni tisk in varnostna fluorescentna nitka z napisom Banka Slovenije. Bankovci so še posebej zavarovani pred fotokopiranjem in skeniranjem. Sodobni fotokopirni stroji in skenerji delajo prave čudeže, vsemu pa le niso kos in slovenskih bankovcev ne bo mogoče ponarediti s fotokopiranjem, saj takega stroja, ki bi to lahko zadovoljivo opravil, še ni. Crtne in liki so na bankovcih zapolnjeni z mikroskopskim besedilom in zapletenimi črtami, nekaj pa je na njih tudi takega, kar je najstrožja skrivnost. Pri tiskanju so bankovce tiskali hkrati z obe strani, zato se na določeni točki obe strani mikroskopsko natačno prekrivata. V zaščito je bilo vloženega največ truda in seveda tudi denarja, kar pa je potrebno, če naj denar zbuja zaupanje.

MILAN MARKELJ

odpraviti 606 okvar, letos pa samo v poletnem času 277. Največje so se zgodile na Bajnofu, nad vasjo Šentpetrom, za Garni hotelom na Otočcu in pri Jelšah pri Lešnici. V vseh teh primerih je šlo za okvaro na glavnem vodovodu do Novega mesta, ki ima polmetrski premer. Ko poči takšna cev, čaka dežurne komunalce nekaj ur trdga dela z zamenjavo cevi, večji del Novega mesta in okolice pa seveda nenapovedani brezvodni dan, ki ga lajsata le dve krožeci cistern z vodo za najnujnejše potrebe. Popravilo takšnega cevovoda traja šest do osem ur, ponovno spuščanje vode v cevi od deset do dvanaest ur. To čakanje na vodo se v posameznih predelih podaljša na ves dan. Če bi hiteli in naenkrat odprli vodo, bi velik pritisk poškodoval še več manjših cevovodov premera 200 in 250 milimetrov, kot jih sicer. Pok polmetrske cevi in voda, ki je privre na plano iz luknje 300 litrov v sekundi, seveda lahko naredi tudi precej škode. Dva tisoč kubikov vode, ki je pridrla iz počene cevi nad Garni hotelom v 15 minutah do prihoda komunalcev, je razbilo šipo pokritega bazena, napolnilo bazen in do višine pol metra zalilo strojnico, tako da je za okrog 900 tisoč tolarjev škoda. Samo odpravljanje okvar pa je stalo 447 tisoč tolarjev. Drugi poki cevi niso naredili tolitske izjeme.

Za letosnjе tako pogoste okvare cevovodov komunalci navajajo več razlogov. Svoje je seveda prispevala suša, zaradi katere je prihajalo do krčenja in posedanja zemlje. Bila je toliko bolj usodna, ker je bilo omrežje slabograjeno, z napakami. O tem komunalci govorijo na osnovi analize okvar v preteklem desetletju, v katerem so odpravljali nadpovprečno veliko število lomov na cevovodih,

zgrajenih v osemdesetih letih. Takrat so krajevne skupnosti in ljudje hiteli oskrbovati naselje s pitno vodo iz javnih vodovodov, stroka pa temu ni sledila. Marsikšen vodovod je bil zgrajen brez pravnih projektov, brez strokovnih izvajalcev in brez strokovnega nadzora, tehnično in sanitarno zelo pomanjkljivo. Salonitnih cevi na primer pred 20 leti niso pravilno položili, saj so ponekod kar na kamnu, sedaj pa so zaradi posedanja terena in pritiska vode pokale. Svoje prispevajo večkratni posegi na cevovod, tudi planirani, ki "utrujajo" material. Posebno občutljiv je ravno salonit. Posledice so znane. Načrtno so komunalci v zadnjih dveh letih zamenjali letno okrog 5 kilometrov dotrajanih vodovodnih cevi. Glede na iztrošenost cevovodov bi jih morali vsaj trikrat toliko. Ne le zaradi možnosti ponoviti letosnjega izjemanega poletja imajo v Komunali plan dolgoročnih ukrepov za izboljšanje stanja. Na prvo mesto so postavili neprekiniteno zamenjavanje dotrajanega omrežja in strojne opreme. Načrtujejo nadaljnje geološke raziskave za pridobivanje novih kvalitetnih virov pitne vode. Na sistemih, kjer neprimernih voda ni možno zamenjati s kvalitetnejšimi, naj bi zgradili čistilne naprave. Načrtujejo tudi razvoj procesnega vodenja vodovodnih sistemov, kvalitetne projekte za nove investicije z upoštevanjem vseh tehnoloških spoznanj, dodatno strokovno usposabljanje delavcev itd. Načrt ukrepanja so že potrdili v novomeški občinski vladi. Izvedba pa bo seveda odvisna od denarja, ki ga je sedaj mnogo premalo. Čeprav se ljudje hudoje nad ceno vode, ki je praktično edini vir tudi za ta dela, Komunala v vodooskrbi večino let v zadnjem desetletju beleži rdeče številke.

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

Stara Metlika v Drobničevih pričevanjih

Ivan Drobnič

Letos, 28. avgusta, je potekalo dvajset let od smrti Ivana Drobniča. Takrat se je utrnilo življenje markantnega moža, ki je več kot šestdeset let oživil metliške ulice in trge. Bil je človek, umirjen, preudaren, kakrnega so ljudje v njegovih zrelih letih videvali na službenih poteh ali za pisalno mizo, na igraškem ali pevskem odru, pa pri raznih javnih zadolžtvah in nezadnjem kot kapelnika metliške mestne godbe z mogočno dirigentsko palico v roki... Vedno pa dobrodrušnega, uglajenega, s prijazno besedo za vsakega, ki je potreboval njegov nasvet in pomoč.

Pa Drobnič niti ni bil Belokranjec. V Rumanji vasi ob zeleni Krki mu je leta 1884 stekla zibel. In začela se je njegova življenjska pot, pravzaprav kar preprosta. V Novem mestu je obiskoval osnovno in obrtnonaljedvalno šolo. Očim ga je namenil za obrtnika, vendar se je potem, ko je v Trstu odslužil triletni vojaški rok, sam odločil drugače. Zaposil je za službo sluge na sodišču in bil je sprejet. Začel je prav od kraja: sprva je bil »kerkermajster« ječar, potem pa je počasi napredoval do vodje zemljiske knjige. K temu je pripomogla njegova naravna bistrost, predvsem pa njegova čedna, kaligrafska pišava. Pot ga je skozi službe vodila v Mokronog, nato v Kostanjevico na Krki pa v Senožeče, od koder je prišel v Metliko in tu ostal do smrti. Ugasnil je 28. avgusta 1972 v svojem 89. letu, potem ko je z izjemo zadnjih mesecov, ko je bil zavoljo amputacije noge priklenjen na bolniški voziček, ostal telesno in duševno prožen in svež.

naše korenine

Na kruhu zrasla kmetija

Oktobra triinštiridesetega leta je bilo. Pri Draganovih na Obrhu so orali. Žeja je bila ob težkem delu velika in mati Francka je poprijela za ročice pluga, medtem ko je oče stopil domov po pijačo. Ko se je vračal, je v daljavi zagledal može v uniformah, ki so se v strelicih bližali vasi. K ocem je dvignil doma narejeni daljnogled in jih opazoval. Približali so se že na lučaj, ko so ga opazili. Nekaj so mu kričali. Verjetno so mu vpili, naj stoji, a on je razumel, da mu kličejo, naj beži. Stekel je proti domu in trenutek zatem so za njim zaropotali strelji. Osemletna hčerka Štefka je ravno takrat v hiši pitala šestmesečnega bratca Tončka. Ko so se oglasili strelji, ga je spustila iz rok in planila k oknu. Videala je očeta, kako se je opotekel in padel v jarek. Kri je pojila sveže brazde.

Štefka je danes, skoraj petdeset let pozneje, upokojenka v Družinski vasi. Mati Francka živi pri njej in bo ta mesec dopolnila že triinštirideseto. Sin Tonček je zrasel v Toneta in živi v Nemčiji, Ivan je postal doma na kmetiji, Martin pa živi v Ljubljani. Francka in Štefka se spominjata, kako težko je bilo po izgubi očeta. Bil je res penadomestljiv, kajti bil je mojster za vse. Čeprav samouk se je s pametjo, iznajdljivostjo in ročnostjo lotil vsakega dela. Bil je kovač, urar, popravljal je puške, izdeloval nože, daljnoglede, mizaril je in zidari, poleg tega pa je popravljal citre in znal nanje tudi prav lepo zaigrati. Deset dni potem, ko so ga Nemci na njivi prestrelili,

Tako je Drobnič v Metliku našel svoj drugi dom, se oženil in ustvaril družino. Beli krajini je postal zvest do konca, posvetil ji je svoje moči in sposobnosti.

Sledovi Drobničevega dela se namreč niso zarali samo v njegovem poklicu, temveč tudi na mnogih področjih javnega življenja. Njegovo ime je zapisano v nekdanji metliški čitalnici, kjer je deloval kot pevec, igralec, režiser in zadnji predsednik tega društva, zapisano je pri Sokolu in gasilcih pa v analih metliške mestne godbe, kjer je skoraj petdeset let delal kot godbenik in kapelnik. In ostalo je Drobničeve ime v raznih javnih zadolžtvah, predvsem pa v Belokranjskem muzeju, kjer je po upokojitvi leta 1955 prevzel mesto honorarnega arhivarja in tu delal do zadnjih mesecev pred svojo smrto.

Tu sta nastali Drobničevi zajetni rokopisni kroniki o metliškem gasilstvu in domači mestni godbi, tu so pod njegovo roko zrasli debeli zvezki regestrov metliškega mestnega arhiva, tu je Drobnič napravil neštetno zapisov, vodil obiskovalce po zbirkah, zbiral in popisoval muzealje, bil navzven povsod, kjer je bil potreben, in tako postal nepogrešljiv član takratne majhne muzejske družine.

Naj omenimo, da je tu in tam kaj malega objavil tudi v Dolenjskem listu, da pa je ob 90-letnici metliškega gasilskega društva leta 1959 napisal igročak v sedmih slikah »Kako so Metličani ustanavljali požarno brambo«. To igro so domačini, predvsem gasilci, ob 100-letnici društva še dvakrat ponovili.

Drobnič je do zadnjega ohranil izreden spomin, bil je živa kronika starih časov in je škoda, da ni po njem ostalo kaj več zapisanega. Naj zato z magnetofonskega traku in osebnih razgovorov z njim povzamemo podobo Metlike in njenih ljudi, kakršni so se mu razkrili, ko je prvič prišel v to mesto. Ta kole je pripovedoval:

Ko sem bil poleti 1909. leta iz Senožeč prestavljen v Metliko, sem se semkaj pripeljal s postiljonsko pošto, kjer je vozil stari Matiček. Taje kasneje, ko je leta 1914 stekla belokranjska železnica, iz obupa skočil v Kolpo, ker je izgubil službo postiljonskega poštarja.

Bila pa je takrat Metlika vsa drugačna, kot je danes. Predvsem hiše, ceste, meščani... Ne vem,

kako to, da sem mislil, da leži to mesto bolj v ravnini. Pa sem bil prav presenečen. Razbigana je, skoraj bi rek, da leži v nadstropijih. Dolinski svet ob potoku Obrhu, glavna cesta ob nekdanji strugi Bojice, trije trgi nad njo, še više Hrib in nad njim Že vinorodna Veselica. Kar štiri nadstropja, če imamo svet ob Obrhu za priljube.

Začudili pa so me tudi ljudje, ki so bili prijazni, mehki, iskreni. Moški so me ob prihodu kar naprej pozdravljali, ženske pa so bile bolj plašne, zadržane. Na sodišču so me prav tako prijazno sprejeli, čeprav sem bil samo kerkermajster. Zlasti predsednik sodišča dr. Vladimir Förster, sin skladatelja Antona Försterja, ki je skomponiral Gorenjskega slavčka, mi je bil naklonjen. Bil je ljubezni gospod, ki me je tudi kasneje spodbujal, da sem napravil potrebne skušnje in kmalu napredoval od ječarja do pisarniškega pripovnnika.

Ob mojem prihodu je bil skoraj vsak meščan – razen redkih uradnikov – hkrati že kmet ali obrtnik, krčmar, trgovec ali kaj podobnega. Ker je zlasti tiistim, ki so imeli zemljo, primanjkovalo gnoja, so v pozni jeseni v mestu po nekaterih stranskih ulicah na debelo nastali smrekovih vej in praproti pa tudi slame. Tako se je čez zimo, ko je po nastalem gazilu živila in so vozili vozovi, naredil gnoj. Tega so potem spomladis postrigli in odpeljali na njive. Pa ne samo živila, marsikatero prase se je sprehalo po cesti pa tudi kokoši in race so bile več na trghih in ulicah kot pa v kurnikih.

Prav lepega videza torej takrat mesto ni imelo. Bilo je sicer nekaj večjih zidanih hiš, tako občinska ali mestna hiša, lekarna, nova dvonadstropna ljudska šola. Lepa je bila tudi Guština hiša na Spodnjem trgu pa hotel »Pri soncu« na Dragah in Hrastovičeva hiša na Strnišču, v kateri je bil drugi hotel »Pri zlati kroni«. Pa to sta bili bolj gostilni, v katerih je popotni lahko našel tudi prenočišče. Kajih posebnih ugodnosti v njih ni bilo, saj Metlika takrat še ni imela vodovoda. V glavnem pa so bile meščanske hiše nizke, prav mnoge krite z leseni skodelami in celo s slamom.

Seveda takrat v Metliki tudi še ni bilo elektrike. Ljudje so si svetili s svečami, oljenkami in petrolejimi. Za javno razsvetljavo je bilo na voljo 22 cestnih svetilk, ki so bile pritrjene na vogalih hiš ali pa ob cesti na hrastovih steberih. Zanje je skrbel svetilničar ali lampist, ki je vsako jutro pobral dogore-

je v bolnici umrl in Franck zapustil štiri nepreskrbljene otroke. No, resda je bila Francka dela vajena še od mladih nog, a samo s kmetovanjem je bilo iz tistih kamnitih rebr težko izpolniti kruh za štiri mlada usta, zlasti ker je bilo težko tudi drugod naokoli. Jeseni je prodajala sadje, jabolka, hruške in grozdje, tako da je za silo shajala, spomladis pa je bila trda. Ko je nekoč poleti prišel davkar, da bi zarobil zadnjo kravo iz hleva, ga je Francka prosila: »Počakajte, da bodo hruške zrele, pa vam bo hčerka prinesla denar.« Možakar je malo pomislil in res še enkrat odložil plačilo. Tako je v veliko truda in malu tudi s pomočjo Zvezne borcev Francka otroke le spravila pokonci. Klub visoki starosti Francka pri branju nikoli ne uporablja očal, še vedno pa za moč spije kak kozarec vina.

»Ne delam pa nič več. Sem dala pos nazaj,« se pošali Francka. »Ko sem začela piskre po štedilniku prevratači, sem videla, da je čas, da odnehram.« Pri triindevetdesetih je za to verjetno res že čas. Franckini spomini so namreč polni samega dela. Začelo se je pri Mirtkovi v Srednjem Grčevju, kjer se je rodila 19. oktobra 1899. Sedem otrok je bilo v družini in čim je bil mladi hrbet dovolj

je v bolnici umrl in Franck zapustil štiri nepreskrbljene otroke. No, resda je bila Francka dela vajena še od mladih nog, a samo s kmetovanjem je bilo iz tistih kamnitih rebr težko izpolniti kruh za štiri mlada usta, zlasti ker je bilo težko tudi drugod naokoli. Jeseni je prodajala sadje, jabolka, hruške in grozdje, tako da je za silo shajala, spomladis pa je bila trda. Ko je nekoč poleti prišel davkar, da bi zarobil zadnjo kravo iz hleva, ga je Francka prosila: »Počakajte, da bodo hruške zrele, pa vam bo hčerka prinesla denar.« Možakar je malo pomislil in res še enkrat odložil plačilo. Tako je v veliko truda in malu tudi s pomočjo Zvezne borcev Francka otroke le spravila pokonci. Klub visoki starosti Francka pri branju nikoli ne uporablja očal, še vedno pa za moč spije kak kozarec vina.

FOTO: T. JAKŠE

Triindevetdesetletna Francka Dragan

le luči. Nato jih v mestni hiši očistil, nalil petroleja, v mraku pa spet raznesel po Metliku in jih prišel. Pri tem je nosil s seboj lestev in desko z locnjem, na kateri so bile nameščene svevitke.

Moram še povedati, da so se skoraj pred vsako hišo dvigale cele skladovnice drva, ki so jih čez leto počasi žagali in cepili, seveda vse na roko, in jih potem nosili v veže ali kuhinje.

Tudi z vodo, kot sem že omenil, so bile težave. Mesto je sicer imelo na trgu pod gradom svoj vodnjak, ki je bil globok skoraj dvajset metrov, vendar je ročna črpalka slabko delala in so zato ljudje hodili po vodo na izvir Suhorja, v glavnem pa na Obrh, kjer so ženske tudi prale in so napajali živilo. Le redke hiše so namreč imele svoje vodnjake, predvsem tiste ob glavnih cestah na Dragah, kjer je bil svet ob Obrhu za priljube.

Sicer pa so si nekatere ženske služile nelahk kruh s tem, da so v škafu na glavi nosile vodo iz Obrha. Po strmem bregu, včasih po cel dan. Tako je Bara Jurčična, ki so jo reklamirali kar »vaserlajtanga«, zaslužila krajcar za škaf vode. Kasneje je ceno dvignila na dva krajcarja, pa ji še zmerom ni bil trud zadostiti plačati. Težko je bilo takrat za denar!

Vode kot pijačo pa Metličani niso preveč cenili, saj je mesto, kjer je takrat štelo kakih 1200 prebivalcev, imelo kar 26 gostiln, krčmarje in vinočre. K temu moramo prideti še zidanico in hiše na vinogradni Veselici in po okoliških gricih. Res, vinske žene so meščanom ni bilo treba batiti. So bile vinske letine tistikrat v resnicu zelo dobre.

Rečem tudi lahko, da je vino precej pripomoglo, da se je v mestu razvilo živahnobno družabno življenje. Skozi vse leto so se vrstila strečanja in prireditve. Naj se nekateri spomnim. Že pred novim letom, takoj po božiču, so se začeli po meščinskih gostilnah »hausbali« oziroma hišni plesi, ki so trajali do pustne nedelje. Vmes je bila na svečnico Vodnikova svečanost, potem pa so sledili debeli četrtek in pustni torek, vuzemski pondeljek, jurevo, florjanovo, telovo, kričivo, kresovanje, v avgustu cesarjev rojstni dan in nato v oktobru še njegov god. V novembру smo dočakali martinovo in Katarinino

Metliški motiv iz začetka tega stoletja; trgovina naproti Muchove hiše.

večer, v decembru pa še miklavževno, štefanovo in silvestrovo. Vmes pa so bile seveda proslave in nastopi narodne čitalnice, sokolov in orlov, gasilcev, godbe, godalnega orkestra in še drugih. Tudi imenitnih godovanj in porok ni manjkalo pa gostovanj Hrvatov, zlasti Karlovčanov. Vsega je bilo in ničesar nismo pogrešali.

Veliko tako imenovanih boljših meščanov se je ukvarjalo tudi z lovom in v okolici so prirejali pravne pogone na divačino. Ali pa so hodili jeseni v Mestni log na limanice loviti šoje. Tudi množe ribe, zlasti ščuke in somi, so se Kolp in Lahinja doskraj preselile v metliške ponve.

Da ni bilo v mestu predolgočasno, je poskrbela še postiljonska pošta, ki je prevažala ljudi in novice. V Novo mesto sta vozila dva poštna vozova in se od tam tudi vračala. V Metliko se je namreč zbirala pošta iz Črnomlja, Semiča in Karlovca in so jo potem od tod odpravljali v Novo mesto. Na takšnem poštnem vozcu je bilo prostora za pet potnikov ali pasażirjev, kot smo jih takrat rekli. Vozil pa je postiljon, ki je skozi vasi trobil na poštni rog, da so ljudje lahko oddali manjše pošiljke, ki jih je potem sproti spravljali v torbo. Sicer pa je imel na skrb pakete, pisemske in denarne pošiljke. Slednje je hranil v zaklenjeni blagajni, pritrjeni na voz. Za vožnjo do Novega mesta je moral potnik plačati goldinar in 75 krajcarjev.

Za prevoze so v Metliko skrbeli tudi nekateri zasebni prevozniki, ki so imeli kočijo s platneno streho ali pozimi primerne sani. Njihova vožnja je bila seveda dražja in hitrejša, vendar je do Novega mesta še zmerom trajala tri ure, stala pa je tri goldinarje ali še kaj več. S tako kočijo se je na primer za praznike vozil v Ljubljano naš predsednik dr. Förster. Do Novega mesta s kočijo oziroma sanmi, naprej v Ljubljano pa z vlakom. Tako je pred božičem že pred osmo uro razpoložen prišel v pisarno, voščil vsem uslužencem lepe praznike in novo leto, meni pa še naročil: »Gospod Drobnič, o pol enajstih zaprite in pojrite vsi domov! Zdaj so prazniki!«

Naj omenim, da je bila v začetku tega stoletja v Metliko še živa cela vrsta obrti, od katerih so mnoge izginile ali pa od njih životlinje so redki ostanki. Tako so ob mojem prihodu v Metliko tkali platno v najmanj desetih hišah. Zelo znana je bila Ramutova »velika tkalcija« na Hribu, kjer so delali trije bratje. Zadnji metliški tkalec pa je bil Jože Vratič, ki je prenehal s tkanjem, ko mu je ustaška granata z onstran Kolpe leta 1943 začigala pod. Takrat so v njem zgorele tudi njegove statve. Vratiču smo tudi še pred zadnjo vojno naročili, da je natkal platno za hlače naših godbenikov, medtem ko smo imeli suknice iz kupljenega modrega blage.

Kot ni danes v mestu tkalcev, tako tudi ni nekdanjih strojarjev, krznarjev, svečarjev, lektorjev, sifonarjev... Padarja in ranocelnika sta zamenjala apotekar in zdravnik, prejšnje kolarje, kovači in klijavčnaričarje pa razni mehaniki. Celo čevljarije izpodrinili nekakšen »obuvalni tehnik«. Podobno imamo namesto starih poštenih gostiln in krčem razne bifeje in kafice. Celo o nekaterih bistrojih govorijo. Kaj hočemo, ljudje zmerom želijo nekaj novega.

Tako! Vse to je povedal stari Ivan Drobnič. Zanimivo ga je bilo poslušati. Le škoda, da ni tega in še marsičesa drugega tudi zapisal.

JOŽE DULAR

kaj povedo imena krajev

Dan je človekov, noč pokojnikova

"Dolenjska je in bo še fantastična zlata jama za filološko arheologijo," je zapisal raziskovalec Ivo Pirkovič. Tokrat si bomo ogledali, kaj nam njegova "filološka arheologija" pove o počivališčih mrtvih.

Počivališče mrtvih omenja Platon kot "mračno bivališče pokojnikov". To je sicer posebnost grške antike, vendar se je pokazalo, da je ta pojem prišel iz indoevropskega izročila.

Slovenska bivališča mrtvih se povezujejo z besedo mračen in toponomatom

Zrebi je izmed reševalcev 38. nagradne križanke izbral JOŽICO FRANKO iz Straže in FRANCA BRDNika iz Smlednika. Frankovi je pripadla denarna nagrada 2.000 tolarjev, Brdnik pa bo prejel knjižno nagrado. Nagradencema čestitamo. Dobitnico denarne nagrade prosimo, naj nam čimprej sporoč svojo enotno matično številko (EMŠO) in številko ali tekočega računa ali žiro računa ali hranilne knjižice, da ji bomo nagrado lahko kar najhitreje nakazali. Rešitev današnjo križanko in rešitev pošljite najkasneje do 18. oktobra na naslov: Dolenjski list, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 40! Ovojnico brez poštne znamke lahko osebno oddate v naš poštni nabiralnik pri vhodu v stavbo, kjer ima uredništvo svoje prostore.

REŠITEV 38. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 37. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: PLAŠČ, LDS, REBER, OUT, OTO, VESNA, JANTAR, AN, TEKMOVANJE, ORK, ANETO, KARATE, KNOSOS, ANAS, SLAJ, ORO, LIČANKA, EKRAN, IME, OISE, VODA, NAV, SMOD, AGAR.

prgišče misli

Sprememba glasbe v hrup je planetaren proces, s katerim stopa človeštvo v zgodovinsko obdobje totalne grdote.

M. KUNDERA

Politika je bila pri nas vedno vlačuga.

L. ŠUTE

Družabno uživanje opojnih pijač je oporužen, torej tih kapitulacija pred obstoječimi razmerami.

J. JAKOPIČ

Če se v medčloveških razmerjih čedalje bolj uveljavlja nekakšna spakedrancina, smo tega krivi mi sami, ker ne spoštujevo več svojega jezika, običajev in kulturnih tradicij.

B. ŠTIH

zdravnik razлага

mr.sc.dr. Tatjana Gazvoda:

Droge in mladi

Preokupiranost z drogo lahko preide v pretirano uživanje drog, prehajanje na nevarnejša sredstva, spremembe v živiljenjskem slogu in vrednotah. Temu se pridruži nezainteresiranost za miselno oziroma intelektualno delo ter popolno pomanjkanje motiva za kakršno koli ustvarjalno dejavnost. Stopnjujejo se škodljive posledice uživanja drog na telesnem, čustvenem in socialnem področju. V fazi odvisnosti zavojeni ne potrebuje droge le duševno, ampak tudi telesno. To se pokaže v različnih mučnih položajih in neprijetnih znakih abstinencne krize, če drogo preneha jemati. Ta potek je lahko razično hiter ter razično opazen. Na srečo se večina mladostnikov ustavi še ob pravem času. Število tistih, ki drogo poskusijo, pa jo opustijo, je bistveno večje od tistih, ki drogo vključijo v svoje življenje.

Število tistih, ki drogo poskusijo, pa jo opustijo, je bistveno večje od tistih, ki drogo vključijo v svoje življenje.

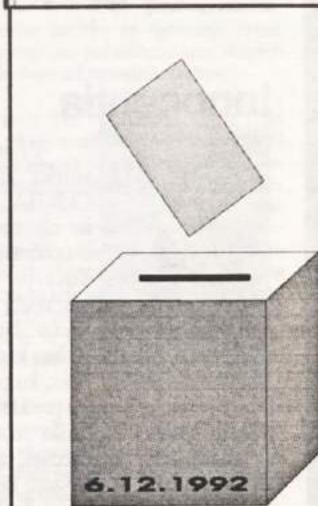
Tveganja, ki jih prinaša zloraba droge

Posledice učinkovanja drog se kažejo na področju telesnega, duševnega in socialnega razvoja mladostnika. Nenadne nevarnosti, kot so zastrupitve zaradi predoziranja, različne nezgode v času delovanja droge ali zapleti pri duševnem funkcioniranju (na primer samopoškodbe, nasilnost ali različni konflikti z drugimi), lahko sledijo že enkratnemu zaužitju droge. Rednejša zloraba povečuje ta tveganja, ki se jim pridružijo še tista, ki so za mladostnikov razvoj bolj dolgoročna in usodna: trajnejše čustvene motnje, padec intelektualnih sposobnosti, oddaljevanje od kroga ustvarjalnih vrstnikov in znižanje samospoštvovanja, da o izstopanju iz procesa izobraževanja in slabšanju telesne odpornosti sploh ne govorimo.

Rizičnosti zlorabe drog ne določa le sama nevarnost določene droge, pač pa ob tem še splet vseh osebnostnih in socialnih dejavnikov. Tako so posebno rizični zelo mladi uživalci drog, tisti prav na začetku mladosti, ki jih je žal tudi pri nas vedno več. Njihov razvijajoči

nagradna križanka

40

DL	PREDLJJE	CELOTNI POSNETEK PRI FILMU	IZDELoval- ci VIOLIN IZ CREMONE	AVTOR: JOZE UDIR	KRAVICA	KEM. SIMBOL ZA NATRIJ	NEUMNEŽ	BOMBAŽNA TKANINA	GOROVJE V BURMI (RAGAING TAING)
EGIPT STVARNIK SVETA				MODRILA					
CIGAN				DROZG PRVI PAPEŽ					
DEL POTI					KRILLO RIM. LEGIJE				
LONDONSKA GALERIJA JAMA					PREBIVALEC EVROPSKE DRŽAVE				
					KONIČAST VRH NALEPKA				
						AVT. OZNAKA KARLOVCA			
						JEZERO V JV AFRIKI			

DL	ZRAŠČENOST	TERMIN MESTO V S. FRANCII	AFRIŠKA ANTILOPA	OSNOVNA BESEDA	SVETA GORA	DEL PRSTA
ZLATNIK			MORSKA RIBICA	KRAŠKA PLANOTA V BOSNI		
			JAP. BOG Z LISIČJO GLAVO			
VRSTA VINA				SLOV. PISATELJ (KUMBATOVIC)		
SKALNJAK				MUZA LJUBEZEN, PESNIŠTVA		
IZLOČEK USTNIH ZLEZ			ŽENSKI GLAS	OKR. ZA FUNT		
TESARSKI POKLIC			AMERIŠKA PROFESIONALNA KOSARKARSKA LIGA		Otok pri ZADRU	

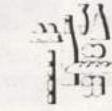

K praktični KRIŽ A Ž

Moška ženska obleka

O kostimu, ki ima pomembno mesto tudi v letosnjem jesensko-zimskih sezoni, smo že pisali. Posebno nepogrešljiv je v garderobi zaposlenih poslovnih žensk. Kot že običajno so jo modni ustvarjalci tudi letos oblekle po moško, v strogem možačistem stilu Marlene Dietrich iz časov Plavega angelja. Posebej stroge v tej moškoženski modi so črte, tanke kot rezanci, a povsem razvidne. Črtaste moške obleke za ženske so večinoma sive, včasih črne in sem in tja tudi temno vinskordične barve. Dolge hlače lahko zamenja krilo ali kraje hlače, a vtič nič manj strog, resen. K takšnemu kostimu gre skoraj obvezno bela bluza, ki je v letosnjem modi nasprosto zelo v čisilih. Lahko je preprosta asketska ali romantična. Tudi kakšno kravato ali nekaj njej podobnega, zavezanega okrog vrata, se bo spet dalo videti.

Hišna goba

Če se začno leseni konstrukcijski deli zgradbe drobiti, ko v les potisnemo rezilo noža, ali če razpada na kockice in se na njem pojavi plesen, je to že zadostno znamenje, da imate v hiši hišno gobo. Sicer pa je še nekaj znamenj za to nadlogo. Na primer les, prevlečen z gostimi sivo-beglaskimi, koreninam podobnimi miceliji gobe. Pojavijo se tudi rumenkasti madeži, ki sčasoma postanejo rdeči in so videti kot prah, kar je znak razvijajočih se troskov, ki jih prenašamo s čevljimi, obleko ali pa jih nosi veter. Omet v oklici bolnega lesa pa se napihne in razpoka. Ker hišna goba lahko usodno poškoduje leseno konstrukcijo, morate ves poškodovani les in lesni prah odstraniti in začistiti. Sicer pa je najbolje, da pokličete strokovnjaka, ki bo ustrezno zaščitil še zdravi les.

Sesekljana pečenka z

jajčnim nadevom

Potreujemo 1 staro žemljo, 1 čebulo, 1kg zmletega mesa, 2 jajci, sol, poper, sladko papriko, 10g masla ali margarine, 2 žliči drobtin, 4 trdne kuhane jajca, 1 žličko poprovih zrn, 1 žličko posušenih dišavinih zelišč. Žemljo namočimo, čebulo pa olupimo in narečemo. Mleto meso zmešamo s čebulo, ožeto žemljo in jajci, začinimo s soljo, poprom in sladko papriko in pregnetemo. Dno pomaččenega in z drobtinami potresenega škatlastega modela (25 cm) pokrijemo s polovico testa. Olupimo jajca, jih porazdelimo po mesu, prekrijemo s preostalim mesnim testom, postavimo v segretu pečico in pečemo dobro uro pri 175 stopinj Celzija. Pečenko zvrnemo iz modela in jo okrasimo s poprovimi zrnji in dišavnicami.

Oblistanje

Pogoste se pri rastlinah srečujemo s pojavom, imenovanim oblistanje. Ponavadi gre za cisto zdrave liste, ki jih rastlina odvrže. Ako rumeni in odpade le posamezen list, je to lahko cisto naraven pojav, zaradi česar se nam ni potrebno vznemirjati, če pa jih odpade več, pa je to že lahko znak, da z rastlino nekaj ni v redu. Vzrokov je več. Če rastlino prenesemo v klet na zimovanje, zgubijo del listov, ki se pozneje v celoti obrastajo. Listje rumeni in odpada ob presutvji koreninskih grude. Če iz temnega kota prenesemo rastlino na svetlobo, se lahko zgodi, da bo nekaj listov porumencel in odpadlo, rastlini pa škodijo tudi nagli temperaturni šoki, kar se zlasti pogosto dogaja, če stoji na prepihu.

Teden prometne varnosti

Pričel se je mednarodni teden varnosti, ki je že drugo leto zapored posvečen predvsem varnosti otrok na cesti z vso upravičenostjo, če vemo, da je samo v osmih mesecih letos izgubilo življenje v prometnih nesrečah že tideset otrok, še več pa jih je bilo poškodovanih. Začela pa se je tudi jesen, ki po dolgem in suhem poletju terja od voznika še posebno pozornost: ceste so namreč mokre ter spolzke in vse bolj je temno. Nič napak ne bomo storili, če bomo s prizganimi lučmi vozili cel dan. Avtomobil s prizganimi žarometi je tudi podnevi bolj opazen za vse ostale udeležence v prometu. Nekatere države, na primer skandinavske, imajo vožnjo s prizganimi žarometi že uzakonjeno.

zanimivosti iz sveta

Je to še vino?

Trenost je lepa čednost, a vino je le pijača, ki je ne gre kar tako zavreči, zato se nekateri sprašujejo, kako združiti uživanje vina in trenost.

Odgovor je preprost: vino brez alkohola.

Le malo je proizvajalcevin, ki so poskusili pridelati vino brez alkohola, zvezčine so takšni poskusi propadli. Pred tremi leti pa se je stvar spremenila. Velikima vinskima pridelovalcema Millerju in Anheuser-Bushu je uspelo prodreti z brezalkoholnim vino. Prodaja je do leta porasla za 150 odstotkov. Njima je lani sledilo še kalifornijsko podjetje Sutter Home, ki je poslalo na trg 75.000 sodov brezalkoholnega zinfandela in šardoneja, od katerih človek ne dobi mehkih nog, okus, cveticno in ostalo, kar daje vinu žlahtnost, pa naj bi ohranila. Zasluga za to gre novemu tehnološkemu postopku odstranjevanja alkohola.

Z vrhunske ljubitelje žlahtnih vin so takšni poskusi navadni "heci". "To ni nikakršno vino," pravijo, vendar pa so mnogi drugačno mnenja. Splošna usmeritev časa je k bolj zdravemu življenju in sem gotovo sodi tudi previdno ravnanje z alkoholom. Vino kot naravna pijača je v tem pogledu začeleno, odveč pa je alkohol. Z novim vonom teh težav ni. Potrošnik brezalkoholnega vina je veliko, pridelovalci pa računajo predvsem na nosečnice, na tiste, ki hujajo, saj ima brezalkoholno vino precej manj kalorij, na poklicne voznike, poslovnežje, pilotje in na druge poklice, kjer mora biti glava povsem trezna, družabne navade pa terjajo kožarček. Po brezalkoholnem vnu naj bi segli tudi pripadniki verstev, ki prepoznavajo uživanje alkohola. Vino kot popestrev obeda in družabna pijača tako ostaja, pijačni in mačka naslednji dan pa ni.

Sam svoj laborant

Imate težave s holesterolom v krvi? Veliko ljudi je, ki na to vprašanje odgovorijo pritrdilno. Zarje je pomembno, da redno merijo, kakšno je stanje, in so zato stalni gostje v zdravniških laboratorijskih, kjer jim odvzamejo kri, potem pa trajata več dni, predvsem so narejeni izvidi. Poslej bodo lahko ljudje, ki morajo paziti na holesterol v krvi, te teste opravili kar sami. Ameriško podjetje ChemTrak je namreč izdelalo priročno napravico, ki omogoča uporabniku, da si doma natančno izmeri količino holesterola v krvi. Naprava, ki se imenuje AccuMeter, je že naprodaj v ZDA in drugih državah sveta, nam pa je najboljšje dostopna v Italiji.

Kot zatrjuje proizvajalec, so meritve z AccuMetrom zelo natančne in dosegajo 97 odst. natančnosti laboratorijskih. Tes test traja le četrte ure. Uporabnik se z iglo, ki je napravi prilожena, piči v prst, kane dve do tri kapljice

krvi na vrh naprave in počaka 10 do 12 minut, nakar se na lestvici izpiše količina holesterola v krvi. Naprava ne analizira posebej tako imenovanega "dobrega" in "slabega" holesterola, marveč izmeri količino vsega holesterola.

Knjige, zbogom?

Gutenbergova iznajdba tiska je pol tisočletja omogočala človeku, da je posredoval svoja spoznanja in izkušnje drugemu s pomočjo tiskane besede oziroma knjige. S pojavom elektronike so nekateri tehnološki preroki napovedali konec obdobja tiska in začetek obdobja elektronskih medijev. Prerokobe so se hitro uresničile: radio, televizija, plošče, kasete, video in računalniki so že del našega vsakdanjika in ogromno informacij shranjujemo in pos

preteklost v gosteh

FOTO: B. KRIŽ

KRIŽI IN ZNAMENJA - Dolenjska pokrajina je polna križev, znatenj, ki so postavljena ob številnih poteh, na samotnih križiščih, ob domačijah in zidanicah. Postavljena so bila iz zaobljube ali zahvale, kot opomin in spomin na prijetne in žalostne dogodke iz vsakodnevnega življenja ljudi. Izdelali so jih domači mizarji in podobarji, zaradi svoje dostikrat kar naivne ekspresivnosti pa so neodtljivi del pokrajine, saj ji dajejo svojevrstn poudarek. (Pripravila umetnostna zgodovinka Marinka Dražumerič)

In Tidinovih kopiskov

Dolenjska lenoba - Peš se ne ljubi ljudem hoditi, zato so ceste tako puste in prazne popotnikov. Na kako božjo pot, na somenj ali na žegnanje gre Dolenc še nekako rad peš, zato ker je v društvu in si obeta spotoma pijačo, če ni groša, ve da bo dobil o takih prilikah tudi zastonj dovolj kupic pri znancih in prijateljih. Kendar se kdo kam pelje, obesi se mu vse na voz, da je le količaj izgovora od doma iti. Peš se gre le v največi sili, kendar npr. ni več soli pri hiši etc.

Vino zdravilo za vse боли - O nalezljivi vročici dokazalo se je popolnoma v Mirnopeški župi, da umrlo za njo skoraj le tisti, ki si gase žejo v bolezni s priljubljenim vinom - glavnim lekom za dušne in telesne боли po celej Sloveniji - a vendar ljudi ta očitna in strašna skušnja ne more izpametovati: pijo ga bolniki vse eno. Družina ve, da bo škodilo ali nihče ne drzne se protiviti zdihovanju bolnikovemu: "Kaj še kaplje vina mi ne privoščite, da se vsaj malo okrečam - bog pomagaj - vidim, oh le predobro vidim, da komaj čakate, da bom umrl. Če res umrem, bom zato za vas prosil, da vam bog nebesa da že na tem svetu." O takih in enakih bedah joka cela hiša - kmali seže po polič ali bolnikova žena ali mati - drugi dan o tisti uri pa stoje dostikrat vsi ti preusmiljeni bedaki obupno pri mrtvaškem odu.

Ta čudoviti vodni svet, njegove samosvoje prebivalce in naravne lepote je svet prav spoznal šele v prejšnjem stoletju, ko je po teh krajinah hodil in o njih pisal v potopisih, imenovanih Popotovanje po brandenburgski marki, nemški pisatelj Theodor Fontane. Mnogi, ki se zdaj podajo na križarjenje po kanalih, so se odločili za obisk močvirja prav zaradi branja njegovih del in glejajo na naravo okoli sebe skozi njegove slikovite opise. Pravzaprav se od osemnajstega stoletja tukaj ni veliko spremenilo. Stavbe so morda nekoliko večje, nekaj modernih strojev in orodja je prišlo sem za obdelovanje polj, a ulice so kanali, ki jih ni moč asfaltirati in po njih zato še vedno neslišno poljijo le čolni. Hrupne množice zahajajo sem le poleti in čolne spuščajo v močvirje le dopoldne od določene ure, do določene ure pred večerom pa se morajo vse vrnit. Ob mraku in pozimi močvirje potone v svoj običajni tisočletni molk.

Pisatelj Fontane, čeprav Nemec, pa bi bil verjetno vseeno razočaran, kajti značaj močvirja se kljub vsemu spreminja. Postal je nemška turistična meka, Lužiških Srbov ali Sorbov, kakor jim pravijo Nemci, pa skoraj ni več moč zaslediti. V stoletjih ponemčevanja in medsebojnih zdrah se je njihovo število stalno zmanjševalo. Svoje je napravila tudi kratka, a kruta Hitlerjeva vladavina. Polne pravice so dobili šele v nekdanji Vzhodni Nemčiji, kjer so jih izrabljali za dokazovanje socialističnega sožitja narodov. A je bilo takrat za povrnitev njihove vitalne moči že precej pozno. Kakorkoli že, jaz sem se od prodajalke spominkov do prodajalke medu in kumaric zaman trudil, da bi od njih slišal eno samo besedo po "sorbško", jeziku, ki je precej bližu poljščini. Bile so same priseljenke iz drugih krajev Nemčije in jezik avtohtonih prebivalcev niso pozname.

Prav tako kot izginjanje avtohtonega prebivalstva bi moral pisatelj skrbeti počasno izginjanje močvirja, čigar konec se zdi skoraj neizbežen. Skozi Spreewaldsko močvirje skoraj neopazno počasi teče reka Spreva. Na tej 27 km dolgi poti ima vsega skupaj le štiri metre padca. A njene vode za

VAŠA ZGODBA VAŠA ZGODBA

J.S.:

Bankovca

Ob prebiranju fižola in v družbi s samoto se mi izteka večer. Spanec sem že odpisala, ko v tišino zazvoni telefon. Vstanem in se po dolgem sederju komaj vzravnam, bolj me vse, tudi tisto, za kar sploh ne vem, da imam.

"Čer, si mi že oprala nedeljske hlače?" čemerko vpraša hči, ki se je vendar spomnila, da ima kilometer daleč od mesta mamo in da že ves teden ni govorila z njo. Pozabim na užaljenost, presenečenje je močnejše.

"Sem", odgovorim in nadaljujem nekako opravičuječe, "še danes. Na podstrešju se sušijo."

Pred dnevi je hči praznovala v naši zidanici. Zaradi deževja so bila tla kot močvirje, avto ni in ni mogel speljati in tako so ga morali riniti na pot. Izpod koles je letelo blato in hči je prišla k meni vsa blatna. Kaj sem hotela drugega kot oprati vse skupaj.

"Pa si kaj našla v hlačah, kakšen denar?" pobara hči. "Ne, to pa ne," odgovorim, "po žepih nikoli nisem brskala, po tuji pa sploh ne."

"Potem je šlo v vragu 150 tolarjev," lakonično zaključi hči.

"Počakaj malo, grem

pogledat, če je kaj ostalo!"

Zlezem na prepisno podstrešje in v enem od žepov najdem zvitek. Previdno ga vzamem ven in se vrnem v kuhinjo. Ko ga nekako poravnam, se najprej pokaže bankovec s knežjim kamnom, komaj vidno enico in dvema ničlama ter s pobledelim napisom REPUBLIKA SLOVENIJA. Pod tem bankovcem pa kot nov stari bankovec za 50 jugo dinarjev. Bankovec naše nekdanje domovine čisto v redu, naš slovenski tolar pa ves ubog.

"Kaj se pa sekiraš, saj to sploh ni pravi denar, je le bon, pravi denar bo kvalitetnejši," pribije hči, ko ji potožim nad svojim odkritjem. Blagor upajočim.

Na mizi se ob fižolu sušita bankovca. Eden v komaj zaznavni rjavkastoro barvi, drugi pa že suh in lep, kot bi ga pravkar dobila iz bančnega rezorja. Z njega se nekako posmešovalno, vsaj meni se zdi tako, ozira name sosedov Matiček. Briga ga ves svet, politika in gospodarstvo, briga ga vse bolj revno in vero izgubljače ljudstvo, gleda kot Mona Lisa in vsak si lahko po svoje tolmači, kaj mu s pogledom sporoča. Meni je ta večer namenil klofuto.

M.M.:

Presenečenje

Bilo je žegnanje. Povabljenih je bilo več sorodnikov in tudi jaz sem bila med njimi. Jedla in piло se je na veliko in nekateri so postajali kar preveč zgoverni. K meni se je stisnila komaj štiriletova deklica in mi šeprila: "Mi imamo pa nekaj v peči."

Aha, sem si mislila, na to bo pa dobro počakati, to bo gotovo presenečenje za konec. Stregli so razne mesne dobre, jaz pa sem vsakokrat jed odklonila. Spraševali so me, zakaj ne jem, a sem odgovorila, da bom pozneje.

Mala je še večkrat prišla k meni in ponovila besede o

"tistem" v peči. Bila sem že kar nestrpna, popoldne se je že nagibalo k večeru, moj krožnik pa je bil še vedno neomadeževan in želodec tudi.

Gostje so vstajali in se jeli poslavljati, mene pa je dajalo, kdaj bo na vrsti "tisto" iz peči.

Ko je mala spet prišla naokoli, sem jo kar naravnost vprašala: "Kaj pa imate v peči?"

"Mlade mucke," je veselo začebljala.

Presneta smrkla, danes si mi pa zagodila! sem si mislila, ko sem lačna odhajala z gostje.

KOJIZNA POLICA

Innocentia

Pesniška zbirka INNOCENTIA, ki jo je ob podpori Skupščine občine Kočevo v samozaložbi izdal Vaclav Jarm, je drobna le na prvi videz, ko pa bralec lista po njej, se znajde pred takšnim obiljem pesmi in pesniške motivike, da komaj verjamemo besedam, zapisanim na zavihu, da gre samo za izbor pesniškega snovanja štirih let. Kaj kmalu pa se ob branju razkrije tudi vis vitalis pesniške plodnosti mladega kočevskega pesnika: na delu ju bila Ona, Ženska z veliko začetnico, bitje, ki prepoji moško dušo in telo, da zveni kot najbolj občutljiv instrument. Ona ima seveda ime, ki jo spremlja na zemeljskih poteh, in bralec ga bo lahko sam odkril v začetnicah stihov kar nekaj pesmi, vendar ima pravzaprav ni važno, saj ne gre toliko za konkretno žensko bitje, ki je seveda temelj, marveč za pesniško graditeljstvo Nje edine, vse prežemajoče, Nje, ki pesnika zori v zrelost iz nedolžnosti otroštva. Zato je Ona tako usodna in vredna, da se ob nji dviga ustvarjalni napon pesnika v iskanje odgovorov na velika vprašanja bivanja. Opravka imamo torej z ljubezensko poezijo, ki je vpeta v znane pesniške oblike, vendar brez rime, med drugim je v zbirki celo primerek poetične proze.

Pesnik je izbor pesmi v svojem knjižnem prvencu razdelil v štiri dele: Prebujenje, Dotikanje, Bajke in Junu je najlepši mesec, ki se zaključuje z malim sonetnim vencem Moje življenje in z Magistralam, za moto posameznih razdelkov pa je uporabil pesmi znanih pesnikov. Pesnik oče, kipar Stane Jarm, je zbirko opremil z ribami mehko zarisanih dekliških aktov.

MILAN MARKELJ

Za polnost življenja

Cankarjeva založba je izdala štiri nove priročnike, katere bi lahko označili kot napotke za polnost življenja. Priročniki so namenjeni posamezniku, ki živi sodobno življenje z vsemi njegovimi dobrimi kot slabimi platmi, se pravi v materialnem blagostanju, a hkrati v pomanjkanju duhovnih dobrin. Čeprav telesa in duha ne gre ločevati, saj sta v človeku nerazdržljiva celota, pa bi četverico priročnikov lahko vendarle razdelili na vda para: na dvojico, ki

posveča pozornost telesnim dejavnostim, in dvojico, ki pozornost usmerja na duhovne dejavnosti. V prvem sklopu sodita priročniki DIHANJE in POLNOVREDNE JEDI, v drugem pa priročnika MEDITACIJA in MISELNI VZORCI IN SPOMIN.

Prehranjevanje in dihanje sta gotovo tisto najosnovnejše, kar človek potrebuje da preživi, vendar je tako dihanje kot hrانjanje več od gole izmenjave snovi z okoljem. Medtem ko si z zombi namesto dolgega in zdravega življenja lahko skopljam prenari grob, kot slikovito pravi pregor, je dihanje lahko dejavnost, ki nam ne daje le prepotrebne kisika za življenje, marveč nas duhovno krepi in bogati. Znamenita strokovnjakinja Ingrid Fruechtel v knjižici Polnovredne jedi ponuja obilico pravilnih receptov in praktičnih nasvetov za zdravo prehrano. Recepti so preprosti, primerni tudi za popolnega začetnika v kuhinji, in so plod avtoričnih izkušenj, ilustrirani pa so z barvnimi slikami. Tudi Elene Cardas ima bogate izkušnje in veliko prakse s svojo metodo poučevanja dihanja, ki nekoliko spominja na jogijsko

pranjanje, je pa drugačno in prilagojeno našemu kulturnemu krogu. Z dihalmi vajami, ki jih nazorno predstavi v knjigi Dihanje, vodi izvajala od ovedanja samega sebe do zavednega bivanja in tako do psihofizičnega zdravlja.

Dr. Almuth in Werner Huth v priročniku Meditacija dajeta napotke o meditiranju, tej starodavni poti k notranjemu miru, zbranosti in stiku z lastno notranjostjo, ki ima korenine tako v stari vzhodni kot zahodni izkušnji, a je bila v zahodnem civilizacijskem krogu dolgo pozabljenja, se pa zdaj vrača in pritegne vse več ljudi. Avtorja preprosto je jasno predstavita meditativne vaje ter dajeta veliko koristnih napotkov, ki so plod tudi njunih osebnih izkušenj. Kako izboljšati uporabo lastnih možganov s tehniko miselnih vzorcev, ki so v primerjavi s prej omenjenimi starodavnimi tehnikami novost (izumil jih je T. Buzan 1974. leta), piše v priročniku Miselni vzorci in spomin Ingmar Svatesson. Avtor vodi bralec od vaje in mu omogoči, da se postopoma nauči osnovnih pravil sestavljanja miselnih vzorcev, s katerimi si lahko pomaga pri načrtovanju in reševanju problemov, posredno pa si z njihovo uporabo krepi spomin in poveča mišljenjske sposobnosti.

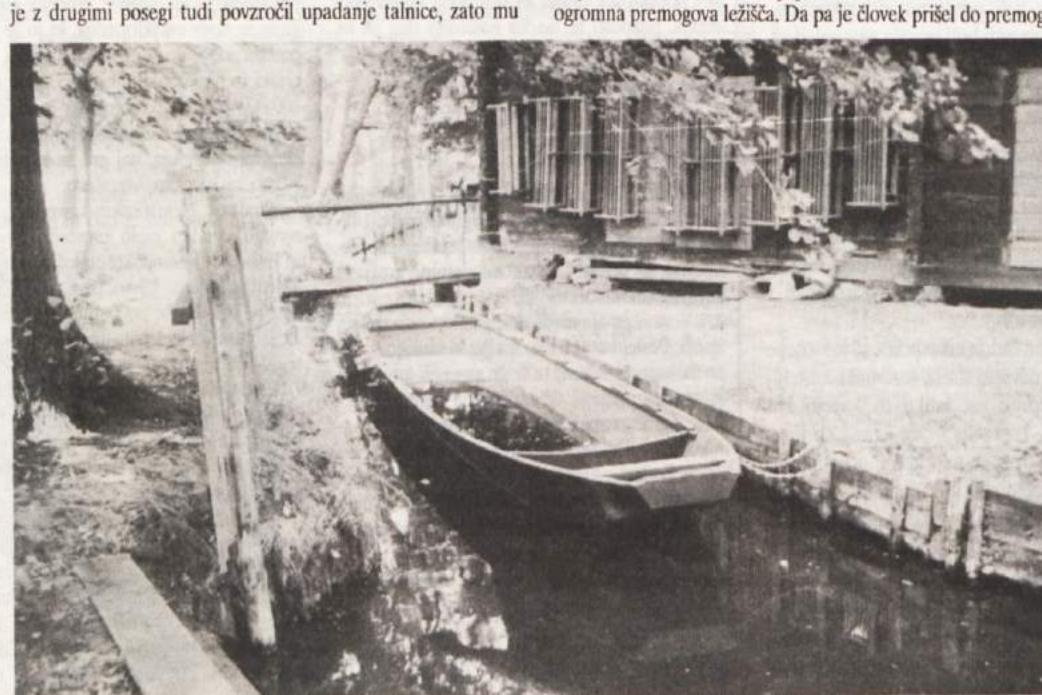
MILAN MARKELJ

Tone Jakše:

NOV POTNI LIST – NOVA EVROPA

8

kaka posebna zahvala za to ne gre. A do sedaj le ni bilo večjih težav. Vzhodna Nemčija je brez zadržkov veselo izkoristila ogromna premoga ležišča. Da pa je človek prišel do premoga,

Pristan pred lužiško domačijo. Se močvirju in njegovim prebivalcem obeta žalosten konec?

je bil prisiljen v Sprevo izčrpati velike količine vode. Polovico voda v močvirju danes prihaja pravzaprav iz rudnikov, od tod tudi ostri vonj po premogu. S padcem Vzhodne Nemčije pa se spreminja tudi energetska bilanca dežele. Izkop tolikih količin premoga postaja nepotreben. Zdaj dela le še sedemnajst rudnikov, načrtujejo pa jih zmanjšati na sedem. Svoj čas so tukaj letno nakopali 200 milijonov ton premoga, zdaj je proizvodnja padla na 150 tisoč ton, predvideno pa je znižanje na 60 milijonov ton premoga letno. To pa pomeni za precej del močvirja počasno smrt.

Kako bodo Nemci rešili ta problem, še ne vedo, saj se jim je z zdržljivijo obec Nemčij precej neprisakovano odprla še kopica drugih. Škoda bi bilo, če bi ta svojestrvi, leta 1990 od Unescos proglašeni biosferni rezervat kar takole propadel. Nekaj podobnega, čeprav v precej manjšem merilu, se pojavlja pri nas z upadanjem podtalnice na Krškem polju, vsled česar se izsušuje Krakovski gozd.

Pol miru in prijetnega občutja, ki ga obiskovalcu podarja staroslovanska domovina, a hkrati tudi poln črnih misli glede njene bodoče usode se odpeljem naprej v smeri proti Češkoslovaški federaciji. Stara razmajana avtomobilska cesta, menda še iz Hitlerjevih časov, me pripelje do Dresdena. Mesto je brez obvoznice, zato se precej časa vozlam v gostem mestnem prometu, predno se izvijem na vzpetine južno od mesta. Med številimi postanki lahko opazujem zanimivo arhitekturo mesta, ki so ga med drugo svetovno vojno temeljito porušili zavezniški bombniki. Po vojni je bilo obnovljeno, natančno in dosledno, kot Varšava, ki so jo porušili Nemci. Le tu in tam kot v trajen opomin človeštvu s praznimi okenskimi linami štrlico k nebu ožgane ruševine. Že dolgo je od ponovne izgradnje mesta, ki morda le ni bila tako temeljita, kot se za Nemce spodbija, kajti skoraj vse cerkve, ki jih vidim, so spet obdane z gradbenimi odri. Napočil je že čas prenove, ki je z dotokom zahodnonemškega kapitala zdaj veliko lažja.

Objekti so, rezultatov ni

Krški športniki bi lahko dosegli več

KRŠKO — Nekaj čez 2300 Krčanov je aktivnih v 25 športnih družtvih, največ seveda rekreativno. V tekmovanjem športu sodelujejo: plavalci, rokometni, streli, nogometni, košarkarji, igralci namiznega tenisa, kolesarji, kegljači, karateisti in šahisti.

Občina Krško je letos namenila za šport 5,6 milijona tolarjev, in sicer 4,2 milijona za dejavnosti športne zvezne in 1,4 za druge dejavnosti, ki se financirajo neposredno iz proračuna. V krški športni zvezi s takim načinom razdelitve sredstev niso zadovoljni, saj z njimi lahko pokrijejo le

materjalne stroške za delovanje zvezne, plačo svojemu profesionalnemu delavcu in delo dveh tekmovalnih klubov.

V zvezi tudi ugotavljajo, da je krški šport precej manj razvit, kot bi lahko bil glede na pogoje dela. 10 tekmovalnih klubov namreč stroškovno vodi čez 30 vaditev in trenerjev, športna društva pa imajo na razpolago kar 68 eno- ali večnamenskih športnih objektov, od tega 18 pokritih. Klub vsemu razpoložljiva finančna sredstva ne omogočajo sistematične športne vzgoje, manjka tudi tesna povezava s šolami in za nameček mnogi športni objekti in kadri niso dovolj izkorisčeni.

ILOVAR IN GALIČEVA

NOVO MESTO - Prejšnji teden je bil v squash centru na Mestnih njivah rekreacijski turnir Veleme. V moški konkurenči je slavil D. Ilovar pred Zupanom in Šelškarjem, med ženskami pa Galičeva pred Verbičevem in Klemenčičevem. Teden dni prej je bil na Mestnih njivah še klubski turnir, ki ga je dobil Vučkovič, drugi je bil Gutman in tretji S. Turk.

V SOBOTO IN NEDELJO TURNIR V MIRNI PEČI

MIRNA PEČ - Gostilna Novljana iz Mirne Peči pripravlja v soboto in nedeljo, 10. in 11. oktobra, posamični teniski turnir. Pričel se bo ob 8. uri, prijave pa zbirajo do jutri, 9. oktobra, do 19. ure na telefon (068) 78.027, kjer je moč dobiti tudi vse ostale informacije.

Krčani se vključujejo v nacionalni program razvoja športa, vendar ugotavljajo, da je kakovostni šport v občini premalo razvit glede na vložena sredstva. Trenutno pogoje za financiranje kakovostnega športa po tem programu (doseganje norme za nastop na državnih prvenstvih ali sodelovanje v 1. državni ligi in 6 oz. 8. urad na teden) dosegajo le Plavalni, Kolesarski in Rokometni klub ter delno po rangu tekmovanja tudi Košarkarski klub. Ostale klube in šport, ki ga gojijo, so v Kršku prisiljeni uvrstiti le v okvir »rekreacije« in jih kot take tudi financirati.

B. D.-G.

STREL DRUGI IN TRETI

JUBLJANA - Pred dnevi je bilo v bazenu ljubljanske Ilirije prvo državno prvenstvo veteranov v plavanju, ki se ga je udeležil tudi znani dolenski maratonec Martin Strel, katerega zadnjih podvig je bilo enotapno plavanje po reki Krki od njenega izvira do izliva. Strel je bil v svoji kategoriji tretji na 50 m prosti in drugi v disciplini 50 metrov prsno.

Šport

Kolesarjem Krke dva rekorda na dirkališču

Prvega je zrušil Štangelj, drugega pa članska ekipa

KRANJ — Čeprav je že preprečil finalne nastope na državnem kolesarskem prvenstvu na dirkališču v Krnjanu, so že kvalifikacije prinesle bero odličnih rezultatov. Tako je ekipa Krke v postavi Štangelj, Mervar, Papec in Eržen v zasedovalni vožnji na 4.000 metrov izboljšala svoj star slovenski rekord za pet sekund, bolj od starega rekorda pa so vozili tudi rogovci, ki so bili nasprotnik Novomeščanov v včerajšnjem finalu. V zasedovalni vožnji posameznikov na 4.000 metrov je bil prav tako dosegzen nov slovenski rekord; postavil ga je Novomeščan Gorazd Štangelj, ki je s časom 4:57,03 zrušil kar 16 let stari rekord, ki ga je še na olimpijskih igrah v Montrealu postavil Bojan Ropret. Štangelj je Ropretov rekord potolkoval za tri sekunde.

Kot že rečeno, so morali finalne obračune za medalje zaradi slabega vremena prestaviti na včeraj.

Teden prometne varnosti

Tudi tovrstnim akcijam gre zasluga, da se število žrtev med otroki iz leta v leto manjša

Smo sredi dnevov, ki jim pravimo teden prometne varnosti. Tudi letošnji je v prvi vrsti namenjen večji varnosti otrok in mladoletnikov v prometu, in kot kažejo nekateri rezultati, takšne akcije niso brez rezultatov. Še pred štirimi ali petimi leti je vsako leto na slovenskih cestah umrlo blizu 60 otrok, lani se je to število zmanjšalo na 43, letos pa je še manj tragično bero. Po začasnih podatkih Ministrstva za notranje zadeve je v osmih letošnjih mesecih izgubilo življenje 30 otrok, kar je za dve žrtvi manj kot v enakem lanskem obdobju.

Dobršen delež letošnjih aktivnosti v tednu prometne varnosti naj bi prevzela šola: od šolskih ur s tovrstno problemo-

tiko in izdelave šolskih prometnih kotačkov do pisanih spisov in risanja na temo prometa ter seveda izdelave varnih šolskih poti. Med ostalimi aktivnostmi velja posebej omeniti skrb za večjo zaščito otrok v avtih z otroškimi sedeži in varnostnimi pasovi, uporaba varnostnih otroških sedežev je namreč v zadnjih letih krepko zmanjšalo tragični davek med najmlajšimi. Tu so se priporočila za vožnjo s pričaganimi lučmi tudi čez dan, posebno mesto pa zavzema vse rednejše in pogostejše uporabljanje ovir v prometu. Izkušnje kažejo, da se z grbinami po cestah, ki mnogim niso niti najmanj povšeči, zelo učinkovito izboljšati prometno varnost, zlasti v bližini šol. In še zadnje vodilo organizatorjev tedna varnosti: Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je letos že uveljal uporabo kolesarskih čelad na tekmovanjih »Kaj veš o prometu?«. Ne le pobavo želja pa je, da bi otroci tudi kolesarske izpize opravljali s čeladami, slej ko prej pa naj bi kolesarske čelade postale obvezen pripomoček v prometu.

Lokomotiva prepelovala traktor

Jožef Podpadec je hudo ranam podlegel v bolnišnici

NOVO MESTO - 1. oktobra je v novomeški bolnišnici hudim poškodbam, ki jih je dobil v prometni nesreči 25. septembra blizu naselja Stara Lipa, podlegel 21-letni Branko Miheličič z Belčjega Vrha.

Bojana Podpadec

Za kandidate na voljo ob petkih in svetkih

Dober začetek avtošole P&P v Sevnici

SEVNICA — V začetku julija je pričela v Sevnici z delom avtošola P&P, d.o.o.; za to kratico se skriva ta začetnica priimkom domaćinov, ustanoviteljev te družbe, 28-letnega Toneta Praha in Bojana Podpadca. Oba sta bila poprej dobro leta inštruktorja v avtošoli Leopolda Praha iz Rogatice Slatine, s soimajenkoma pa ni Tone v nikakršnem sorodstvu. Odnosi med delodajalcem in prijemnikom zaposlenih delavcev so se skrivali, zato sta Tone in Bojana sklenila, da poskusita na svoje. Med kandidati sta bila prijavljena in ker dober glas se je deveto vas, sta že za prvi tečaj avtošole P&P pridobil kar 21 kandidatov, predvsem delavcev iz okolice Sevnice.

Za teoretični del tečaja, poznavanje cestnopravilnih predpisov, ima avtošola zunanje sodelavce.

»Na predavanja povabimo tudi predstavnike zavarovalnice in policije,

saj je prvi stik z njimi boljši, ker olajša tesnobo in strah pred morebitnim prihodnjim srečanjem,« pravila Bojana in Tone. Za vožnje je Praha na voljo z oplom korso, Podpadčeva z Renaultovo petico, Ivan Kozole pa z golfov. Nekaj imajo tudi 125 kubično motorno kolo Yamaha. Navkljub močni konkurenči se dveh avtošol iz Krškega, domačega AMD in že omajenega avtošole iz Rogatice Slatine pa ima avtošola P&P vse več dela. Svojo dejavnost je prijavila tudi prebivalcem Mirenke doline, tako vsaj bi lahko sklepali po odzivu, ki ga beležijo v KIN Inženiringu, v NHM v Sevnici, kjer sprejemajo naročila in opravljajo tudi računovodske posle za P&P, d.o.o.. Verjetno je k dobremu začetku pripravljala prijaznost in strokovnost instrktorjev, ki so na voljo kandidatom tečaj, ko imajo ti pa največ časa, se pravi med dopusti, pa tudi ob sobotah in nedeljah. »Radi bi organizirali tudi tečaj o varnosti pri delu s traktorji. Zdaj morajo kandidati za 12-urni tečaj hoditi celo v Novo mesto ali v Šentjur, kot pravijo, pa tak tečaj niti ni poceni, saj stane menda okoli 70 DEM. Preprica sem, da smo lahko tudi tu konkurirčni,« je povedal Tone Prah.

P. P.

Novotehna napovedala boj za vrh I. DNTL?

V soboto se je pričelo prvenstvo najboljših namiznoteniških ekip

KRANJ — V soboto so se pričeli prvenstveni obračuni za zelenimi mizami v vseh državnih namiznoteniških ligah. Presenečenj tokrat ni bilo, zavoljo gostovanja slovenske reprezentance na mednarodnem prvenstvu Romunije pa so preložili dve sančjanji ugodnejši.

Zastopstvo novomeške Novotehne je vknjižilo načrtovani točki, Horvat, Hribar in Kralj so brez večjih težav ugnali Merkur in tako napovedali boj Novotehne za vrh lestevce. Slabše pa siče Kočevcem. Igralci Melamina so namreč doma z 1:6 klonili proti ekipo Arcont iz Gornje Radgona, ki se je lani krčevito borila za obstanek v ligi. Kočevski rezultat lahko pomeni le dovoje: ali je ekipa Gornje Radgona letos toljkan bolje pripravljena ali pa ima ekipa Melamina skromne obete v boju za obstanek v ligi. Bržkone bo držalo slednje, kajti večna ekipa se je za letošnje prvenstvo precej okreplila, med njimi tudi Novomeščani. Tako da, vsaj po uvodnih rezultatih in igrah sodeč, ostajata najresnejša kandidata za vrh lestevce Melamina in Iliriju. Prav tako dve ekipi pa sta se pomerali že včeraj v tekmi 2. kol. I. državne lige.

Zastopstvo novomeške Novotehne je vknjižilo načrtovani točki, Horvat, Hribar in Kralj so brez večjih težav ugnali Merkur in tako napovedali boj Novotehne za vrh lestevce. Slabše pa siče Kočevcem. Igralci Melamina so namreč doma z 1:6 klonili proti ekipo Arcont iz Gornje Radgona, ki se je lani krčevito borila za obstanek v ligi. Kočevski rezultat lahko pomeni le dovoje: ali je ekipa Gornje Radgona letos toljkan bolje pripravljena ali pa ima ekipa Melamina skromne obete v boju za obstanek v ligi. Bržkone bo držalo slednje, kajti večna ekipa se je za letošnje prvenstvo precej okreplila, med njimi tudi Novomeščani. Tako da, vsaj po uvodnih rezultatih in igrah sodeč, ostajata najresnejša kandidata za vrh lestevce Melamina in Iliriju. Prav tako dve ekipi pa sta se pomerali že včeraj v tekmi 2. kol. I. državne lige.

35 UR ZA POT PO SLOVENIJI

NOVO MESTO - Novomeščana Sandi Bayer in Bostjan Poljsak, prvi znani tudi po tem, ker se je s kolegom povzpzel na Triglav, pripravljata zanimiv podvig. Izpred trgovine v Žabji vasi se bosta s kolesi odpeljala na pot po Sloveniji in zanj porabila vsega 35 ur. Fanta bosta prevozila Krško, Celje, Ptuj, Ormož, Mursko Sobotu, Maribor, Dravograd, Velenje, Kamnik, Kranj, Jesenice, Kranjsko goro, Vršič, Bovec, Novo Groško, Ajdovščino, Razdrto, Postojno, Cerknico, Ribnico in Kočevje, vozila pa bosta štafetno, vsak pol drugo uro. Srečno!

PREHITRO V NEPREGLEDNI OVINEK - 3. oktobra ob 15.55 se je 27-letni Tomo Kordiš iz Novega mesta peljal z osebnim avtomobilom po cesti do Vavte vasi proti Bršljinu. Na zaznamovanem prehodu za pešce pri lekarni je cesto prečkal 9-letna Bernarda Strahan iz Bršljin. Gazzoda je dekle prepozna opazil. Zaviral je, a je Bernardo vseeno zadel in zbil po tleh. Hudo poškodovan in še istega dne ob 11. uri v novomeški bolnišnici podlegel ranam.

P. P.

POTA IN STRAVINA

dezurni poročajo

IZGINILA PIŠTOLA - Resda le laikarna, in to iz črnomalskega podjetja Leso, škode pa je za 25.000 tolarjev. Kraja sega v noč na 29. septembra.

POSEKAL OSEM DREVES - Zadnji dne septembra je nekdo v gozdu pri Starem Vrhu posekal osem bukovih dreves in tako Valentina M. iz Velikega Nerajca oškodoval za 30 tisočakov.

POŠKODOVAL TELEFONSKI KABEL - 28. septembra je nekdo pri izkopu jaška na Viniški cesti v Črnomlju poškodoval telefonski kabel in s tem novomeški PTT prikrajšal za 50.000 tolarjev.

VLOM V GARDEROBO - 29. septembra je bilo vlomljeno v gardebo in omarico rudnika Kanizarica. Neznanec je iz žepa srajce Lovra L. iz Črnomlja zmaknil 6.500 tolarjev in jo popihal v neznamo.

ODNESEL AVTORADIO - Neznanec je 4. oktobra med 19. ur in 21.40 vlovljen v osebni avto R 4, last Jožeta K. iz Šentjošta, ki je vozilo pustil v Muzejski ulici v Novem mestu. Izginil je avtoradio, vreden 20.000 tolarjev.

ZASEGLI 3,2 KG MAMIL

SEVNICA - Uslužbenici urada kriminalistične službe UNZ Krško so 30. septembra okoli 23.45 prijeli 25-letnega Ivana K. (oba iz Sevnice) in pri njima našli 3,2 kg svež nabranih vršičkov indijske konoplje. Kot je pokazala preiskava, sta vršički požela na svoji njivi na levem bregu Save v Dolenjem Brezovem pri Sevnici.

GOREL KOZOLEC

JESENICE NA DOLENJSKEM - 1. oktobra ob 16.20 je prišlo do požara na kozolcu Antona Fakinia z Jesenic na Dolenjskem. Vzrok požara je bila otroška igra z vžigalnicami, ogenj pa je 15 m dolgi in 6 metrov visoki objekt dodobra poškodoval. Po prvih ocenah je škoda za 100.000 tolarjev.

PO DOLENJSKI DEŽELI - • Nočne trgovine postajajo na Dolenjskem vse bolj prijubljene in nemara bodo že prihodnje leto vključene v turistično ponudbo tega dela Slovenije. Ena takih trgovin se je - žal, brez vednosti lastnika - dogajala minule dni v Stari gori pri Mirni, nočni pridelek je bil kakih 300 kg grozdja.

PRIJELI TATU - VELIKA BUČNA VAS - Novomeški policisti so minuli teden prijeli 21-letnega Franca S. iz Velike Bučne vasi, ki je utemeljeno osumljen, da je julija ali avgusta z osebnega avta BMW, parkiranega pred Garni hotelom na Otočcu, ukradel štiri okrasne pokrovke koles. Policisti prosijo oškodovanca, naj se zglaši na najbližji policijski postaji ali pa se javi po telefonu 92.

MINA IN GRANATA

STRAŽA - 28. septembra je Stražan v gozdu nad krajem našel mino, za katero so ugotovili, da izhaja še iz 2. svetovne vojne. Dan poprej pa je bila v potoku Lesnica pri Srednjem Grčevju najdena topovska granata eksploziva izvora. Obe najdbi je pirotehnik že uničil.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• V metliški prodajalni Gala so imeli pred dnevi zmkavita. Pred očmi prodajalcev je v žepu stlačil električni brivnik in knjigo o gozdni živalih. Morda bo ob spoznavanju slednjih našel kak zivljenski nauk že zase.

• Voluhari z njive Mat

Kamera odkriva

STEFAN

ZANEMARILI POSTAJO IN POTNIKE — Krajani Štefana in okoliških krajov so hudo jezni na železničarje, ker jim ukinjajo vlake in zanemarjo železniško postajo (na posnetku), ki so jo vaščani zgradili pred kakšnimi 30 leti. Prvi lepotni vtič zunanjščine ŽP ni tako slab, čeprav razbite ſipe na oknih in popackani zidovi, tudi z grafiti, kažejo na zanikno stavbo brez pravega lastnika. Notranjščina postaje pa je prav del, saj je bolj podobna svinjaku kot čakanici. Trhena ita, izruvane vtičnice oz. stikala električne napeljave itd. pričajo, da so se z ŽP bolj »ukvarjali« obiskovalci bližnjega diskra kot pa železničarji. Pač pa so slednji z novim voznim redom ukinili postanke na ŽP Štefan vseh vlakov po 15.30 v smeri Ljubljane in Novega mesta, zaradi česar je prizadetih okrog 40 potnikov, predvsem šolarjev in delavcev, ŽP pa manj oblijudena. (Foto: P. Perc)

GOBE NA KOSTANJU — Te lepe gobe rastejo na kostanju v Kočevski Reki. Seveda ne gre za okrasek, pač pa za posebno bolezen oz. za gobe z jedalke. Kljub temu je pogled na tako »okrašen« kostanj lep, čeprav je za drevo skodljivo. (Foto: Princ)

POLOŽNICE PRIHAJAJO, SЛИKE PA NI

OSILNICA — Prebivalstvo osilniške KS, predvsem Ribnega, Ložca, Grinovca, Bosljive Loke in Mirtovičev razburajo položnike Televizije Slovenija, ki prihajajo redno vsak mesec, ne »prihaja« v te kraje po slika in niti ne glas TV Slovenija. Seveda ljudje položnic ni plačujejo. Predlagajo pa, naj bi zanje postavili pretvornik na Loški steni, ki je okoli 900 m visoka, medtem ko znaša nadmorska višina v omenjenih vaseh, ki so tik pod to steno, le okoli 300 m celo manj metrov. V nekaterih teh vaseh lahko spremlijajo le hrvaški tv program.

Petje z Ladkom Korošcem

Družabnost — enkrat malce drugače

«Ne čakajmo, da nam drugi kaj prinesejo ali ponudijo, temveč poskušimo sami vgraditi kamenček v mozaik medsebojnega odnosov in v kulturo, sami kaj zase narediti — to naj bo poskus v zblizevanju ljudi...» je v petek zvečer v hiši dipl. arhitekte Jelice Kupec v naselju Marjan Kozine v Novem mestu dejal kulturni animator Rudi Škop. Skupaj z znano Pionirjevo arhitektiko je pripravil program družabnega strešanja, ki se ga je udeležilo kakih 30 ljudi. Znanci in novi prijatelji so v svoji sredi prisrčno pozdravili prijeljbenega opernega pevca Ladka Korošca, pesnico Marijo Pilko iz Ljubljane, slikarja Branka Suhyja in glasbenika dr. Cvetja Gradiščarja.

Napovedovalka Renata Mikec iz Studia D je prikupno predstavila in z njimi posamično pokramljala. Spoznali smo njihove življenjske poti, uspehe in snovanja kot njihov delež v ustvarjanju kulture. Iz »prve roke« smo slišali napisane in zapete pesmi, glasbo in videli slikarjeve de-

Morali bomo prositi ali krasti

Kako preživeti z 8.950 tolarji?

Sem ločena žena stara 54 let. Sodišče mi je ob ločitvi dodelilo od bivšega moža preživnino, ker sem živčni in psihični bolnik. Bivši mož mi ob delitvi hiše ni dal niti vrednosti enega vogala hiše, ki sva jo naredila v glavnem z mojo doto. Nemu je namreč ostala cela hiša in vsa oprema v hiši od skupnega opremljanja stanovanja.

Živim s hčerkjo, ki je zaposlena v Adii in dobiva 70-odst. plačo, jaz pa z 8.950 tolarjem preživnino. Naše država skrbi le za begunce. V enem od časopisov sem pred kratkim zasledila, naj bi imela štiričlanska družina 84.000 tolarjev denarja za življenje na mesec, na osebo to znese 21.000 tolarjev. Vprašam se: kje je tu humanost, kaj naj jaz vzamem denar za zdravila, elektriko, vodo, kje je hrana, plačevanje stanovanja? Ali smo slovenske žene in matere to zasluzile? Otroci nam ne morejo pomagati, saj še zase nimajo. Gospoda Drnovska bi vprašala za recept kako naj človek preživi z 8.950 tolarji na mesec. Vsi samo zahtevajo, naj slovenske žene rojevajo več otrok. Jaz sem rodila tri, pa kaj imam sedaj od tega? Se mi zdi, da naša vlažna slabo skrbi za rezeve. Zgrajam se, če po Ljubljani revezji prosijo za denar, pa bomo tudi v Novem mestu kmanila moralni prositi ali pa krasti, da bomo preživel.

Prizadeta žena in mati

Nepotrebni zapleti na meji

Zapleti pri prehodu meje pri Prezidu - Problemi, ki bi se jih dalo rešiti - Kje so table?

LOŠKI POTOK — V 35. in 36. številki Dolenskega lista sta bila pod tem naslovom objavljena članka: prvi o zapletih pri prehodu meje iz Prezida, v smeri Loškega potoka in drugi o problemih obkolskih prebivalcev, ki iz različnih vzrokov kale stotejča dobesedske odnose. Ta članek naj bo dopolnilo prenu.

Neumestno bi se bilo spuščati v polemiko o problemih, ki so rešljivi in na dolgi rok in zahtevajo močno finančno injekcijo, zastavlja pa se vprašanje, kdo je odgovoren za male, rešljive zadeve, ki zadevajo tudi prebivalce Loškega potoka.

V avgustu je bila skupina mladeničev namenjenih v disk klub v Prezid, ustavljeni trideset metrov pred tablo z napisom Državna meja na omenjeni cesti proti Prezidu. Policisti so skupino popisali in jo napotili na mejni prehod Podplanina. Te dni je sodnik za prekrške poslal vabilo, ki govorje o prekršku nad zakonom o nadzoru državne meje. Omeniti velja, da si ljudje ne privočijo niti dnevnega časopisa, kaj šele uradni list. Če nepoznavanje predpisov ne zadrži kazni, potem je predlog o postavitev tabel več kot umesten.

Gre za probleme, ki si jih naključni potnik in domačin nakopuje, ko se skuša zapleti po stoletja utičeni cesti od vasi Lazec, preko Starega in Novega kota do hrvaškega mesteca Prezid. To je najkrajša povezava s Hrvasko in vodi v notranjost tja do Kvarnerja. Tukaj pred Prezidom teče državna meja, ki je označena s tablama z napisom republike. Pravno gledano, je vsak potnik, ki pride v mejo območje, podvržen mejnemu formalnostim in se mora ravnati po predpisih o prestopu meje. Zato morebitno brskanje po avtomobilu ne bi bilo toliko

Dolg pa ima tudi občina Kočevje

Drugačen pogled na razvoj Kočevske — Nove kmetije je potrebno podpreti

V dnevniku Slovenec je bil 10. septembra objavljen intervju z županom občine Kočevje dr. M. Petrovičem pod naslovom Svoj dolg ima tudi država Slovenija. V intervjuju je župan nakazal probleme Kočevske in izhodišča za reševanje razvoja občine. Ta pa so po meniju že preživeta.

Občina Kočevje je površinsko ena največjih občin države Slovenije s krepkim razvojnim zaostankom, relativno največjim številom brezposelnih, z najmanj izkorisčenim naravnim potencialom in obremenjena z nekdanjim čuvanjem pridobitev socialistične revolucije po kočevskih gozdovih. V novi slovenski državi pa je zoper okronana z novimi monopolnimi oazami v Kočevski Reki in Gotenici, kjer še naprej po starih časih.

V navedenem članku piše, da obstaja že 30 novoustanovljenih, nedokončanih kmetij, za katerih razvoj naj bi skrbel ravno ta družbeni monopolist. V nadaljevanju intervjuju se govorji o nevarnosti kolonistov in avanturistov, kar govorji v prid odprtosti občine in je skoraj žaljivo za velik del kočevskega prebivalstva, zlasti seveda za 30 novih kmetijev. Ob prebirjanju tega intervjuja sem pobrskal po lokalnem časopisu Novicah, kjer sem v letosnjem 18. januarski številki ponovno prebral članek o vseh na Kočevskem, ki nazorno govorji o občinski dejanski »pripravljenosti« za izvitev Kočevske. Kolikor mi je poznani tukaj, ki govorji o tegobah ene

člen občine, da je to podjetje bilo in je še družbeni monopolist, zasnovan in negovan kot paradni konj preteklega socialističnega sistema. Vpliv in namen tega družbenega monopolista pa je v občinski razvojni politiki enak kot v starih časih.

V navedenem članku piše, da obstaja že 30 novoustanovljenih, nedokončanih kmetij, za katerih razvoj naj bi skrbel ravno ta družbeni monopolist. V nadaljevanju intervjuju se govorji o nevarnosti kolonistov in avanturistov, kar govorji v prid odprtosti občine in je skoraj žaljivo za velik del kočevskega prebivalstva, zlasti seveda za 30 novih kmetijev. Ob prebirjanju tega intervjuja sem pobrskal po lokalnem časopisu Novicah, kjer sem v letosnjem 18. januarski številki ponovno prebral članek o vseh na Kočevskem, ki nazorno govorji o občinski dejanski »pripravljenosti« za izvitev Kočevske. Kolikor mi je poznani tukaj, ki govorji o tegobah ene

izmed nedokončanih kmetij in mačehovskem odnosu občine do njihovih problemov, ni nihče od javnih občinskih funkcionarjev niti reagiral, kaj šele se lotil odpravljanja naštetih problemov nove kmetije. Znano je, da imajo podobne probleme tudi ostali novi kmetiji.

Samo 15 km od Kočevja, v Rogu, leži ena takšnih novih naselbin, to je Stari Breg, ki je oddaljen od občinske ceste 1,5 km in je vrsto let brez objektov, deloma že družinsko plančanje telefona. Občinska javna pot, dolga 1,5 km, pa je podobna kolovozu. Ker je ta primer javnosti poznan, lahko zapisem, da ima tu svoj dolg tudi občina Kočevje.

Upam, da bodo občinski politiki še pred zimo vsaj deloma odpravili enega svojih dolgov. Kočevska pa bo zaživila Kočevje.

Upam, da bodo občinski politiki še pred zimo vsaj deloma odpravili enega svojih dolgov. Kočevska pa bo zaživila Kočevje.

PETER VESEL
Kočevje

PREDSEDNIK KUČAN SPREJEL SINDIKALISTE

Predsednik Predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan je danes dovoljen na razgovor vodstvu Sindikata kovinske in elektroindustrie Slovenije. Predsednik SKEI Albert Vodovnik je najprej seznanil predsednika Kučana s težkimi socialnimi položajem delavcev v tej panogi, ki je pripeljal do grožnje s splošno stavko, ter s tem povezanimi pogojanji v vladu Republike Slovenije. Predsednik Milan Kučan je menil, da je treba zahteve SKEI umestiti v širši kontekst splošnega gospodarskega položaja v naši državi, kjer pa na pomembne odločitve ne vpliva samo vlad RS, ampak tudi slovenski parlament, Splošna gospodarska zbornica Slovenije ter posebej Banka Slovenije. Obe strani sta se strinjali, da bo slednja morda svojo restriktivno monetarno politiko kaj malu soočiti s precejšnjim številom lažnih državljanov Slovenije zaradi nizkih plač in padca proizvodnje. Največja slabost pa je, da dejal predsednik Kučan, da Republika Slovenija še zmeraj nima jasne razvojne vizije, ki bi jo potrebovala že pred odločitvijo o osamosvojitvi.

SILVESTER JAKŠA
SNS OO Gradac

PAVLE VRHOVEC
Služba za informiranje S ZSSS

Novice iz strank

SKD TUDI FORMALNO V EDU

LJUBLJANA — 1. oktobra je bil v Madridu sestanek voditeljev krščansko demokratskih strank Zahodne, Srednje in Vzhodne Evrope, ki so članice Evropske demokratične unije. Na omenjeni sestanku so povabili tudi predsednika slovenskih krščanskih demokratov, Lojzeta Peterleta. Na dnevnem redu sestanka je namreč tudi formalni sprejem slovenskih krščanskih demokratov v to unijo. EDU je največja evropska mednarodna unija. Ustanovljena je bila 24. aprila 1970 v Salzburgu. Vključuje 26 strank, 7 strank pa ima status stalnega opazovalca.

MARJANA NOVAK
Vodja službe za stike z javnostjo

DELAVSKA ZVEZA PRI SLS O DOHODNINI

Delavska zveza pri Slovenski ljudski stranki zahteva, naj se vsem državljanom Slovenije, ki po davčni napovedi iz leta 1991 sodijo v 1. in 2. dohodkovno kategorijo, omogoči obročno odplačilo dohodnine v šestih obrokih. Vlada mora takoj sprejeti novo levtico za odmero dohodnine za leto 1992 in oprostiti dohodnine vse tiste državljanje, ki prejemajo izhodiščni osebni dohodek do višine šestega tarifnega razreda po Splošni kolektivni pogodbi, oziroma tam, kjer celotni prihodek družine ne pokriva niti povprečnih stroškov preživetja.

Predsednica Izvršnega odbora Delavske zveze pri SLS METKA KARNER

ZLORABA IN SRAMOTITEV GRBA

V nekaterih slovenskih časopisih je bil objavljen reklamni oglas za knjigo Dimitrija Rupla: Skrivnost države, tako npr. v Delu dne 30. 9. 1992. Oglas predstavlja doslej neviden arroganten primer zlorabe in sramotitev grba Republike Slovenije. V temelju deloglaza, kjer je grb svezovan v originalni in nespremenjeni podobi (nad napisom »države«), gre seveda za neupravljeno izkoriscanje grba v privatne, komercialne namene. Potencialni kupec naj bi, zavestno ali nezavestno, imel občutek, da grb pri tem komercialnem produktu za nekaj uradnega še hujši pa je drugi del, ki predstavlja grb na pečatu v iznakažni, zlomljeni obliku, kar seveda predstavlja kaznivo dejanje. Od javnega tožilca zato pričakujemo ustrezno ukrepanje.

Izršilni odbor
Narodne demokratske stranke

ZAPLETI V PIRANSKEM ZALIVU

Socialdemokratska stranka Slovenije (SDSS) izraža svojo ogročnost nad početjem hrvaške policije prejšnji teden v Piranskem zalivu. Hrvaška očitno uveljavlja svojo državno suverenost nad področjem, kjer meja še ni določena. Zdi se, da se je Zagreb odločil, da ne bo konstruktivno reševal nerešenih vprašanj z Ljubljano. Upanje na drugačen, strpnnejši in bolj kulturni dialog med državama je z nedavnim srečanjem vladnih delegacij še bolj splahnelo. Menimo, da je potreben dočlenjen nerešena vprašanja z republiko Hrvaško internacionalizirati.

Za Socialdemokratsko stranko Slovenije ANDREJ ŽORŽ, l.r.

Mišja mrzlica žal ni premagana

Na Dolenjskem zbolelo 24 ljudi, trije pa so umrli — S tem pisanjem dajem drugo javno pobudo za preventivne akcije, saj je bila prva neuspešna

Mišja mrzlica (strokovno: hemoragična mrzlica z ledvičnim sindrom) se pojavlja na Dolenjskem do sedet let. V zadnjih mesecih sta zbolela dva bolnika iz krške občine, in sicer na desnem bregu Save. Ker se je ta bolzen v tej občini pojavitvena, je med ljudmi pojavilo vzemirjenje. Zaradi tega tega je bila zavarovala proti vložju.

Mišja mrzlica je naležljiva virusna bolezna. Na Dolenjskem je do sedet let dokazano zbolelo 24 ljudi, trije pa so umrli. Izvor bolezni so mali glodalci, zlasti miši, podgane, krti in voluharji. Virus izločajo predvsem s silno in urinom. Človek se okuži tako, da vdihne prah, v katerem so virusi. To se najbolj pogosto zgodi pri delu v gozdovih in na poljih pa tudi doma. Prav zaradi tega je značilno sezonsko pojavljanje bolezni: spomladini in jeseni. Značilno je tudi, da najbolj pogosto zbolejajo moški, starci do 50 let.

Bolzen se začne z visoko temperatu, angino in oslabostenjem. Možne so druge težave: glavobol, bolečine v trebuhi, bruhanje in motnja vida. Če gre pacient k zdravniku, ta ponavadi postavi diagnozo angine in zdravi z antibiotikom. Po nekaj dneh se stanje bolnika izboljša, temperatura je normalna. Počuti se dan ali dva bolje.

Deratizacijo opravljajo delavci Zavoda za socialno medicino in higieno Novo mesto. Deratizacijo opravljajo sistematsko in po potrebi.

So starejši res dober zgled?

Voznica napadla

Na poti od centra srednjih šol v Novem mestu sva se napotili na Loko, kjer imamo telesno vzgojo. Ker gradbišče, na katerem gradijo blagovnico zavzema veliko prostora, je tudi cesta zelo zožena, tako da je promet oviran. Večina voznikov razume pešce, da ti ne morejo iti druge kakor po cesti, kajti pločnikov pravzaprav sploh ni v vsaka stran ceste je zaparkirana. Vendar se najdejo tudi taki, ki tegu ne razumejo. Med te spada gospa srednjih let, ki se je pripeljala z rdečim golfov z registrsko številko NM 134 - 825 za nama pri pošti. Najprej nama je potrobila in midve sva se odmaknila, vendar ji to še ni bilo dovolj. Kričala je za nama: »Prokleti smrkli hudičevi, a mislita, da je cesta vajina!« Za slovo, potem ko je parkirala avto ob pošti, pa nama je namenila še nekaj ljudzničnih besed: »Kokoši zmešane!« Midve sva seveda onemelj.

Vedno so nas učili, da moramo mladi spoštovati starejše, se po njih zgledovati. In kašen zgled daje ta »dama«? Boljše, da o tem splotu ne razglabljamo. Dandanes zakon prepoveduje žaljive in gospa ima srečo, da je napadla le dve ubogi dijakinji, kajti če bi napadla koga drugega, bi se moral zagovarjati kje druge za »prijazne« besede.

To sva napisali v poduk starejšim olikanim gospodom in gospom, ki naj v bodoče ne obsojajo le nas mladih, kajti včasih tudi mi vemo, kaj je prav.

Razočarani pešakinji

Večja prodaja veterinarskih izdelkov

Novosti iz Utriba Krke

Od prodajne mreže in sposobnih ljudi, ki se spoznajo na kvalitetu blaga, konkurenco in razmere na domačih in predvsem tujih tržiščih, je predvsem odvisen nadaljnji razvoj podjetij, ki so usmerjena v prihodnost. Krki se tega že dolgo zavedajo, saj so njihovi sodelavci najučinkovitejši predstavniki tovarne zdravil v tujini. Velika konkurenca na vzhodnoevropskih trgih je zbrala v prejšnjem mesecu na Otočcu lepo število Krkinih predstavnikov in strokovnih sodelavcev iz Poljske, Rusije, Ukrajine, Madžarske in ČSFR. Prišli so tudi stari in novi sodelavci, domačini iz teh držav, da so na strokovnih srečanjih spoznali Krko in se pomneni o vsem, kar morajo vedeti o registraciji zdravil ter vsem drugem v posameznih deželah. O tem največ poroča nova številka Krkinega glasila.

Jože Primc, vodja službe za trženje veterinarskih preparatov, je tokrat med drugim povedal, da ima Krkna veterina zdaj registriranih 74 izdelkov v različnih oblikah. Največ jih je kemoterapevtikov, antiparazitikov ter vitaminско-mineralnih preparatov. V sedmih mesecih so prodali na domačem trgu za okoli 400 milijonov SIT. Letos so uveli tudi »zeleni program« za tiste izdelke, ki jih je moč kupiti v prosti prodaji. Krka pokriva zdaj 70 odst. potreb slovenskega tržišča po veterinarskih izdelkih, s prodajo pa obvlada kakih 60 odst. domačega trga.

Zanimivo je prebrati podatke, ki jih je o prodaji kozmetike dal Jože Jaklič. V prvem polletju so prodali za 803 milijone tolarjev izdelkov in s tem povečali svoj delež v skupni prodaji Krke na 16,1 odst. Hitro se morajo prilagajati novim razmeram; zdaj prodajo v Sloveniji že 70 odst. svojih izdelkov (prej 30 odst.), večji je tudi njihov izvoz.

Nekdanjo Iskrino stavbo v Bršljuj obnavljajo za potrebe programa pomognih zdravil in zelišč, saj želijo v kratkem povečati izvoz tega blaga, ki je na 80 odst. svoje celotne proizvodnje.

Tg.

ODPELJALI SMO SE V POREČ

Leto je naokoli in zopet je bil naš cilj Poreč. Napolnili smo kar dva avtobusa. Malo strah nas je bilo, da je šlo vse po sreči. V Krškem so nas z veseljem sprejeli Novakovi in njihova posadka, ki so bili enkratni. Muzikantov tudi ni manjkalo. Tudi letos je bila z nam gospod Stane, ki je vodil jutranjo telovadbo. Prav poseben podvig je bil, ko je naučil plavati tudi stare kosti. Vreme nas je enkrat pozdravilo s soncem, drugič z dežjem. Ob obali smo srečali tudi gospo, ki je z otrokom pribegala iz Bosne. Njena pripoved je bila strašna. Drugače smo se imeli lepo, le hiša, ki so tu nastajale kot gobe po dežju, so samevale. Ko smo se v nedeljo poslavljali od osebja, so nam prav lepo želeli na svidenje, v imenu vseh upokojencev bi se zahvalila vsem, ki so nam pripravili ta štiridevni izlet, in šoferju, ki nas je srečno pripeljal domov.

G. C.

Triglav spodbuja znanje jezikov

Pričakujemo, da se bo vabilo za izboljšanje pouka jezikov odzval še kdo

Cudni časi. Novoustoličena slovenska zvezna nogometna liga pozira na stotisoč nemških mark, gospodarstvo in ustavove, ki jo plačujejo, pa stiskajo zobe in junaško molčajo. Veliko teže kot za branje žoge je izcediti tola za boljšo žolo. Zavarovalnica TRIGLAV pa privabilovanju znanja kaže prijaznejši obraz.

Znanje jezika je eno od merit odpornosti v svet. Uspešnost v mednarodnem sporazumevanju se meri s tem, koliko koristnih sporočil smo sposobni oddati in kaj ter koliko smo zmožni spregeti.

Ker smo majhen narod, lahko vse to počнемo le, če znamo uporabljati svetovne jezike. Z odprtimi vrati za tokove znanja lahko majhna država veliko prihrani tudi pri fizičnih potovanjih svojih državljanov. Popotovalno folklor, ki smo jo brez besed podovali od nekdaj države, bi lahko vzeli pod drobnogled in jo skrili. Navadili smo se, da po informacije, ki jih s pomočjo modernih posrednikov lahko dobimo skoraj zastonj, pošljamo na drug konec sveta ljudi. To je drag. Veliko ceneje se je naučiti enega od svetovnih jezikov in

temeljito izkoristiti moderno informacijsko tehniko.

Angleščina je prevladoči svetovni jezik. Učitelji, ki jo poučujejo, so v drugačni položaju kot učitelji ostalih predmetov. Njim se namreč ni treba pehati za učnimi materiali.

Britanci se dobro zavedajo, da je njihov najuspešnejši izvozni izdelek angleščina. Zato na Otoku cveti prava industrija pisanja učbenikov in priročnikov, ki so izvir novih idej za poučevanje angleščine. Svetu, ki se uči angleščino, ponujajo funkcionalno zasnovenje slovnic, jezikovne vadnice, enojezične slovarje, slovarje rabe angleškega jezika, zvočne in video kasete, angleške in ameriške klasične in moderne avtorje, prizadane za različne stopnje jezikovnega znanja, in kopico revij za otroke in mladostnike. Poleg teh je edno več tudi programske opreme za računalniško podprtje učenja angleškega jezika.

Kdo vsaj bežno ne pozna imen založb Oxford University Press, Cambridge UP, Longman, Penguin, Harper-Collins? Učiteljem z malo domisljijo in dobrimi katalogi teh založb v rokah se ponujajo še druge možnosti, na primer obdelati preprosti jezik osnovnošolskega naravoslovja s pomočjo izvirnih učbenikov naravoslovja za britanske osnovne šole.

V tem razkošju programske opreme in tehničnih pripomočkov pa je neka kleč. Povprečni slovenski učenec nima denarja, da bi si poleg učbenika, slovarja in morda slovnice z vajami prvič vse kaj več. Povprečna slovenska šola nima denarja, da bi nakupila vsaj

del knjižnega bogastva s področja poučevanja tujih jezikov, kaj sele, da bi v učilnicce postavila tehnične pripomočke, kot so videorekorder, tv aparati in računalniki.

To nepristojno dejstvo na eni strani in razkošje knjizne in ostale ponudbe poučevalne tehnologije na drugi sta me spodbudila, da sem preizkusil, ali je poučevanje tujih in maternega jezika za industrijo in ustanove mlade slovenske države vsaj približno tako močna tema kot branje žoge. Če se na mojo prošnjo za televizijski aparat, ki zdaj že čaka v Srednji tehnični in zdravstveni šoli v Šmiljeh, ne bi odzvala Zavarovalnica TRIGLAV, ne bi mogel odgovoriti pritrdirno.

Učitelji jezikov in učenci smo Zavarovalnici TRIGLAV za prijazno potrezo, s katero šole ne dela za svojega dolžnika, hvaležni. To ostane v spominu bolj kot še kaj poštena kupčija.

In ker je knjigarna Centra Oxford v Ljubljani polna novosti, možgani veliko več otrok, kot si lahko mislite, pa kot goba, ki srka znanje, pričakujem, da se bo našemu vabilu za izboljšanje pouka jezikov s prispevkom za nakup knjig, revij, kaset in drugih pripomočkov odzval še kdo.

Končno je prav, da damo možnost tudi otrokom, ki želijo igrati z GLAVO, mar ne?

JANEZ PENCA

MI SMETI LE ODVAŽAMO

Uredništvo, ki je fotografijo opremilo z besedilom »Halo, tu smo«, in bralcem Dolenjskega lista JP KOP Brežice sporoča, da so smeti okoli kontejnerja obraz stanovalcev in na komunalcev, sajih mi ne moremo poleg posod, temveč jih le odvažamo. Na podlagi 19. člena Odloka o ravnanju s komunalnimi odpadki (UL RS št. 17/91) so uporabniki dolžni skrbeti, da se posode za odpadke stalno pokrite, oklica pa odiščena v primerno urejena. Kontejner na fotografiji je last stanovalcev stavbe v Brežicah, Ulica Vel. Vlahoviča 6, in je v razpadajočem stanju. V skladu z 18. členom navedenega odloka morajo stanovalci skrbeti za vzdrževanje oz. popravilo posoda za odvod odpadkov.

Hišni svet Ulice Vel. Vlahovič 6 smo na to dejstvo opozorili prvič 1. 7. 1992, drugič 17. 7. 1992 in tretjič 18. 8. 1992. Hišni svet ni ničesar ukrenil, zato smo kontejner zaradi dotrajnosti 10. 9. 1992 odstranili.

Z neobjektivnim poročanjem je Dolenjski list povzročil škodo našemu potjetju, zato zahtevamo javno opravičilo.

Vodja komunalnih služb
FRANCUREK

Pridimo tej resnici do dna

Odmek na prispevku »Pozabili so na medalje«

Takojo po državnem prvenstvu v atletiki za mladino do 15. leta, ki je bilo v Novem mestu 19. in 20. septembra, je bil v Dnevniku objavljen članek, ki močno kritizira izvedbo tekmovanja. Vsebina članka sloni na dokaj čustveno napisanih pripombah skupine staršev mladih tekmovalcev in tekmovalk. Nekatere njihove pripombe so upravičene, nekatere so močno pretirane, nekaj pa je tudi takih, ki nimajo nobene realne osnove. Strinjam se s predlogom, da bi bilo slabovo priti resnici do dna.

V Dolenjskem listu z dne 1. oktobra je izšel pod naslovom »Pozabili so na medalje« nepopisan povzetek omenjenega članka z navedbo nekaj iztrganih odlokov, ki zadevo še nadalje zamegljijo. Navajajo le negativne pripeljaje, izpuščajo pa navedbe, po katerih bi si bralec lahko ustvaril mnenje o »krivicih«. Verjetno bi avtor tega članka, saj mora biti športni novinar Dolenjskega lista, lahko pridobil nekaj dodatnih informacij o zadevi in s svojim komentarjem bistveno prispeval k odkrivjanju resnice, česar v svojem povzetku ni posabil uporabiti.

Da bi prispevali svoj delež k razjasnitvi neprjetne zadeve — upamo, da bodo podobno storili tudi ostali »krivici« — pišemo v imenu sodniške službe na tekm.

V obeh člankih je navedeno, da so sodniški spodrljaji krojili tudi vrste rede. To je zelo huda obtožba, ki se ne bi smela izrekati brez konkretnih dokazov. Poleg tega se v prvem članku naJAVA sodniški službi v zvezi s peripetijami okoli podlejanja oz. nepodeljevanja kolajn, kar pa s sodniškim delom na tekmi nima nobene zveze.

Izvršil odbor Zbora atletskih sodnikov Novo mesto ugotavlja, da so očitki na račun dela sodniške službe na tekmovanju popolnoma neupravičeni. To potrjuje dejstvo, da med tekmo in po njej ni bilo niti ene uradne pritožbe na sodniške odločitve, kar bi se ob tako zavzetih starših in prizadetih vodjih ekipa prav gotovo zgodilo, če bi bil kateri od tekmovalcev zaradi sodniških spodrljajev oškodovan. Prav tako sta prisotna delegata Atletske zveze Slovenije in Zveze atletskih sodnikov Slovenije v svojih pisnih poročilih ocenila delo sodniške službe na tekmi kot korektno in zadovoljivo.

Sodniški zbor je delo na tem tekmovanju organiziral z enako resnostjo kot

DAVKI PRIHAJAJO

KOČEVJE — Konec minulega meseca so prvi občani že prejeli položnice za doplačilo dohodnine za leto 1991. Med ljudmi je to povzročilo kar občutno vzmetenje, predvsem med tistimi, ki imajo podpovprečne plače ali pa so večinu minulega leta dobivali pomoč za brezposelne, ki je zdaj celo ne dobivajo več, saj so bili prepričani, da jim ne bo treba doplačati ali pa so si sami izračunali (po navodilih v časopisu), da bodo dobili celo kaj vrnjenje. Dosedanje pripombe občanov so: Kako naj imam racune za 10-odstotno zmanjšanje osnovne za dohodnino, ko pa je pomoč za brezposelnost znesla komaj za nujne življenske stroške?

Ugotavljamo, da so take pospoljene kritike v javnih občinskih prej v skledo atletiki kot v njeno korist. Posebno pa so škodljive za mlade tekmovalec, ki dobiti ob eventuelnih slabših uspehov občutek, da je za to kriv nekdo drug.

Zbor atletskih sodnikov Novo mesto je vedno pripravljen sprejeti korektno in dokumentirano kritiko svojega dela in dela svojih sodnikov na tekmah, saj tudi na ta način urednici stalno skrb za strokovno rast svojih članov. Bojimo se pa, da bo sodnike ob takih neutemeljenih kritikah zapustil sedanji entuziasem in se bodo lotili kakšnega bolj dosnega posla. Tudi škoda.

Zbor atletskih sodnikov Novo mesto

Predsednik IO: LADO KOTNIK

ZMAGA NOVOMEŠKIH PRITKOVALK ŽUPNIJE SV. JANEZ — 12-letna dekleta so dokazala, da zmogejo premagati izkušene pritkovalce. To so pokazale z zmago na prvem vsakoločem tekmovanju, ki je potekalo v Italiji. Veselje jim je vilo voljo za nadaljnje udejstvovanje v vseslovenskem tekmovanju, ki ga organizira Turistično društvo Vipovež in je obenem tudi edina tekmovanje v Sloveniji. Tudi tu je Slovence kot po maslu, »pripoveduje njihov mentor. »Domov smo prinesli pokal pa še torto povrto, ki smo jo razrezali skupaj z gospodom dekanom. Želja mladih pritkovalk je, da bi ta prelep običaj zaživel tudi v naših krajinah. Zato si prizadevajo skupaj z mentorjem pritegniti čim večje število ljudi, ki radi prisluhnejo odmeyu cerkevnih zvonov. Morda jim le kdo prisluhne in omogoči naslednje tekmovanje v novomeški pokrajini. (H. C.)

Kolpa nadomestila morje

Na Kolpi letos občutno več turistov, žal pa za njimi ostaja tudi mnogo preveč smeti in nereda

VAS-FARA — Predsednika pred komaj dobrim letom dni ustanovljenega Turističnega društva Kostel, Stanka Nikoliča smo pobarali o enoletnih izkušnjah dela na področju turizma, predvsem o dobrih in slabih straneh, ki jih je pokazala letošnja turistična sezona. Odgovoril je:

»Pravilna se je izkazala domnevna, da bo mnogim Slovencem letos Kolpa nadomestila morje. K temu je največ priporočil padec standarda in seveda dolgotrajno vročje obdobje, ki je Kolpo dobro ogrel. Največ kopalcev je bilo na območju KS in Turističnega društva Poljanska dolina, in sicer v Dolu, ki ima že turistično tradicijo. Kopalcev, čolnarjev, izletnikov in splet obiskovalcev pa ni manjkal tudi na območju našega turističnega društva, ki se še uveljavlja, in sicer predvsem na območju Žage in Zavrtke pri Slavkem Lazu.«

Prav spravil je prizadevanjem našega društva nam je uspelo odpraviti divja smetišča. Tako imenovani vikend tudi sicer odpeljejo večino odpadkov s seboj domov, je

Lada Kostrevc

Trgovina po meri graditeljev

V Cegelnici jo je odprla Lada Kostrevc

NOVO MESTO — Zaradi predvidenih tehnoloških presežkov se je Novomeščanka Lada Kostrevc po tridesetih letih delovne dobe v Novomeščku odločila za samostojno pot. Trgovski poklic jo je veselil že od nekdaj, priložnost se ji je ponudila v slovenjegraškem Racianellesu, z odpovedno, ki jo je dobila v tovarni, je obnovila najeto poslopje in Cegelnici in pred tremi tedni so v novo trgovino stavbnega pohištva že stopili prvi kupci. »Moj moto je zadovoljen kupec in priselja sem, da iz Cegelnice ne bo nihče odšel nezadovoljen,« pravi Lada. Dandasnji morajo trgovci živeti s kupci in že na vratih zaslužiti, s čim jim lahko ustrežejo. V Racionallesu je na voljo ves material za graditelje, od oken do vrat, lesnih in talnih oblog, ostrešja in strešnih kritin, do 15. oktobra pa ga prodajajo s 35-odst. popustom.

• Slovenec je sprt človek, najbolj nevaren samemu sebi. (Trstenjak)

• Cinizem: videti stvar takšno, kakršna je, in ne takšno, kakršna naj bi bila. (Wilde)

• Le pogumno obrekuj, zmeraj se kaj prilepi! (Latinski pregor)

Z lučjo prastare modrosti

Renesansa duhovnih gibanj prodira tudi k nam — Podrobnejša predstavitev bo danes v Novem mestu

V sodobnem svetu nastaja močna renesansa duhovnosti prek neštetih duhovnih gibanj, značilnih zlasti za Zahod. Na različnih točkah po svetu se zopet začenjajo oblikovati duhovne šole in Slovenija tu ni izjema; tudi pri nas nastajajo različni poskusi njihovega nastajanja. Eden najbolj sistematičnih in obsežnih poskusov je nedvomno Dušovna univerza, ki se je pojavila kot otrok Delovne skupine za duhovna gibanja leta 1988 in se od takrat nenehno

dentom na njihovi duhovni poti ter jim skušajo pomagati, da pridejo k svojemu duhovnemu izvoru ter skušajo razumeti sebe v svetu.

Duhovna univerza je namenjena vsem, ki iščejo odgovore na temeljna vprašanja o lastnem in vesoljem obstoju: Kdo sem? Zakaj živim? Žod kdo izvira vse, kar je? Iz česa je svet zgrajen? Kakšni duhovni zakoni mu vladajo?

DARJA ČVEK

DAN ODPRTIH VRAT SEVNIŠKE SOLE

SEVNICA - 2. oktober je dan sevniške osnovne šole Sava Kladnika, v spomin na Kladnikovo smrt, ki so ga kot talca med 2. svetovno vojno v Mariboru ustrelili Nemci. Ob tem spominskem dnevu je sevniška šola pripravila dan odprtih vrat. Ravateljica šole Anica Pipan pravi, da se vše šole in tako tudi sevniška skušajo čim bolj odpreti v kraj.

IZ NOVOMESKE PORODNIŠNICE

V času od 7. do 23. septembra so v novomeški porodnišnici rodile: Martina Alič iz Dob — Lavro, Anica Simčič iz Metlike — Tadejo, Mihaela Hajšing iz Avguštin — Lariso, Bojana Zupančič z Drganjih sel — Damijana, Karmen Starič iz Trebnjega — Žiga, Anita Golob iz Dol Brezovice — Sabino, Marjana Šuštarčič iz Krasinca — Sašo, Alenka Kirm iz Brezovice — Andrej, Slavka Smolič iz Dobravice — Žiga, Milena Srebenjak s Hribu pri Orehku — Barbaro, Jožef Grošelj-Murčehajčič iz Trebnjega — Mihaela, Ankica Bošnjak iz Vrhovca — Mladen, Sintija Budački iz Metlike — Simona in Antonia, Jožica Unetič iz Velikega Bana — Romano, Marjana Čelič iz Koroške — Dejanja, Darja Prešeren s Sel pri Dol Toplicah — Gašperja, Vera Magolič iz Velikih Brusnic — Karmen, Mojca Pevec iz Krškega — Lorno, Slavka Kos iz Smolenje vasi — Luka, Majda Mušič iz Dragatuša — Betko, Mojca Kramar-Gačnik iz Spodnjih Vodal — Andraža, Klavdija Konte iz Dvora — Dominika, Zora Belavič iz Metlike — Dražena, Mihelka Ofak iz Pravutine — Zlatka, Anica Zubakovic iz Gabrijel — Gregorja, Antonija Novak iz Dolenje vasi — Anjo, Darja Požun iz Velikega Mraševega — Aleksandro, Andreja Murn s Sel pri Dol Toplicah — Urško, Milena Žibert s Štrita — Marjeto, Alenka Jurejevič iz Krasinca — Tadeja, Jožica Rus iz Dobravice — Barbaro, Karmen Bahor iz Šemšica — Jana, Vida Medved iz Volčkove vasi — Manjka, Miroslava Kranjc iz Dol Vrhopolja — Žiga, Marjana Bobnar iz Vne Gorice — Saso, Zdenka Krošel iz Šentjerneja — Luka, Suzana Gašperšič iz Podgorje — Domna, Štefka Cekuta iz Gor. Vrhopolja — Dejanja, Emilija Klopčič iz Šemšica — Oljo, Marija Kerin iz Krškega — Jurija, Branka Petkovič iz Metlike — Biljano, Bojana Kastigar s Preske — Jasno, Višnja Rešcan iz Boševca — Renata, Marica Pene iz Velikega Slatnika — Andreja, Bernarda Kerin iz Krškega — Dejanja, Ivanka Mihelčič iz Brezove Rebre — Andreja, Marica Pečarič iz Obreža — dečka, Majda Junc iz Otočca — dekliko, Zdenka Erjavec s Sel pri Ratežu — dečka, Bernarda Zore iz Bogenečke vasi — dečka.

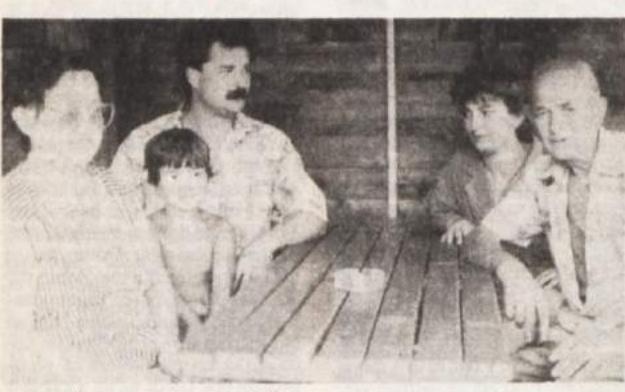
Iz Novega mesta: Majda Štršner iz Šegove ulice 27 — Luka, Mateja Redenšek-Crepinšek z Česte herojev 36 — Jernejo, Suzana Kravica, Danila Bučarja 6 — Ado, Suzana Krstić z Česte herojev — Anastazija, Mojca Fink iz Kettejevega drevoreda 41 — Nives, Valči Verk iz Bršljana 59 — Matica, Darja Vraničar iz Šegove ulice 8 — Denisa.

Čestitamo!

POZIV NDS ZA ODPRAVO "SRBOHRVAŠCINE"

SEVNICA - Narodni demokrati Sevnice pozivajo starše vseh učencev osnovnih šol in občini Sevnica, naj izrazijo odločen protest zaradi poučevanja t.i. srbohrvaščine na naših šolah. Pozivajo tudi učitelje, zavedne Slovence, naj pri predpostavljenih zahtevajo nadomestilo z drugim, pomembnejšim predmetom. Nemalo so presenečeni nad pasivnostjo najodgovornejšega, to je ministra za šolstvo v občini, če da do danes ni ukrenil še nicesar v zvezi z odpravo jezika nekdanje Jugoslavije. NDS poziva državljanje, da do 1. novembra 1992 posljejo podpisane izjave kot protest na naslov: Narodni demokrati, Franc Pernovšek, Dolenji Boštanj 111, Boštanj.

J. DORNIŽ

ODLOČILI SO SE ZA KMEČKI TURIZEM — Mladi Škodovi in stare Korenovi so skupaj prijeli in se se odločili, da turistom, ki pridejo v njihove kraje, ponudijo nekaj več. (Foto: J. D.)

Časopis kot dodatno učenje materinščine

Dodatni pouk slovenskega jezika v šoli

Državni učni načrt za dodatni pouk slovenskega jezika v osnovni šoli nakazuje možnosti poglabljivanja in širjenja znanja materinščine tako na področju sporočanja kot tudi na področju književne in jezikovne vzgoje.

Cilj dodatnega pouka, ki ga vodim v 6., 7. in 8. razredu, je živiljenjsko konkreten — oblikovanje besedil za šolski časopis. Namen šolskega časopisa je ujeti in zabeležiti utrip živiljenja na šoli in časa, ki ga živimo. Torej se pri dodatnem pouku osredotočimo predvsem na sporočanje, ustno in pisno.

Svoje delo načrtujemo le v tem smislu, da določimo rubrike svojega časopisa, odgovorne urednike rubrik, koliko številki časopisa bo izšlo in kdaj. Sicer pa učenje poteka spontano. Na vsakem srečanju predebaltiramo aktualne dogodke in pojave ter pereče probleme. Nato se dogovorimo za najustreznejši novinarski žanr, v katerem bi se dal konkretni dogodek, pojav ali problem sporočil bralcem našega časopisa. Izbrano novinarsko zvarto nato teoretično obdelamo, spoznamo njene bistvene zakonitosti. Nazadnje razdelimo naloge za interesiranim dvojicam ali skupinam učencev ter določimo roke.

Tako vsakdo dela tisto, kar rad dela in kar ga zanima. Učenci se učijo ob lastni aktivnosti, zato je učenje zanimivejše, znanje pa trajnejše. Tako samostojno razmišljajo in iščejo najboljše poti za uresničevanje zamisli. Učenje torej ni omejeno na tisto uro v tednu, ko se sestanjo. Dogodke in pojave učenci neprenehno opazujejo in sproti beležijo, torej so kar naprej v vlogi raziskovalcev, zbiralcev, ustvarjalcev, organizatorjev in poustavljalcov.

Ker ima naš časopis tudi literano prilogo, na moremo mimo književne vzgoje, jezikovna vzgoja pa poteka mimogrede, ob oblikovanju sporočil. Na sodoben način tako uspešno dosegamo učne smotre dodatnega pouka materinščine. Mislim, da to lahko trdi, ko se sestanjo. Dogodke in pojave učenci neprenehno opazujejo in sproti beležijo, torej so kar naprej v vlogi raziskovalcev, zbiralcev, ustvarjalcev, organizatorjev in poustavljalcov.

MARJANA ŠTERN

DROGA? NE, HVALA!

V četrtek, 24. septembra, smo imeli učenci OŠ Mirana Jarca v Črnomlju 1. naravoslovni dan. Osmi razred smo se pogovarjali o drogah. Prebirali smo članke iz časopisov, revij in različnih knjig iz priručnikov. Uredili smo stenčase. Štiri učenke so odšle na policijo in na Zavod za socialno delo. Socialna delavka nam je pričevala o množičnem zdravljenju v Italiji, ki ga organizira duhovnik don Pierino. Zvedele smo, da so se droge pojavile že tudi v Črnomlju. Povedali nam je še, da tudi v Sloveniji namerovajo zgraditi domove za zdravljenje narkomanov, in sicer enega za dekleta in enega za fante. Prosimo vse, ki imajo v rokah mlada zdravljenja narkomanov, naj poskrbijo za jant, saj je žal vse več mladih, ki iz različnih vzrokov posegojo po mamil. Mi smo osoščili smo prišli do pomembnega spoznanja: Droga? Ne, hvala! Bodite pogumni! Pridružite se nam!

HELENA MILINKOVIČ
in MAJA POKRAJC
8. r., OŠ Mirana Jarca
Črnomelj

NAGRADNO ŽREBANJE SEVNIŠKE PAPIRNICE

SEVNICA - Učenka 3. razreda sevniške osnovne šole Sava Kladnika, Petra Baloh, je pretekli četrtek v posebni sobi hotela Ajdovec vpričo komisiji izžrebala 9 nagradencev med kupci, ki so kupovali šolske učbenike oz. potrebsine v papirnici sevniškega gostinskega podjetja. Prvo nagrado (leksikon, zlat obesek in kristalno skledo) je dobila Tatjana Gregorič s Cerovca pri Šentjanžu, 2. Dragica Krnec z Male Hubajnice pri Studencu in 3. nagrada Angleca Novšak s Kidričevo 5 v Sevnici. Petrina roka je prinesla srečo še Marinki Skušek z Jezerjaka pri Tržiču, Alenki Jamšek z Razborja, Vidi Blaznik z Orešja pri Sevnici, Nadi Režun iz Loke pri Zidanem mostu ter Darji Pust in Hanki Dizdarevič iz Sevnice.

MЛАДИ ДОПИСНИК

OBISKALA NAS JE BRANKA JURCA

Na predstavitev našega glasila Pozdravljen, zeleno drevo, je prisla tudi pisateljica Branka Jurca, saj je v glasilu objavljen njen prispevek. Z njim si dopisujemo in smo njeni prijatelji že od četrtega razreda. Ko je prisla v naš razred, smo ji vsi dali glasilo v podpis. Potem se je postavila k tabli, mi pa smo hodili k njej, ki povedali svoje ime in se pomerili, kdo je večji. Prevec učencev je bilo večjih.

MARTINA TRATAR
OS Šentjurpert

PREMOG NA ČRNI MLAKI

Dede mi je pričeval, da je bil včasih na Črni Mlaki dnevni kop premoga. Rudarji so odstranili meter zemlje in kopali premoga. Premog so nakladeli z lopatami na posebne vagončke. Te so s strojno lokomotivo vozili do separacije. Tam so očistili premog, odstranili zemljo in kamnen. Moj ded je vozil vagončke s strojno lokomotivo. Delo je bilo težko, zato je zapustil na službo in se zaposlil pri železnicu v Ljubljani. Ker pa je bila vsakdanja vožnja v Ljubljano prepororna, se je kasneje zaposlil v Komunalnem podjetju Trebnje in tu ostal vse do invalidske upokojitve.

ANJA KORDIS
3. r., OŠ Krmelj

TEDEN ŠPORTA V KRMELJU

V teden smo odšli na pohod na Ogoreške. Tekmovali smo v štafetnih igrah na igrišču. V sredo so učenci višje stopnje plavali v Šmarjeških Toplicah. V četrtek smo imeli pohod na Črno Mlako. Pohoda se je udeležilo veliko staršev. Starši in najmlajši Krmeljčani so šli s svojimi vzgojiteljicami iskat zaklad. Njihov orientacijski pohod je uspel. Dekleta višje stopnje so se pomerile v odbojki. V petek smo imeli športno srečanje za predšolske otroke z očkom, mamico, dedkom in babico na igrišču. Dečki višje stopnje pa so se pomerili v nogometu. Športni teden je uspel.

Dopisniki OŠ Krmelj

UREDILI SMO ŠOLO IN NJENO OKOLICO

Končali so se lenobni počitniški dnevi. Morali smo zopet v šolo. Že prvi teden smo se vsi učenci in učitelji lotili urejanja šolske okolice in učilnic. Učenci od 1. do 4. razreda so pospravili svoje učilnice, učenci od 5. do 8. razreda pa smo poskrbeli za lepo podobo šolske okolice. Obrežali smo okrasno grmčevje, pobarvali igrala, klopi in delo kolesarnice, označili smo tudi parkrne prostore ter uredili šolska igrišča in del šolske poti. Delali smo radi in zdaj z veseljem hodimo v šolo.

DIANA POTOČAR, 5. b

Mladi novinar
OŠ Dolenjske Toplice

ŠTAFETNE IGRE

Prvi večer še nismo vedeli, kaj so štafetne igre, a smo kmalu spoznali. Vsak večer smo tekmovali v različnih zabavnih igrah, n.pr.: na žilach smo nosili žogice in če je komu kakšna padla na tla, se je moral vriniti na začetek. Z žlico smo morali nositi vodo in čimprej napolniti kozarec. Smejamli smo se načrtili, naj sezujemo copate. Tovariš jih je pomešal, nato smo morali teči do njih, jih poiskat in se obuti. Skupina, ki je prva obutu pritekla na start, je zmagal. Ker je bilo dovolj toplo, smo imeli štafetne igre tudi v vodi. Najbolj veselo je bilo, ko smo ležali na blazinah in brali, da bi kar najhitrejši prišli do pomola.

Bilten šole v naravi

Učenci OŠ Šentjanž

MOJE POČITNICE

Drugi razred sem uspešno končal in lahko sem lepo preživel počitnice. Najprej sem odšel s četrtem razredom na letovanje v Pacug. Tam je bilo zelo lepo in tovarišica Berta nas je v Piran pogostila s pico. To je bilo doživetje! Ko sem prišel domov, sem izvedel, da gre tudi naša družina na letovanje v Umag. V Umagu sem se še izpolnil v plavanju. Mamica in očka sta občudovala moje plavanje. Ko sem se vrnil domov, sta prišla k svoji starici mami moja prijatelja Marina in Radko iz Zagreba. Skupaj smo se igrali. Počitnice so hitro minile in treba je bilo spet v šolo.

LEON RIBIČ

3.a, OŠ Krmelj

ZAČETEK BRALENE ZNAČKE

Vsako leto 17. septembra pričenjamo na naši šoli z braleno značko. 17. september je obletnica rojstva in smrti našega priljubljenega otroškega pisatelja Franceta Bevka. Ta dan je na šoli nekako drugače. Učence naše šole je letos obiskala pisateljica Marjeta Dajčman.

MIHA HRIBAR

6. a, OŠ Bršljin

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 8. X.

SLOVENIJA 1

10.00 - 13.05 in 14.15 - 0.35 TELETEKST

10.15 VIDEO STRANI

10.25 PROGRAM ZA OTROKE

BATUJINA SKALICA

NORČUJE V ŽIVALSKEM VRTU

11.00 ŠOLSKA TV:

ANALITIČNA MEHANIKA (1/52)

ANGLEŠČINA: FOLLOW ME,

56. lekcija

MUZZY, ANGLEŠČINA ZA NAJ-MLAJŠE

12.00 POROČILA

12.05 TV DNEVNIK BiH, ponovitev

12.55 VIDEO STRANI

14.30 VIDEO STRANI

14.40 NAPOVEDNIK

14.45 ŠPORTNA SREDA, ponovitev

16.55 POSLOVNE INFORMACIJE

17.00 DNEVNIK 1

17.10 PROGRAM ZA OTROKE

EVA IN DIDRIK, švedska nadalj.

(1/9)

ŽIV ŽAV

18.30 ŽE VESTE..., svetovalno izobraževalna

oddaja

19.10 RISANKA

19.18 NAPOVEDNIK

19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT

20.05 ŽARIŠČE

20.35 TVARIETE

21.40 TEDNIK

22.30 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT

22.55 POSLOVNA BORZA

23.10 SOVA:

23.10 DRAGI JOHN, amer. naniz.,

25. epizoda

23.35 POŠTENJAKA IN LUMPA, amer. naniz. (7/13)

0.25 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.35 Video strani - 16.45 Sova (ponovitev) -

18.00 Regionalni programi - Koper: Slovenska kronika - 19.00 Videostevica - 19.30 Dnevnik BiH - 20.00 Besede, besede, besede (TV igrica) -

20.30 Po sledeh napredka - 21.30 Umetniški večer: Lojze Lebič (portret) in Koncert simfonikov RTV - 22.30 Video strani

PETEK, 9. X.

SLOVENIJA 1

9.35 - 13.05 in 14.55 - 1.45 TELETEKST

9.50 VIDEO STRANI

10.10 PROGRAM ZA OTROKE

MOJA DRUŽINA IN OSTALE ŽIVAILI, angl. nadalj. (2/10)

ZVERINICE IZ REZIJE, (9/13)

10.50 PO SLEDEH NAPREDKA, ponovitev

11.50 POSLOVNA BORZA, ponovitev

12.00 POROČILA

12.05 DNEVNIK BiH, ponovitev

12.55 VIDEO STRANI

15.10 VIDEO STRANI

15.20 NAPOVEDNIK

15.25 UMETNIŠKI VEČER, ponovitev

16.20 GOSPODARSKA ODDAJA: MADE IN SLOVENIJA, ponovitev

16.55 POSLOVNE INFORMACIJE

17.00 DNEVNIK 1

17.10 TOK, TOK, oddaja za mladostnike

19.10 RISANKA

19.18 NAPOVEDNIK

19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT, FORUM

20.30 ODLOŽENI RAJ, angl. nadalj. (7/12)

21.25 OČI KРИTIKE

22.15 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT

22.45 SOVA:

ROSEANNE, zadnja epizoda amer. nanizanke

23.10 POŠTENJAKA IN LUMPA, amer. naniz. (8/13)

0.00 ALBERTO EXPRES, franc. film

1.35 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.35 Video strani - 16.45 Sova (ponovitev) -

18.00 Regionalni programi - Maribor: Slovenska kronika - 19.00 Jazz in blues - 19.30 Dnevnik BiH - 20.00 Besede, besede, besede (TV igrica) - 20.30 Slovenski magazin - 21.00 Studio City - 22.30 Ljubljanski oktet in njegovih 20 let - 0.00 Video strani

SOBOTA, 10. X.

SLOVENIJA 1

7.20 - 13.05 in 14.00 - 1.45 TELETEKST

7.35 VIDEO STRANI

7.45 IZBOR:

7.45 RADOVEDNI TAČEK

8.00 LONČEK, KUHAJ!

8.10 MODRO POLETJE, 29. in 39. del

9.10 KLUB KLOBUK

11.05 ZGODBE IZ ŠKOLKE

12.00 POROČILA

12.05 DNEVNIK BiH, ponovitev

12.55 VIDEO STRANI

14.25 NAPOVEDNIK

14.30 TEDNIK, ponovitev

15.20 IGRAFLKA, amer. film

16.55 POSLOVNE INFORMACIJE

17.00 DNEVNIK 1

17.10 VIZIONARJI, ponovitev angl. dok. oddaje (4/4)

18.05 PRISLUHNIMO TIŠINI

18.35 DOBER TEK! - KUHARSKI NASVETI PAULA BOUCEJA (5/22)

19.00 RISANKA

19.08 NAPOVEDNIK

19.12 ŽREBANJE 3 X 3

19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT, UTRIP

20.30 KRIŽKRAŽ

21.35 ZASEBA VOJNA ZA LUCINDO SMITH, avstral. nadalj. (1/4)

22.20 TV DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT

22.45 NAPOVEDNIK

22.50 SOVA:

MURPHY BROWN, 45. epizoda amer. nanizanke

POSTENJAKA IN LUMPA, amer. naniz. (9/13)

MRAVLJE, amer. film

1.35 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

14.25 Video strani - 14.35 Tok, tok (ponovitev) - 16.30 Sova (ponovitev) - 17.45 Poglej in zadeni - 18.30 Domači ansambl: Gorenjci - 19.00 Gozdarska hiša Falkenau (nemška naniz.) - 19.30 Dnevnik BiH - 20.00 Popularni Bach - 20.25 Zbogom, policaj! (franc. film) - 21.55 Tračarje v živo

NEDELJA, 11. X.

SLOVENIJA 1

9.00 - 13.20 in 14.10 - 0.15 TELETEKST

9.15 VIDEO STRANI

9.25 PROGRAM ZA OTROKE

ZGODBE IZ ŠKOLKE

10.00 ŠOLSKA TV, ponovitev

11.00 SEDMA STEZA, ponovitev

11.30 PRISLUHNIMO TIŠINI, ponovitev

12.00 POROČILA

12.05 DNEVNIK BiH

12.55 BEGUNCI, TU Z NAMI

14.35 NAPOVEDNIK

14.40 LJUDJE IN ZEMLJA

15.10 DOMAČI ANSAMBLI: GORENJCI, ponovitev

15.40 Maksim Gorki: ŽIVLJENJE KIMA SAMGINA, ruska nadalj. (2/14)

16.50 EP VIDEO STRANI

16.55 POSLOVNE INFORMACIJE

17.00 DNEVNIK 1

17.10 VRTNICA IN ŠAKAL, amer. film

18.50 TV MERNIK

19.05 RISANKA

19.15 NAPOVEDNIK

19.20 SLOVENSKI LOTO

19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT, ZRCALO TEDNA

20.30 ZDRAVO

21.35 ČUDOVITI SVET MINERALOV, poljudnoznan serijska (3/3)

22.05 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT

22.30 NAPOVEDNIK

22.35 SOVA:

AMERIŠKE VIDEO SMEŠNICE, 26. epizoda

POŠTENJAKA IN LUMPA, amer. naniz. (10/13)

0.05 VIDEO STRANI

14.30 Video strani - 14.40 Sova (ponovitev) - 16.00 Športna nedelja - 19.30 Dnevnik BiH - 20.30 Videogodba - 20.30 Druga godba - 20.30 TV prodaja nepreričeni - 20.35 Brazilsko trilogijo: Pernate puščice (angl. dok. serijska, 1/3) - 21.25 Dirigenti in muzikanti (nadalj. HTV, 1/7) - 22.20 Mali koncert - 22.30 Športni predlog - 23.05 Video strani

TOREK, 13. X.

SLOVENIJA 1

8.35 - 13.05 in 14.40 - 1.00 TELETEKST

8.50 VIDEO STRANI

9.00 PROGRAM ZA OTROKE

ZGODBE IZ ŠKOLKE

10.00 ŠOLSKA TV, ponovitev

MESTNA HRANILNICA
IN POSOJILNICA,
d.o.o., KRŠKO
Cesta krških žrtev 53
Tel.: 0608/21-140

PREGLED MESEČNIH IN LETNIH
OBRESTNIH MER NA TOLARSKA
SREDSTVA OBČANOV, OBRTNIKOV
IN MALIH PODJETIJ

V OKTOBRU 1992

	MESEČNE OBRESTNE MERE	LETNE OBRESTNE MERE
VPOGLENDI DEPOZITI	2,70%	36,96%
DEPOZITI Z ODPOVEDNIM		
ROKOM 15 DNI	3,13%	43,81%
KRATKOROČNO NENAMENSKO		
VEZANI DEPOZITI		
1. Sredstva, vezana nad en mesec	3,69%	53,39%
2. Sredstva, vezana nad tri mesece		
— do 200.000,00 SIT	3,81%	55,45%
— nad 200.000,00 SIT	3,87%	56,48%
3. Sredstva, vezana nad šest mesecev		
— do 200.000,00 SIT	3,96%	58,19%
— nad 200.000,00 SIT	4,04%	59,56%
DOLGOROČNO NENAMENSKO		
VEZANI DEPOZITI		
1. Sredstva, vezana nad dvajset mesecev	4,11%	60,86%
2. Sredstva, vezana nad 24 mesecev	4,21%	62,64%

OHRANJAMO TRADICIJO SLOVENSKEGA HRANILNIŠTVA.

Na podlagi 5. člena Pravilnika o kriterijih za doodeljevanje sredstev občinskega proračuna za pospeševanje gospodarskega razvoja v občini Brežice (Uradni list RS št. 3-I/91) je Izvršni svet Skupščine občine Brežice na svoji 33. seji dne 25. 9. 1992 sprejel

**SKLEP
O RAZPISU ZA DODELITEV SREDSTEV ZA
POSPEŠEVANJE GOSPODARSKEGA
RAZVOJA V OBČINI BREŽICE**

1. člen

Za pospeševanje gospodarskega razvoja je v proračunu občine Brežice zagotovljeno 22.800.000,00 SIT.

2. člen

Zbrana sredstva se bodo dodeljevala v obliki posojil za sofinanciranje naložb, ki bodo zagotavljale:

- razširitev obstoječe proizvodnje, uvajanje nove proizvodnje ali storitvene dejavnosti,
- v čimkratšem času ustreze ekonomske učinke (donosnost),
- realizacijo inovacij in inovacijskih dosežkov ter njihovega prenosa v proizvodnjo,
- odpiranje novih delovnih mest (zagotoviti najmanj 2 novi delovni mesti),
- izvozno usmerjenost in/ali nadomeščanje uvoza,
- programe racionalne rabe energije in surovin,
- ekološko čiste programe.

3. člen

Na natečaj se lahko prijavijo podjetja in obrtniki, ki imajo sedež na območju občine Brežice.

4. člen

Pogoji posojila so:

- skupna doba vračanja kredita je 3 leta,
- 1-letni moratorij,
- vračilo posojila do dveh let,
- obrestna mera 2%,
- vrednost glavnice se veže na DEM, obračunano po srednjem tečaju Banke Slovenije.

5. člen

Podjetja in obrtniki, ki želijo pridobiti sredstva iz tega naslova, morajo predložiti naslednjo dokumentacijo:

- sklep o vpisu podjetja v register oz. potrdilo o vpisu obratovalnice v register obratovalnic,
- potrdilo SDK o oddaji zaključnega računa oz. potrdilo RUJP o oddaji napovedi za odmero davka od dohodka iz dejavnosti,
- investicijski program, ki mora obsegati:
- predstavitev investitorja (naziv firme oz. obratovalnice, predmet poslovanja, organiziranost, opis in predračunska vrednost investicije ter višina zaprosenega posojila),
- analizo poslovanja in premoženja podjetja (če podjetje že posluje),
- opis investicije s predračunska vrednostjo (predračunska vrednost investicije mora biti dokumentirana, npr. predračuni, pogodbе, računi...),
- finančno konstrukcijo z navedenimi viri financiranja in s časovno dinamiko,
- pričakovani rezultat za obdobje 3 — 5 let (stopnja donosnosti oz. profitna stopnja 12%, predvideno število zaposlenih po investiciji),
- analizo prodajnega trga,
- zaključne ugotovitve s kratkim povzetkom analize upravičenosti nameravane investicije.

6. člen

Prijave naslovite na Sekretariat za gospodarski razvoj občine Brežice, Cesta prvih borcev 18, najkasneje v 30 dneh po objavi sklepa preko Radia Posavje Studia Brežice oz. v Dolenjskem listu.

SLOVENSKO PIVO UNION OSVAJA SVET

ČRNI BARON - zlata medalja za vrhunsko mednarodno kvaliteto Monde selection, Amsterdam 1992. Tako je slovensko pivo UNION osvojilo tiste, ki pijejo le najboljše.

**SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA
V REPUBLIKI SLOVENIJI
PODRUŽNICA KRŠKO**

razpisuje prosta delovna mesta

SAMOSTOJNI INŠPEKTOR (3 delavci)

Pogoji:

- dipl. ekonomist
- 24 mesecev delovnih izkušenj
- izpit iz kontrolnega postopka
- aktivno znanje slovenskega jezika
- prenehanje pravnih posledic po 176. členu zakona o SDK

Delovno razmerje se sklene za dobo 4 let (reelekacija).

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom v 8 dneh po objavi na naslov:

Služba družbenega knjigovodstva v republiki Sloveniji, podružnica Krško, Cesta 4. julija 42, 68270 Krško.

Kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 15 dneh po sprejemu sklepa o izbiri kandidata.

**ENKRATNA PRILOŽNOST
OBRTNA ZADRUGA Hrast,
Novo mesto**

PRODA samostojen objekt na Cesti herojev v Novem mestu, primeren za gostinsko dejavnost (**PIZZERIJA, SLAŠČIČARNA, SNACK BAR, KAVARNA in drugo**) v izmeri 165 m², in funkcionalno zemljišče za teraso 303 m². Lokacija je izredna, poleg bodočega avtosalone Mercedes Avtocommerca Ljubljana.

Zainteresirani dobite informacije na sedežu zadruge, Adamčeva 2, ali po telefonu 068/22-802.

**MESTNA HRANILNICA
IN POSOJILNICA,
d.o.o., KRŠKO
Cesta krških žrtev 53
Tel.: 0608/21-140**

**ALI JE MOGOČE,
DA ŠE NIMATE VARNEGA SEFA?**

Nudimo vam na ugodni lokaciji v centru Krškega v najem najmodernejše sefe vrhunske kakovosti, ki zagotavljajo optimalno varnost.

Varna hramba vrednostnih papirjev, zlata, oporok, pogodb, diplomi, umetniških predmetov!

Možen najem od enega tedna dalje! Organiziramo prevoz do sefa in nazaj.

TUDI VI BÖSTE IMELI VARNO MESTO PRED ROPOM, POŽAROM...

PUMA

PUMA PRIHAJA
RIBOMATERIJAL EDINI ZAŠTUPNIK

zavarovalnica triglav d.d.
poslovna enota Novo mesto
Zagrebška 2, 68000 Novo mesto

vabi k sodelovanju

več honorarnih sodelavcev za sklepanje zavarovanj na temenu na območju občin

- Novo mesto
- Metlika
- Črnomelj
- Trebnje
- Kočevje

Vse zainteresirane vabimo, da svoje vloge pošljemo v 8 dneh na naslov:

Zavarovalnica Triglav, d.d.
Poslovna enota Novo mesto, Zagrebška 2, Novo mesto.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po končanem roku za sprejemanje pisnih vlog.

UGODEN NAKUP

TESNILA TMT VELIKA LOKA

vam po znižanih cenah nudi naslednje proizvode:

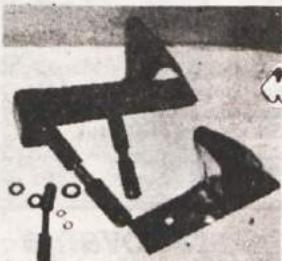
— traktor TORPEDO TD — 45 Adriatic	682.500,00 SIT
— motokultivator MIO F 620 — HONDA	116.140,00 SIT
— motokultivator MIO 265 — HONDA	54.496,00 SIT
— motokultivator MUNDIAL JUNIOR 300 L	89.312,00 SIT
— električna kosičnica MIO 400 W	17.867,00 SIT
— kolo z motorjem TOMOS A 35 S	58.025,00 SIT
— kolo z motorjem TOMOS A 35 L	66.330,00 SIT
— kolo z motorjem TOMOS COLIBRI	80.465,00 SIT

Prometni davek je vključen v ceni.

Informacije po tel.: 068/44-211 ali osebno v prodaji podjetja.

KOP

LONGAR d.o.o.

SNEGOLOVI — enostavna montaža
PANTI — varilne spone (različne)
RAZNE PODLOŽKE KOMPRESORJI — 50 do 500 litrov

Vse po ugodnih, konkurenčnih cenah.
Tel.: (068) 84-647

LES Šentjernej, d.o.o., Groblje 62

Obvestilo gozdnim posestnikom!

Obveščamo vse stranke, da smo začeli z novo sezono odkupa lesa — hlodovine. Stranke lahko pokličejo po tel. (068) 42-231 od 7. do 15. ure ali v večernem času od 18. do 20. ure. Se priporočamo!

STP

Trgovina emonka, Prešernov trg 15,
Novo mesto

vam nudi:

- sveže praženo kavo emonec
- surovo kavo Minas
- vrhunsko buteljčna vina
- ekspres aparate za kavo
- mliničke za kavo
- aparate in mase za pripravo tople čokolade
- bogat assortiman MILKA čokolad

veleprodaja kave za trgovino in gostinstvo

Ob nakupu kave — skodelica kave zastopaj.

Nasvidenje v emonki! Telefon: (068) 26-071

AZILTA d.o.o.

DETEKTIVSKA AGENCIJA

NOVO MESTO

- varovanje oseb in premoženja
- detektivska dejavnost
- tel. (068) 27-047
- tel./fax: (068) 28-157

VSEM ZAVAROVANCI ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA V SLOVENIJI

V zadnjem času vzbujajo izredno pozornost celotne javnosti različna informativna in propagandna sporočila o prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju. Žal mnoga med njimi puščajo odprtia in strokovno nedorečena vprašanja. S tem hote ali nehoti vzbujajo dvome in neupravičeno strahove. Spremembe v zdravstveni zakonodaji niso usodne, saj so skrbno načrtovane in postopno rastejo iz sistema, ki smo ga bili navajeni že doslej. Z uvedbo zdravstvenega zavarovalništva in tem tudi možnosti prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja sledimo korakom naših razvitejših sosedov, ki so s podobnimi rešitvami že pred časom uveljavili bolj odgovorno skrb za zdravje in bolj obvladljiv sistem visokih zdravstvenih stroškov. Z novimi rešitvami hkrati uveljavljamo tudi bolj razumen odnos posameznikov do svojega zdravja, vendar ne zgolj v smislu večje osebne odgovornosti, temveč tudi kot uvajanje možnosti osebnega izbora in vpliva posameznika na kakovost zdravstvene oskrbe.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki deluje s svojo razvejeno mrežo v vseh slovenskih občinah, vam v skladu z zakonom zagotavlja vse pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. V tej funkciji zavod zastopa vaše interese, torej interesete vseh zavarovanih oseb v Sloveniji, in skrb za uresničevanje vaših pravic. Zavod je po zakonu določen tudi kot edini obvezni izvajalec prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji, kar pomeni, da se prostovoljno zdravstveno zavarovanje, zlasti na področju zavarovanja doplačil, lahko začne uresničevati šele, ko ga uvede zavod. Seveda pa ga lahko ponujajo tudi druge zavarovalnice. Naš zavod bo v prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju prav tako zastopal vaše interese in pravice, saj je naš osnovni namen zagotoviti čim višjo zdravstveno varnost vsem že zavarovanim osebam v Republiki Sloveniji.

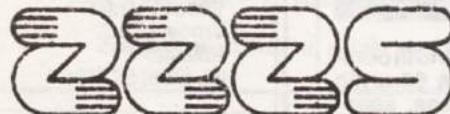
V naši bogati ponudbi prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja je predvidena možnost zavarovanja na štirih področjih, in sicer:

1. zavarovanje za razliko do polne vrednosti zdravstvenih storitev, zdravil in pripomočkov;
2. zavarovanje za storitve, ki so zajete v obveznem zdravstvenem zavarovanju, a jih zavarovana oseba uveljavlja v višjem standardu, večjem obsegu in po drugačnem postopku, kot je predpisano v obveznem zavarovanju;
3. zavarovanje za storitve, ki niso sestavni del pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja;
4. zavarovanje oseb, ki nimajo ali ne morejo pridobiti lastnosti zavarovane osebe v obveznem zdravstvenem zavarovanju v R Sloveniji.

V sklopu teh štirih področij pa so oblikovani paketi, ki dajejo sklenitelju zavarovanja široke možnosti izbire. Javnosti jih bomo podrobneje predstavili v najkrajšem času, takoj ko jih bo sprejela novo imenovana skupščina našega zavoda. V vsebinsko paketov in vsemi drugimi novostmi se že sedaj lahko objektivno seznanite na naših 46 izpostavah in regionalnih območnih enotah zavoda v Celju, Novi Gorici, Kopru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, **Novem mestu** in Ravnh na Koroškem. V zvezi s prostovoljnim zdravstvenim zavarovanjem torej ravljajte tako, kot bo ravnal vsak razumen človek:

- počakajte na čim bolj pestro ponudbo različnih zavarovalnic, predvsem pa tudi našega zavoda,
- dobro preučite različne možnosti, ki se vam ponujajo, še zlasti z vidika dejanske možnosti uresničevanja ponujenih pravic iz prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja,
- izberite tisto ponudbo, ki bo za vas najbolj ugodna in sprejemljiva.

**TOREJ S PREMIŠLJENIMI KORAKI
DO VEČJE ZDRAVSTVENE VARNOSTI!**

**ZZZS ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO
ZAVAROVANJE SLOVENIJE
OBMOČNA ENOTA NOVO MESTO**

Na osnovi 17., 18. in 19. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja in 46. člena statuta Srednje sole Krško

razpisujemo
prosta delovna mesta:

1. pomočnika ravnatelja
2. vodje organizacijske enote strojna šola
3. vodje organizacijske enote elektro šola

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- imeti morajo ustrezno visoko izobrazbo, pedagoško-andragoško izobrazbo in opravljen strokovni izpit,
- imeti morajo najmanj pet let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu,
- imeti morajo organizacijske in delovne sposobnosti za pedagoško vodenje zavoda.

Mandat traja štiri leta.

Kandidati naj pošljajo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev s kratkim življenjepisom in z opisom dosednjega dela na naslov:

**Srednja šola KRŠKO,
Hočevarjev trg 1,
68270 KRŠKO,**

in to v 10 dneh po objavi razpisa.

O izbri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE NOVO MESTO

objavlja na podlagi 7. člena Pravilnika o merilih in pogojih za dodeljevanje sredstev za razvoj obrti in podjetništva, regresiranje obrestne mere ter zagotavljanje depozitnih sredstev v občini Novo mesto

RAZPIS

ZA DODELJEVANJE POSOJIL IN REGRESIRANJE OBRESTNE MERE IZ SREDSTEV ZA RAZVOJ OBRTI IN PODJETNIŠTVA V OBČINI NOVO MESTO

VSEBINA IN POGOJI RAZPISA:

1. Sredstva se bodo dodeljevala za posojila in regresiranje obrestne mere.
2. **Nameni financiranja:** nakup opreme, nakup, graditev, prenova ali adaptacija objektov, nakup, urejanje in opredeljanje stavbnih zemljišč z gospodarske dejavnosti, revitalizacijo opuščenih objektov za potrebe obrti in podjetništva ter oživljjanje domače obrti.
3. **Sredstva se prednostno dodeljujejo:** proizvodnim dejavnostim, ki zagotavljajo nova delovna mesta, ki uvajajo sodoben tehnološki proces na osnovi novih programov, ki dopolnjujejo programe ostalega gospodarstva, ki so energetsko varčne, ki so izvozno usmerjene, in dejavnostim, ki so na posameznih območjih občine deficitarne.
4. **Doba vračanja posojila:** sredstva za razvoj se dodeljujejo v obliki posojil z dobo vračanja 2–5 let, odvisno od vrednosti investicijske naložbe, višine posojila in dohodkovne uspešnosti dejavnosti, ki jo prosilec opravlja.
5. Prosilec lahko ob izpolnjevanju pogojev razpisa pridobi sredstva za subvencioniranje obrestne mere za kredit, ki ga iz svojih sredstev odobri banka.
6. Znesek sredstev za posojila in subvencioniranje obrestne mere določi Izvršni svet Skupščine občine Novo mesto. Višina dodeljenih sredstev je odvisna od lastne udeležbe in ne sme presegati 20% predračunske vrednosti naložbe, s tem da imajo prosilci za ostali del predračunske vrednosti zagotovljena lastna sredstva in druge vire.
7. Kredit se odobrava z valutno klavzulo (srednji tečaj DEM) in 5-odst. realno obrestno mero. Za investicije na demografsko ogroženem področju je realna obrestna mera 4%. Za kredite, katere iz svojih sredstev odobri banka, Izvršni svet subvencionira realno obrestno mero od 5% (oz. 4%) do največ 20%.
8. Vlogo skupaj s potrebnimi prilogami prosilci za dodelitev posojila oziroma subvencioniranje obrestne mere za dodeljeni bančni kredit oddajo na naslov:
Skupščina občine Novo mesto, Sekretariat za družbeni razvoj, Novo mesto, Novi trg 6.
Nepopolnih vlog ne bomo upoštevali.
Razpis za pridobitev kredita in subvencioniranje obrestne mere je permanenten in trajal do konca leta 1992.
9. **Vloga za dodelitev sredstev mora vsebovati:**
  - ime in priimek ter stalno prebivališče prosilca;
  - dejavnost in naslov obratovalnice;
  - poslovni načrt z opisom programa z vidika tržnih možnosti, tehnologije, inovacij, kadrov, varstva okolja in potrabe energije, predračunske vrednosti in virov finančiranja ter predvidenih rezultatov programa.
10. **Vlogi mora biti priložena naslednja dokumentacija:**
  - potrdilo o vpisu obratovalnice v register ali potrdilo, da je občan pri pristojnem občinskem upravnem organu vložil zahtevo za izdajo obrtnega dovoljenja oz. na pristojnem sodišču priglasil vpis v sodni register ter izpolnjuje pogoje za ustanovitev obratovalnice oziroma podjetja;
  - potrdilo o plačilih družbenih obveznosti;
  - dokazila glede na namen sredstev; overjena kupoprodajna pogodba pri nakupu poslovnih prostorov, gradbeno dovoljenje, potrdilo o priglasitvi del in predračun, zemljiškoknjižni izpisek, izjava lastnika oz. upravljalca poslovnih prostorov, da dovoli načrtovanja dela in namerno pogodbo, ko gre za novo gradnjo, prenova ali adaptacijo poslovnih prostorov;
  - predračun, račun ali kupoprodajna pogodba pri nakupu opreme ali nadomestnih delov;
  - izjava prosilca o zaposlitvi novih delavcev in roku za končanje investicije.
11. **Informacije in navodila za oddajo vlog dobijo prosilci pri Sekretariatu za družbeni razvoj občine Novo mesto, Novi trg 6, Novo mesto, telefon 21-040, int. 291.**
Na tem naslovu je prosilcem sredstev razvojnega sklada na voljo tudi pravilnik sklada.

tedenski koledar

Četrtek, 8. oktobra - Brigita
Petek, 9. oktobra - Abraham
Sobota, 10. oktobra - Danilo
Nedelja, 11. oktobra - Milan
Ponedeljek, 12. oktobra - Maksimiljan
Torek, 13. oktobra - Edvard
Sreda, 14. oktobra - Veselka

LUNINE MENE
11. oktobra ob 19.03 - ščip

kino

BREŽICE: 8. in 9.10. (ob 20. uri)
ter 10. in 11.10. (ob 18. in 20. uri)
ameriški akcijski film Gladiator.

ČRНОМЕЛJ: 9. in 11.10. (ob 20.

kmetijski stroji

TRAKTORSKO PRIKOLICO, no-
silnost 3 t, kiper, prodam. Kolenc, Dol.
Kamenc 61/b, Novo mesto. 4234

SAMONAKLADALKO SIP 17
ugodno prodam. 4234

ZITNI KOMBAYN Klas Dominator,
letnik 1980, širina hedra 3.30, in štirivrstni
adapter za koruzo prodam. Fabjan, Gra-
dišče 9, Šentjernej. 4235

TRAKTOR SAME delfino 32 ugodno
prodam. Anton Zupančič, Dol. Gra-
dišče 15, Šentjernej. 4236

ENOOSNO traktorsko prikolicu za
prevoz živine in 126 P, letnik 1982, pro-
dam. 4236

4236

GOLF XD, letnik 1986, 4 vrata, rdeč,
dobro ohranjen, prodam. Becele, Črmo-
njice 60, Stopiče. 4239

BMW 320, 6V, letnik 1979, registriran
do 6/93, prodam. 4300

R 4 GTL, letnik 1981, prodam. 4301

Z 101, letnik 1986, sivomodr, prvi
lastnik, registrirano do 7/93, prodam.
4302

JUGO 45 AX, letnik 1987, prodam.
4307

GOLF JGL D, S paket, letnik 1985,
registriran do 6/93, in Jugo Koral 45, let-
nik 1990, prodam. Dominik Rešetič,
Grobje 40, Šentjernej. 4315

Z 101 GTL, letnik 1983, in Z 750, let-
nik 1981, registrirano do 8/93, prodam.
4316

GOLF, letnik 12/88, prva registracija
1989, prodam. 4317

kupim

HLODOVINO bora in smreke kupim.
4279

KRMO za živino kupim in prodam
peč za etažno centralno kurjavo. Franc
Penca, Mokro Polje 1. 4295

4295

motorna vozila

MERCEDES 190 1.8 E, letnik 1991,
prodam. Vačun vzamem manjše vozilo.
4227

Prodam Z 128, letnik 87, cena 3600
DEM. 4227

PRODAM Z 101, letnik 88. 4228

DVE HONDI CROSS CR 125, let-
nik 1991, malo vožen, ugodno prodam.
4229

CTX 80, letnik 1991, malo vožen, do-
bro ohranjen, v veliko dodatne opreme,
ugodno prodam. 4230

126 P, letnik 1978, prodam. Šketelj,
Sela 2, Šmarješke Toplice. 4231

GOLF D, letnik 1987, prodam. 4232

387.

JUGO 45, 7/85, prodam. 4245

4251

OPEL KADETT, 1.3 S, letnik 1989,
5 vrat, kovinsko modre barve, registriran
do 6.10.92, prodam. 4252

4253

CHRYSLER—LE BARON, 3/91,
kovinski moder, klima naprava, usne-
nimi sedeži ter vso ostalo dodatno
opremo, prodam. V vačun vzamem tudi
gradbeni material. 4254

do 15. ure. 4254

FIAT 126, malo karamboliran, pro-
dam. 4254

dan 27-534, od 19. ure dalje. 4258

R 4, letnik 1988, prodam. 4258

4262

Z 101 GTL 55, letnik 1984, prodam.
4265

4267

MERCEDES 200 D, starejši letnik,
prodam. 4268

4269

126 P, letnik 1987, prodam. Zofija Lu-
žar, Mačkovec 36, Novo mesto. 4272

Z 50, letnik 1980, prodam. Češka vas
23, Novo mesto. 4273

GOLF D, letnik 1987, dodatno opre-
mjen, prevoženih 65.000 km, odlično
ohranjen, prodam. 4273

4284

OPEL KADETT, starejši letnik,
ugodno prodam. Jože Klobučar, Ulica
talcev 8, Straža pri Novem mestu. 4286

4286

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o.

UREĐNIŠTVO: Drago Rustič (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakša, Bojan Budja, Jožica Dornič, Breda Dušić-Gornik, Anton Jakšič, Mojca Leskovšek-Svele, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Lutar, Milan Markelj (urednik Priloge), Pavel Perc in Ivan Zoran.

IZHAJA po četrtkih. Posamezna številka 60 tolarjev; naročnina za 4. trimesečje 830 tolarjev; za družbeno skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. 1.660 tolarjev; za tujino letno 40 USD ali 70 DEM oz. druga valuta te vrednosti. OGLASI: 1 cm za ekonomski oglase 1.100 tolarjev, na prvi ali zadnji strani 2.200 tolarjev; za razpise, licitacije ipd. 1.250 tolarjev. Mali oglasi do deset besed 700 tolarjev, vsaka nadaljnja beseda 70 tolarjev.

ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB - Dolenjska banka, d.d., Novo mesto).

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefon: uredništvo in računovodstvo (068) 23-606, 24-200; ekonomika propaganda, naročniška služba in fotolaboratorijski 23-610; mali oglasi in zahvale 24-006; telefax 24-898.

Nenaročeni rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja (št. 23-92) ministrstva za informiranje Republike Slovenije spada Dolenjski list med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 odst.

Casopisni stavek, prelom in filmi: Grafika Novo mesto, p. o. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

22 DOLENJSKI LIST

122 GASILSKIH CISTERN PITNE VODE

SEVNICA - Od začetka leta do konca avgusta so sevniški gasilci 122-krat pripeljali pitno vodo gospodinjstvom oz. kmetijam, ki so občutile največje pomanjkanje in so lahko vodo tudi plačale. Gasilska cisterna je prevozila v tem času 1821 km, gasilci so opravili 244 prostovoljnih ur. Strojeloč črpalka pomeni okrog 190.000 tolarjev stroškov, zaradi tega znaša izpad prihodka kar 143.000 tolarjev!

ZAHVALA

Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje.
Ljubil si polja, vinske gore,
smrt ločila te je od nje.

V 87. letu starosti nas je nenadoma zapustil

JOŽE GOLOBIČ

z Radovice pri Metliki

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem za darovanje cvetje in izrečeno sožalje. Hvala tudi GD Radovica, govorniku Jožetu Gosenci, pevcem, Ivanu Kapušinu za zaigrano Tišino in g. župniku za opravljen obred.

Žalajoči: žena Bara, sin Franc, hčerke Pepca, Stanka, Cirila, Cvetka in Slavica z družinami ter vnuki in pravnuki

ZAHVALA

Sonca ni nikjer več,
bolečina para nam srce,
spomin nate, solze so na licu,
ostal boš v nas do večnosti.

Ob nepričakovani izgubi našega predragega očeta, moža, dedka, pradedka in strica

RUDOLFA KOSTEVCA

iz Pavlove vasi pri Pišecah

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih in nam stali ob strani.

Njegovi najbližji

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je tiso zapustila naša draga mama, stara mama, sestra, tašča, tetina in prababica

IVANA LISAC

Pirče 9

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom in prijateljem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in vsestransko pomoč, ki ste nam jo nudili in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni osebju internega oddelka bolnice Novo mesto za skrbno nego in lajšanje bolečin, g. župniku iz Fare in g. župniku Petru iz Novega mesta za lepo opravljen obred in pevcem iz Smihela. Vsem iskrena hvala!

Žalajoči: vsi njeni

ZAHVALA

V žalosti, ko smo ostali brez skrbnega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JULIJA BRINCA

iz Rosalnic 35, Metlika

samo spoznali toliko prijateljev, ki so z nami čutili izgubo, ki nas je prizadela. Iskrena hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in nekdanjim sodelavcem Kometa za pomoč, izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in sveče. Posebna zahvala dr. Ivki, dr. Mlačku in dr. Vukoviču za lajšanje bolečin. Hvala GD Rosalnice, g. Vraničarju in g. Matjašiču za plemenite besede o pokojniku, gospodoma župnikoma Albini in Andreji za lepo opravljen obred ter pevcam za zapete žalostinke. Še enkrat hvala vsem, ki ste prišli od blizu in daleč, ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Žalajoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Sonca ni nikjer več,
bolečina para nam srce,
spomin nate, solze so na licu,
ostal boš v nas do večnosti.

Ob nepričakovani izgubi našega predragega očeta, moža, dedka, pradedka in strica

RUDOLFA KOSTEVCA

iz Pavlove vasi pri Pišecah

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih in nam stali ob strani.

Njegovi najbližji

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je tiso zapustila naša draga mama, stara mama, sestra, tašča, tetina in prababica

IVANA LISAC

Pirče 9

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom in prijateljem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in vsestransko pomoč, ki ste nam jo nudili in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni osebju internega oddelka bolnice Novo mesto za skrbno nego in lajšanje bolečin, g. župniku Petru iz Novega mesta za lepo opravljen obred in pevcem iz Smihela. Vsem iskrena hvala!

Žalajoči: vsi njeni

ZAHVALA

V žalosti, ko smo ostali brez skrbnega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JULIJA BRINCA

iz Rosalnic 35, Metlika

samo spoznali toliko prijateljev, ki so z nami čutili izgubo, ki nas je prizadela. Iskrena hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in nekdanjim sodelavcem Kometa za pomoč, izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in sveče. Posebna zahvala dr. Ivki, dr. Mlačku in dr. Vukoviču za lajšanje bolečin. Hvala GD Rosalnice, g. Vraničarju in g. Matjašiču za plemenite besede o pokojniku, gospodoma župnikoma Albini in Andreji za lepo opravljen obred ter pevcam za zapete žalostinke. Še enkrat hvala vsem, ki ste prišli od blizu in daleč, ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Žalajoči: vsi njegovi

OSMRTNICA

Sporočamo, da je umrla naša upokojena sodelavka

JOŽEFA BLAŽIČ

z Brega 19

Od nje smo se poslovili v torek, 6. oktobra, na pokopališču v Ločni. Ostala nam bo v lepem spominu.

DELAVCI IN UPOKOJENCI KRKE, tovarne zdravil, Novo mesto

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je za vedno zapustila ljuba žena, mama, babica in prababica, sestra in tetka

IVANKA OŽANIĆ

iz Kuželja 22

Prisrčna hvala vaščanom, sorodnikom in znancem, ki ste nam izrazili sožalje, darovali cvetje in sveče ter jo v velikem številu pospremili na pokopališče. Lepa hvala duhovnikom in pevkam. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalajoči: mož Jože, sin Ivan z družino, hčerka Jožefa s sestrami, Bernardica z družino, Marija z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ne jokajte za menoj,
le tiso k grobu pristopite
in večni mir
mi zaželite.

V 68. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in tast

JOŽE RAUH

iz Bojanje vasi 32

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom Bajkovim, Cesarevim in Stepanovim, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrazili sožalje in darovali cvetje. Še posebej se zahvaljujemo žilnemu oddelku bolnišnice v Novem mestu, zdravstvenemu domu Metlika in dr. Bojanu Videtiču, gospodu župniku za lepo opravljen obred ter govorniku za poslovilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala za številno spremstvo na zadnji poti.

Žalajoči: žena Ana, hčerka Jožica z možem Srečkom, hčerka Marija, vnuki Tomaž, Tine, Mojca in David

ZAHVALA

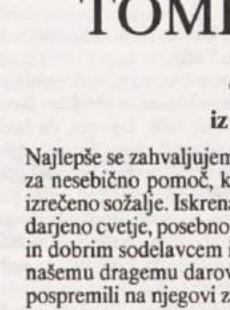
V 71. letu starosti nas je zapustila naša draga žena in tetka

ANTONIJA AJDIČ

roj. Kašček
iz Vavte vasi

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Posebna zahvala dr. Kokalju, patronižni sestri Ěrni, sosedoma g. Zupančiču in g. Novincu za besede slovesa, pevcem iz Smihela in g. župniku za opravljen obred.

Žalajoči: mož Jože in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Zlati časi, kje ste zdaj,
kjer srečni smo bili nekdaj.
Utihnil je tvoj glas,
obstalo tvoje srce,
ostali so samo sledovi pridnih
rok in kruto spoznanje,
da se ne vrne več.

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 44. letu mnogo prezgodaj in nepričakovano zapustil naš dragi

TOMISLAV ŠILJAC - ŠILJO

iz Metlike, Ul. na trgu 5

Najlepše se zahvaljujemo dobrim prijateljem, sosedom in sorodnikom za nesobično pomoč, ki ste nam jo nudili v najtežjih trenutkih, in za izrečeno sožalje. Iskrena hvala članom Obrtle zbornice Metlika za podarjeno cvetje, posebno g. Petru Predoviču za besede slovesa, direktorju in dobrom sodelavcem iz podjetja Voznik iz Nove Gorice, vsem, ki ste našemu dragemu darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu pospremili na njegov zadnji poti. Hvala godbi na pihala in župniku za lepo opravljen obred

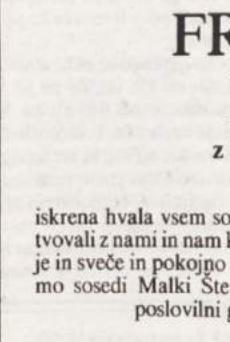
Žalajoči: žena Seka, hčerka Emilija, sin Tomislav, tašča, oče, brata Zvonko in Stevo z družinama in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Niti z bogom nisi rekla
niti roke nam podala,
smrt te vzela je prerano,
v srcih naših boš ostala,
solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je praznina,
ki močno boli.

Ob boleči izgubi žene, matere, stare matere, tete in svakinje

FRANČIŠKE PANJAN

z Goleka 14 pri Dragatušu

iskrena hvala vsem sorodnikom, vaščanom in znancem, ki ste sočusovali z nami in nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in sveče in pokojno spremstvo na zadnji poti. Posebno zahvalo izrekimo sosedu Malki Šterk za pomoč, govorniku Leopoldu Bečaju za poslovilni govor in župniku za opravljen obred.

Žalajoči: domači

Portret loka tedna

Jože Vrščaj

S parolami, da ima krava na kmetiji eno tele na leto, v tovarni pa je vsak mesec, so pred desetletji vabilo mlade fante z domačij v tovarne. Veliko jih je odšlo tudi z Rodin in okoliški vasi v hribovitem delu Črnomajske občine. Jože Vrščaj je bil eden redkih, ki je stal. Ne tolko zaradi strme in s kamenjem posejane zaplate zemlje kot zaradi invalidnega oceta, ki težku kmečkemu delu ni bil več kos. Ker pa od skope zemlje ne bi mogel preživeti niti eden, kaj šele celo družina, je tudi Jože odšel po klebec kruha v dolino, v Beli, a se vsak dan vračal domov. Toda pred približno dvema desetletjem, ko so njegov vrtnik množično odhajali v Nemčijo in je bila v Belu kriza, s kakršno se spopadajo tudi danes, je Jožeta skoraj premamila tujina. Zadnji trenutek si je premisli.

»Zaostalo je v zapuščanje domačij sta si v rodnih Rodinah in okoliških krajev podajala roke. Ker smo bili zaostali, so ljudje odhajali, po njihovem odhodu smo še bolj zaostajali za drugimi. Za nas je navadno vedno zmanjkovalo denarja. Še pred poldrugim desetletjem ni bilo moč do vsake hiše z avtom, vodovoda nimamo še danes, medtem ko smo telefon napeljali med prvimi v revnejših krajinskih skupnostih,« našteva Jože, ki je bil v zadnjih dveh desetletjih v prvih vrstah povsod, kjer se je v krajinskih skupnosti Talčji Vrh in gradilo. Ne le v gradbenih obo-

M. BEZEK-JAKŠE

rih, »porabili« so ga tudi v gospodarskem društvu, organih krajevne skupnosti, sedaj je delegat v občinski skupščini. A ne le zato, ker je bil eden redkih mlajših v tistih »gorških« črnomajskih krajih, temveč tudi zato, ker mu je bilo vedno veliko do tega, da bi razvili tiste vasi, da bi imeli vsi občani enake možnosti za življene. Zadnje čase se vse bolj bojuje za tega ne bo moč uresničiti. Ljudje, tudi tisti mladi, ki so potem, ko so pred desetimi leti dobili sodobno cesto, začeli ostajati doma, imajo vse manj denarja. Zmanjkuje ga tudi v občini, saj se izteka krajinski samoprispevki.

Jože prizna, da ne več takšen optimist, kot je bil v mladih letih, bodisi da gre za razvoj vasi ali za rešitev Bela, v katerem vztraja 26 let. Na problemi Bela ne gleda kot strojni tehnik in kontrolor vzorcev, ampak tudi kot sindikalni delavec, saj v neodvisnem Belovem sindikatu opravlja naloga predsednika. Priznava, da je danes težko biti sindikalista, saj delavcem ni moč nuditi vsega, do česar so upravičeni. Toda četudi ima občutek, da ga vse bolj prepričava koprena črnogost, iz svoje kože le ne more. V njem namreč še vedno ili prepričanje, da je moč najti bilko upanja, človeku v oporo za nadaljnji polet. In dokler v Belovih lavnih delavci delajo za skromno plačilo v tako težkih razmerah, gotovo je delavnost in Jože se zaveda, da nima pravice, da bi jemal ta optimizem. Zato pa se bori za pravico, razvoj in pošteno delo na drugačen acin. Zahteva odgovornost od prav vseh, zlasti tistih v vrhu. Nekoli mu ne zmanjka prilnosti, da jih spomni na to njihovo dolžnost, pa naj bo v podjetju ali na zasedanjih občinske skupščine, kjer je od delegatov iz krajinskih skupnosti med tistimi, ki so največkrat na govoru vredni odu. Pa četudi je marsikaj deljen čudnih pogledov. Mnogi, za katere se bori, mu priznavajo, kako prav ima.

J. P.

Marjan Turk v pražarni

Zmešal kavo »Slovenka«

Pražarna Turk iz Stopič

STOPIČE — Marjana Turka, sina gospodinjice Anke, mnogi poznajo kot dobrega glasbenika. Vse, kar je do sedaj počel, je bilo tako ali drugače povezano z glasbo. Bil je učitelj glasbe na domači soli, vodja ansambla Čof, glasbeni producent, z instrumentom se je nazadnje potkal po Švici in drugih evropskih državah. Na koncu je spoznal, da mu je tujine dovolj, čeprav bo sem ter tja še skočil čez mejo.

V prostorju nekdanjih garaž si je omislil najusodnejšo pražarno prave kave. Pripeljal je stroje za praženje in mlejetje, uredil še nekaj potrebnih stvari in iz mešanice brazilske, kolumbijske in afriške surove kave pričel praziti mešanico »Slovenko«. »Formula moje kave je hišna skrivnost, ni pa skrivnost, da mora biti v mešanici prvovrstna surovina; posebnost sta tudi način präzenja in mlejetje. Precej strokovnjakov sem obiskal in so mi zadržali, da je kava prvovrstna. Iz Pražarne Turk bo vselej prihajala kava enake mešanice in kvalitete,« zatrjuje novi podjetnik Marjan Turk. Ljubitelji crne tekočine bodo lahko izbirali med različno težkimi zavitki kave Slovenka in mešanice za kavo eksprez z etiketo Rio caffè Brasil.

J. P.

REGATA ZA PRAZNIK

VAS-FARA — Turistično društvo Koštel je za letošnji praznik občine Kočevje 3. oktober na sam praznični dan organiziralo v sodelovanju z občinsko zvezodo za telesno kulturo kajak-kanu regato na Rini. Kajub slabemu vremenu je bila udeležba veslačev v gledalcev zadovoljiva. Naslednji dan, 4. oktobra, pa je TD Koštel v sodelovanju z avtobusnoprevozniškim Integral-Stojna Kočevje organiziralo ogled novo urejene oboklopske ceste Predgrad-Fara.

KOČEVJE — Kočevski ansambel Gottsche organizira v soboto, 10. oktobra, ob 20.30 v kočevskem kinu Jadran javno prireditev »Kočevski rock and roll«. Razen organizatorja se bodo na koncertu predstavili še novejši ansamblji: Owerdrive cats, Flash eaters, Noname in H.M.D. Prireditev so kot pokroviteljice omogočile zasebne kočevske firme: Šport Mist, Gratwig in Prodajalna Barbika ter Liberalnode-mokratska stranka (LDS).

Na rojstni dan dom za četverčke

Biharjevi četverčki iz Novega mesta so za rojstni dan dobili stanovanje kot darilo občine — Revoz bo poklanjal le še petice — vendar za peterčke

ših. Stanovanje je postajalo vsak dan bolj tesno in manj prijazno. Biharjeva sta oba brez stalne zaposlitve, zato je bilo težko pričakovati, da bi sama mogla pridobiti stanovanje. Čakala sta na pomor državne skupnosti in na sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora so pokazali veliko razumevanja: za dve nekdanji vojaški stanovanji, ki sta predmet delitvene bilance, so našli nadomestni. Rok za predelavo dveh stanovanj v eno, namenjeno za Biharjeve, in ureditev vsega potrebnega za dobro pocutje četverčkov je bil kratek, saj je moral biti stanovanje kot najlepše darilo občine pripravljeno za prvi rojstni dan štirih korenjakov. Podjetje Spina je v dobrih dveh mesecih organiziralo vsa dela tako, da so 1. oktobra zagorele

svečice na štirih torticah že v novem stanovanju.

Sedaj svetlim in prostornim sobam manjka le še oprema. Nekaj najnujnejše bosta zmogla Biharjeva, morda pa se bo oglasilo še katero od podjetij in pomagalo pri nabavi opreme. Na koncu zapissimo še, da so Biharjevi četverčki zadnji v Sloveniji, ki jim je podjetje Revoz podarilo »katco«. Claude Tellier je namreč odločil, da bo srečnežem poklanjal le »petico«, seveda za peterčke.

J. PAVLIN

»GOSPODIČNA« RAZSTAVLJA V ŠMARJEŠKIH TOPLICAH

Novomeška galerija »Gospodična«, ki vstopa v četrto leto obstoja in posluje v Ulici talcev (za Kosakovostilno), se je odločila za prvo ogledno in prodajno razstavo umetniških del 12 starejših in mlajših dolenskih slikarjev. V avli zdravilišča Šmarješke Toplice je postavila 26 del različnih tehnik. Na ogled bodo olja, pasteli, grafike in upodobitve v akrilu, ki so jih ustvarili Božidar Jakac, Vladimir Lamut, Danja Bajc, Jože Kotar, Samo Kralj, Jože Kumar, Jože Marinč, Jožica Medle, Nataša Mirtič, Janko Orač, Igor Obradinovič in Franc Zelezničnik. Razstava bodo odprli drevi ob 18. ur. Do konca oktobra bo omogočila ljubiteljem slikarstva, da spoznajo in kupijo starejša in mlajša dela domačih ustvarjalcev.

ČETVERČKI V VISOKI DRUŽBI — Biharjeve četverčke sta za njihov prvi rojstni dan kar lep čas pestovala tudi predsednik izvršnega sveta Boštjan Kovacic in župan Marjan Dvornik, mamica Damjana in očka Leon pa sta si ta čas lahko »oddahnila« le s po enim izmed četverčkov v naročju. (Foto: J. Pavlin)

VIDEKASETA O SEVNICI

SEVNICA — Sevnška zveza kulturnih organizacij je pripravila 24-minutno videokaseto s prikazom možne turistične in gostinske ponudbe v občini. Največjo pozornost so posvetili sevnškemu gradu z vsemi njegovimi muzejskimi zbirkami oz. galerijami, freskami, (tudi v Lutrovem kleti) in grajskemu parku. Morebitni tuji investitorji v sevnški turizem se lahko v slike ter v angleščini, nemščini ali italijanščini seznanijo še s starim trškim jedrom, Ajdovskim gradcem, zmajari na Lisci, Malkovcem itd. Avtor večine posnetkov je televizijski snemalec Franc Pavkovič, nekaj posnetkov pa je z videokamerou iz zraka s pomočjo zmaja posnel Tone Zgonec.

ROKENROL SE PREDSTAVI

KOČEVJE — Kočevski ansambel Gottsche organizira v soboto, 10. oktobra, ob 20.30 v kočevskem kinu Jadran javno prireditev »Kočevski rock and roll«. Razen organizatorja se bodo na koncertu predstavili še novejši ansamblji: Owerdrive cats, Flash eaters, Noname in H.M.D. Prireditev so kot pokroviteljice omogočile zasebne kočevske firme: Šport Mist, Gratwig in Prodajalna Barbika ter Liberalnode-mokratska stranka (LDS).

DOLENKE MANJ LEPE?

BLED — V dvorani Kazina na Bledu bodo v soboto, 17. oktobra, izbirali letošnjo miss Slovenije. To bo prva zmagovalka tovrstnega tekmovanja v samostojni državi, ki se bo udeležila uradnega svetovnega izbora 12. decembra v Sun Sityju v kraljevini Botswana. Na predtekmovanjih in polfinalnih tekmovanjih v Vevčah in Novi Gorici, ki jih je priredila agencija Geržina Videtur iz Maribora, je sodelovalo skoraj 300 deklej, 13 izmed njih se je prebilo do finala, vendar nobena z našega območja. Tekmovanja za lepotico sveta prirejajo že od leta 1954, ko je v Egiptu zmagalga Egipčanka Antigona Costanda.

DOLENKE MANJ LEPE? — Peter pred VRATI — Na kočevski kulturno-glasbeni sceni vlada že nekaj let pravo zatise. Kot strela z jasnega pa je stopil na plan mesar Peter Movrin in s svojo doverjostjo in pevskim talentom presenetil največje kočevske skeptike in kritizerje. Peter je navezel stike z znanim štajerskim pevcom Alfijem Nipičem, stopil pred mikrofon, zapel nekaj pesmi in izdal kaseto. S tem dejaniem je presenetil celo občinske može, saj so promocijo njegove prve kasete takoj vključili v program praznovanj za občinski praznik. Promocija je bila v soboto, 3. oktobra, v Gostilni Dallas. Peter baritonski glas je doslej poznašel le oziroma ljudi, tokrat pa želi Peter pokazati svoje pevske sposobnosti svojim štajerskim prijateljem od Ribnice pa tja do Kolpe. (I. S.)

Na proslavah je tovarišica Vejica najbolj glasno, pela jugoslovansko himno. Še več: na pamet je znala vse Kajuhove in Borove pesmi, v Razigrancih pa je igrala glavno žensko vlogo, in to s takšnim žarom, da so ji čestitali celo poklicni igralci, ki

Nagradna igra

3.000 SIT ZA PRAVILEN ODGOVOR — Čeprav smo fotografijo prejšnjega teda posneli v Brežicah — gre za staro grajsko kaščo — je 3.000 tolarjev ostalo v Novem mestu. Kot prva, s pravilnim odgovorom, sijih je prislužila Breda Rajmer, Zagrebška 23. Odgovor, pravilnih in nepravilnih, je bilo tudi takrat veliko. Sprejemal jih je še zvečer četrtkov dežurni novinar. Povabilo k nagradni igri velja tudi ta teden. Od četrtega od 8. ure naprej vas bomo čakali na telefonski številki 23—610. Prvi, ki bo uganil, katero streho ene od javnih stavb smo fotografirali, in je ali bo postal naročnik Dolenjskega lista, bo pošti dobil 3.000 tolarjev.

Zreb je sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado HELENA KOPORC iz Zaboršča. Lestvica je ta teden takšna:

- 1 (1) Bog hišo vašo naj živi - FANTJE Z VSEH VETROV
- 2 (3) Naše malo kraljestvo - MARELA INTERNATIONAL
- 3 (7) Pesem nikoli ne umre - BRATJE IZ OPLITONICE
- 4 (5) Samo da sem doma - ANS. VRTNICA
- 5 (4) Cvet pod planinami - ANS. NAGELJ
- 6 (2) Moja zidanica - ANS. LOJZETA SLAKA
- 7 (-) Tiho teče reka - ANS. TONIJA VERDERBERJA
- 8 (6) Po Dolenski - PETER FINK
- 9 (8) Lepa naša domovina - ANS. SLOVENIJA
- 10 (9) Goruški stric - SLOVENSKI KVINTET

Predlog za prihodnji teden: Nate smo ponosni - ANS. PETRA FINKA.

Glasujem za: .....
Moj naslov: .....
Kupon pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

MOLILI SO PRAVZAPRAV UČENCI

Učiteljica Vejica je bila do obisku v domačem socialističnemu sistemu.

Idejnost pouka je zame najvažnejša stvar na svetu. Takoj za njo pa obujanje tradicij narodnoosvobodilnega boja, je imela navado govoriti. Prava krajevna zvezda je postala takrat, ko je ravnateljki ženi, ki je bila sicer ekonomski tehnik, iztrgala z vrata verižico, na kateri je visel križec s Križanom.

Na proslavah je tovarišica Vejica najbolj glasno, pela jugoslovansko himno. Še več: na pamet je znala vse Kajuhove in Borove pesmi, v Razigrancih pa je igrala glavno žensko vlogo, in to s takšnim žarom, da so ji čestitali celo poklicni igralci, ki

so jo slučajno videli na nekem volumnem razdrapanem odru. Tovarišica Vejica ni za veliko noč nikoli jedla šunke, za božič pa je kukala iz zavesne hiše, stojec blizu cerkve, da je imela za vsak slavljajoči spisek vseh tistih, ki so sli k polnočnici. Šla je tako daleč, da je imela sleherni dan običenega kaj rdečega, od vse solate pa je najraje uživala paradajz, popolnoma zrel. Ko je umrl tovariš Predsednik, je tovarišica Vejica jokala dlje kot vse njegovo sorodstvo skupaj, in njen stavek, da so počuti, kot da je izgubila oceta, je postajal domača legenda.

Čas pa je bežal in mlel pod seboj ideje, prepričanja in ljudi. Volute so postavile na oblast nove, mlade kadre. Repičeva Draga je postala samostojna država, golobrade vladarje so zamenjali bradati. Vse več ljudi je prečelo klečati in se križati. V reviji Nova obzora duha je bil objavljen pogovor z gospo učiteljico Vejico. Že v naslovu je bila navedena njena izjava: - Nikoli nisem vstopila v razred ali v predavalnico, ne da bi prej molila. - Glej, glej! je ob tem rekel njen nekaj ji učenec Jožič Repič.

- Gre le za malec napačno oblikovanom misel, je nadaljeval Jožič Repič. Res se je v soli pred prihodom gospe Vejice v razred molilo. Toda molila ni ona, ampak mi.

TONI GAŠPERIČ